

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Dominicam Tertiam Quadrages. & in Feriam secundam sequentem.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

quiratur: non parcendum labori, non impensis, non curis, non vigiliis. Certè Augustini ea vox est, quælibet gravia ferenda multis annis, ut quis vel unum diem gloriâ fruatur: Et illa Chrysostomi, ut gloriâ adipiscamur, omnes pœnas ferendas esse: Imitemur Evangelicum illum mercatorem, qui omnia dedit, ut unam emeret margaritam, nec se credidit deceptum: Equidem si Christus suo sanguini non pepercit, si nec Martyres suo, si passim Confessores, non sanitati, non corpori, non pulchritudini, non opibus, non laboribus, non honori, non vitæ; cui rei parcere debemus?

Collige 3. Ex duobus tibi alterum esse eligendum, neque enim tertium datur: Aut iocius esse debes Lazari in sinu Abraham, hoc est in gloriâ, aut te oportet socium esse divitis Epulonis in æternis tormentis: Aut te summè miserum oportet, aut summè beatum. Sed cum iste duplex status rationem habeat finis, necesse est ut ad utrûq; per sua media venia-

tur, illud autem mediû unicum est, vita: Certe autem qualis fuerit vita Lazari: quod mendicus, quod ulceribus plenus, quod totam vitâ jacuerit, quod micæ de mensa divitis cadentes appetierit, quas tamen nemo dedit: è contrario vide qualis fuerit vitâ Epulonis, *Induebatur purpurâ, & bysso, & epulabatur quotidie splendide*: Vide cui eligas similis esse, an Lazaro, an Epuloni: Sed hoc apud te statue necessarias esse ejusmodi vices, & quoad statum attinet, nemini licere utrobique felicem esse: eò enim pertinet Christi vel parabola, vel Historia.

Quæ cum ita sint, Tibi optio datur: Vide, cui te similem esse malis: Vtrumq; considera, non inadæquatè, sed adæquatè: Vtrumque utriusque statum attende, ac vide quid consultat prudentia Christiana, & ex illius principiis vitæ tuæ actiones compone. Ita forte Divitis repudiata, Lazari virtutes amplectèris, & ad æternam gloriâ cum eo pervenies, ad quam nos perducatur Christus. Amen.

DOMINICA TERTIA

IN QUADRAGESIMA.

CONCIO PRIMA.

Probatur dari inter Dæmones aliquam regni formam.

Erat Iesus ejiciens Dæmonium. Lucæ II.

DE pessimo ac difficillimo Dæmonio loqui potest: nihil loqui, quia uti dicitur, in textu, *Et illud erat mutum*; nihil audire, nam *αποὸς* vocatur in scripturâ, quam addicere, si neque audire, neque vocem sic explicat Tertullian. ut mutum & sur-

& surdum significet. Hoc tantum superesset, ut signis, & nutibus urgeretur, sed quem Lucas surdum & mutum appellavit, Matthæus cæcum esse dixit: itaque ut surdo nihil est, quod loquaris, ita cæco nihil est quod signis, & nutibus ostendas. Quare Christus rectè admonet, hoc genus dæmoniorum non ejici nisi in jejunio, & oratione. Sanè tempus in quo sumus, est tempus jejunii, & jejunium magnam affert ad orandum commoditatem: oratio autem nostra ad illum dirigitur, nam *benè omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui*, cujus etiam vocem & imperium audit ipsum nihilum, nam *vocat ea que non sunt, quasi ea que sunt*: Quanto ergò magis surdo loqui potest? Ipse est qui ipsas tenebras illuminat; quantò magis cæcum? *Si de tenebris fecit lumen splendescere*, & si David ad eum sic orat, *illumina tenebras meas*: ad illum accedamus; idq; per Matrem ejus. AVE MARIA.

TRIA maximi momenti de Dæmonibus nos docet præsens Evangelium quæ à nobis diligenter discutienda sunt.

Primum est inter Dæmones esse aliquam speciem regni.

Secundum est Christum eo potissimum fine venisse, ut illud regnum subverteret.

Tertium est id Christum fecisse tribus potissimum modis, 1. veram religionem stabiliendo; 2. contrarietate morum, & legum; 3. potestate supremâ, & autoritate. Incipiamus à primo.

Quis nostrum unquam existimasset inter perturbationem, confusionem inferorum esse ordinem posse, atque aliquam reipsâ formam? Quis crederet malignis Dæmonibus, statum esse Regnum? *Si autem & Satanus in seipsum divisus est; quomodo stabit regnum ipsius*: Si Dæmones inter se divisi sunt, quomodo tandiu eorum Regnum, & imperium perstiterit?

Nota itaque 1. Incredibilem Dæmonum

multitudinem aliquo imperio contineri, hoc est in eâ multitudine, esse aliquos qui præsent, alios verò qui pareant, cum quâdam, potestatis subordinatione, quæ omnis reducitur ad unum omnium principem, eum scilicet, qui cæteros decepit in cælo; ac fuit ille draco, qui tertiam stellarum partem, suâ caudâ, hoc est exitu suæ rebellionis attraxit, atque dejecit. Illum Judæi Beelzebub appellarunt hoc est muscarum Deum, ex odio scilicet Philistinorum, quorum maximus Deus in nobilissimâ urbe Accaron, in idolo ejus nominis colebatur. Ita verò dicebatur, quod cum sanguine victimarum obliniretur, infinitam muscarum multitudinem attraheret: vel à muscis avertendis, quæ fortasse aliquando eum populum infestassent; ob quam similem causam. Elai Deo cuidam Sacrificabant, quem Myiagron appellabant, uti refert Plinius, quasi muscarum venatorem, vel interfectorem. S. Hieron. refert in cap. 3. Habacuc illum Dæmonum principem, ex veterum Hebræorum traditione vocatum Rescheph, vel ob velocitatem, vel ob maledictionem à Deo inflictam, postquam Evam tentasset. S. Chrysost. Homil. 1. de lapsu hominis Sathaelen appellat; Theologi communiter per allusionem ad locum Isaiæ de Rege Tyri, nuncupant Luciferum: ipse etiam Trismegistus Dæmonarcham vocat.

De nomine illo satis incertum quodnam illud sit: sed nihil certius illo ordine, de quo supra dixi; Christum enim meminitalicujus regni infernalis, negans se ejicere Dæmonia in Beelzebub principe Dæmoniorum, quia alioqui ejus regnum non subsisteret, si duces inter se dissiderent, nullaque inter Dæmones esset concordia: *& domus supra domum caderet*; quasi dicat: si minores communitates non subsistunt, nisi concordia; multò minus majores, qualis est illa Dæmonum, quorum tanta est multitudo. Item Matth. 9. & 12, Marci 3. & Luca

Lucæ II. fit mentio principis Dæmoniorum; experimento, & perspicuis visionibus pro-
 & Matth. 25. mittuntur damnati in ignem aeternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis
 ejus, quod relativum ostendit esse aliquod do-
 minium Diaboli inter cæteros dæmones; &
 Apocal. 12. *Draco pugnavit, & Angeli ejus;*
 Item Asmodæus, ubi Tob. 3. dicitur, Dæmo-
 nium, Hæbraicè legitur Melech Haschedin
 Rex Dæmonum; ac refert Elias Levita in suo
 Thilbi libro, cui ex numero nomen impo-
 suit quia in eo 712. voces exponit, refert in-
 quam, Targum has primas Ecclesiastis vo-
 ces. *Ego Ecclesiastes fui Rex*, ita vertere Asch-
 modai Malcah Discheidim. Id est Asmodæus
 Rex Dæmonū. Benjamin Judæus Tudeensis
 in suo Itinerario Zohar, narrat Salomonem
 regno pulsū, ab Asmodæo in solitudine
 detentū fuisse, dum intereā ipsa Asmo-
 dæus Schemate Salomonis indutus jus dice-
 ret Hierosolymis; quo dicto Salomonis Sa-
 ranitatem notavit. Cæterū nemo putet As-
 modæum absolutè esse omnium Principem,
 is enim detinetur in Barathro, unde vel
 nunquam exit, vel non nisi ad brevissimum
 tempus: uti docet S. Gregorius lib. 4. Moral.
 cap. 12. Qui enim maximè deliquit, maximè
 omnium torquetur, & ita recluditur in Infer-
 no, quod maximè horrent Dæmones, uti
 patet in Legionem de qua Lucæ 8. & in exorcis-
 mis; sed ita vocatur Asmodæus quod pluribus
 præsit. Principatum etiam Dæmonum magnos-
 cit Apostolus, dum inter illos numerat Prin-
 cipatus, potestates, & dominationes: ubi
 abstracta ponuntur pro concretis: Ephes. 6.
*Non est nobis colluctatio adversus carnem, &
 sanguinem, sed adversus principes & potestates:
 adversus mundi rectores tenebrarum harum,
 contra spiritualia nequitia in cælestibus.*
 Id passim etiam asserunt Sancti Patres, &
 Theologi & mystici Doctores, uti Abbas Se-
 renus apud Cassian. constat. 8. cap. 14. ubi ait,
 præter authoritatem Scripturarum, id ipso

batum fuisse: Refert enim quemdam ex fra-
 tribus in solitudine iter agentem, coactum
 nocte, in antrum secedere; cūque preces
 suas usque ad noctem mediam protulisset,
 ac postea veller quiescere, repente cœpisse
 videre cætervas Dæmonum innumerabiles,
 longo ordine incedentes, quarum aliæ Prin-
 cipem suum præibant, aliæ sequeban-
 tur; qui tandem & procerior cæteris, &
 aspectu terribilior apparuit, ac posito solio,
 cū in tribunali excelssimo confedisset,
 cœpit omniū actus discutere. Simile aliquid
 refert S. Gregor. Mag. in suis Dialogis: Sed
 indubitatum illud est quod ex Scripturâ dixi-
 mus; unde etiam historiis allatis aliqua proba-
 bilitas accedit; id enim potuit Deus permit-
 tere ad animos simpliciorum confirmandos,
 cū alioqui nihil absurdi contineant, & mul-
 ta similia in Energumenis deprehendamus, &
 in historiis Magiæ, ubi similes Dæmonum de-
 pendentia, aut potestates, ac dominia com-
 periantur: Quid quod etiam Magi, uti refert
 Niphus lib. 3. de Dæmonibus, solent in virtute
 Principis Dæmonum alios excantare: Et
 Postellus lib. 1. de concordia cap. 8. ait Dæmo-
 num ordines esse novem: Quia ex S. Tho. 1. p.
 q. 109. art. 4. communiter dicitur, ex omnib⁹
 Angelorum Ordinibus, qui novem sunt, præ-
 cipitasse: ubi autem est ordo, ibi est depen-
 dentia, quæ est radix ordinis inter res crea-
 tas. Hinc factum ut inter Dæmones ipsos,
 alij alijs sint potentiores idèdque dicitur in
 nostro Evangelio: *Et assumit alios nequiores*
se: Qui enim gravius deliquerunt, illi ne-
 quiores sunt, atque ad nocendum paratiores.
 Ita refert S. Athanasius in vitâ S. Antonij ad-
 ductum juvenem ad ipsum qui habebat prin-
 cipalem Dæmonem, quem abigendum remi-
 sit Discipulo, dicens: Non est hoc meum o-
 pus, nam contra hunc Dæmonum Ordinem,
 nondum sum donatus gratiâ: sed hæc est Pau-
 li

li Simplicis gratia: prout refert Pallad. cap. 28. Ita CHRISTUS docuit quosdam Dæmones difficilius cæteris expelli Matth. 17. *Hoc genus Dæmoniorum non ejicitur, nisi in jejuniis & oratione*: quare nec ab Apostolis illud ejici potuit, cum plurimos antea ejecissent, solo Christi nomine invocato.

Nota 2. illud imperium in Dæmonibus antequam peccassent, fuisse hierarchicum, id est, sacrum, & sanctum: Etenim Angeli, ab initio suæ creationis in gratiâ conditi, in ordine illo hierarchico producti sunt, uti docet Theophilus Alexandrinus in Epistolâ 2. Paschali, ubi Origenem contra sentientem, ejusque dogma excommunicat: additque hæc verba; Nihil dubium est quin sic ab exordio conditi sint; quæ verba indicant eam fuisse tunc communem Ecclesiæ sententiam. Hæc autem ordinum distinctio, ut alii essent Principatus, alii Potestates, alii Dominationes, alii Throni; à formâ aliquâ supernaturali profecta est, quæ & eminentiam conferret, & potestatem in alios, qui cum viderent in superioribus majus lumen, majoresque virtutes, propter ordinatissimas voluntates, quibus tunc gaudebant, libenter aliis obtemperabant ac subiciebantur. Id verò putatur; quia Dæmones nihil profusus amiserunt, nisi supernaturale ex S. Dionys. 4. de divin. nomin. Quia alioqui mali essent naturâ, si aliquid naturale amiserunt: amiserunt autem illam potestatem hierarchicam, secundum illud Apostoli Judæ in epistolâ suâ: *Qui non servaverunt principatum suum*: quo nomine ait ibid. S. Dionys. intelliguntur bona Angelica: certè gratia quæ hominibus communis est: igitur aliud donum supernaturale, quod S. Athanasius in epistolâ ad Serapionem, quod Filius non sit creatura, explicat per τὸ ἄνω quam vocat principatum illum. Adde quod S. Gregor. Nazian.

orat. 40. donum hoc & peculiare appellat splendorem; itaq; ponit in intellectu, & in voluntate, ratione majoris luminis, & majoris virtutis, quæ omnia Angeli prævaricatores amiserunt: ita ut etiam ex Nazian. in carmine, de creaturis spiritualibus, toti facti sint tenebræ; unde sequitur, in eis amplius non esse hierarchicam potestatem, sed aliam quandam diversi generis, quæ qualis tandem sit, investigamus.

Nota 3. S. Th. 1. p. q. 109, art. 2. dicere, id provenire ex eorum naturâ inæquali, ideoq; quorundam actiones, aliorum actionibus præferre, cum actiones naturam sequantur. Favet Augustinus Niphus lic. 3. de Dæmon. c. 17. qui docet uti in corporibus cælestibus est quidam ordo; sic etiam in Dæmonibus esse, idque ratione naturali convinci: Quia omnis multitudo dicitur ordinem, maximè in substantiis perpetuis. Sed 1. hæc naturarum diversitas maximè est incerta; & supra dixi, diversitatem ordinis in Angelis, per à formâ supernaturali, licet S. Thomas fundamentum petat à natura: Sed Patres inclinant, ut totum petatur à gratia. 2. Si nihil aliud esset, improba Dæmonum voluntas, & contra Deum rebellis, hoc naturalis dominationis jugum non ferret, præsertim cum inter spiritus dominia non exercentur, nisi per actus intellectus & voluntatis. Ratio verò Niphi nulla est, quia in cælis nullus est ordo nisi localis, aut fortè etiâ illuminationis; sed in ordinatione ad hæc inferiora; qui ordo non est inter substantias spirituales, in quibus libertatis exercitium impediretur, si necessaria esset dependentia, quod planè absurdum est.

Nota 4. in imperio Dæmonum duo esse 1. Subjectionem omnium uni Principi: Deinde varios eorumdem inter se ordines, atque dependentiam, quæ ad unius principatum referantur: Primum oritur ex Dæmonum peccato: Nam quia ex sententia D. Petri 2.

A quo quis superatus est, ejus & seruus est; ideo jure victoriæ cæteris dominatur. Hanc rationem affert S. Athanâsius libro de Incarnatione Christi. Et Augustinus lib. 3. de libero arbitrio capite 3. Iniquum enim erat [ait] ut ijs quos ceperat, non dominaretur. Alterum oritur ex fine quem in eo principatu, atque ordinato imperio sibi Dæmones proposuerunt: Sicut enim homines, ut vitam honestiùs, meliùs, & commodiùs transigant, habent Magistratus, Principes, Leges &c. ita Dæmones, ut graviùs homines lædant, & opportuniùs, atque infestiùs inter se principes ac Reges ordinarunt, variaque officia, & parendi ministeria in eum finem, quem intendunt: unde finito mundo, cum nulla amplius erit homines tentandi necessitas aut potestas, improbi illius imperij ordo cessabit juxta illud 1. Cor. 15. *Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo, & Patri, cum euacuauerit omnem principatum, & potestatem, & virtutem.* Vti enim Dæmon in terris diuinitatem sibi assumpsit, quam in cælis præsumperat, ut salutem hoc haberet fictè, atque ex hominum errore, quod in cælo habere non potuerat, ex Gregorio Nazian, orat. de calamitat. animæ suæ; & ideo totum orbem idololatriæ, & falsis cultibus, ac superstitionibus implevit juxta Psal. 95. *Dy Gentium, Dæmonia*: Ita nomina dignitatum hierarchicarum quas in cælis amisit, sibi postea usurpavit falso nomine: Et sicut in cælis hæc omnia significabant certas dotes, & dominium peculiare in hæc inferiora; ita nunc significant varias ejus tyrannides, atque usurpatam potestatem. Cum itaque Dæmon dicitur, *Princeps hujus mundi* Aut Ephes. 2. *Princeps potestatis aëris hujus*, non debet intelligi vera potestas, quam nullam in creaturas habere testatur S. Augustinus tract. 79. in Joan. sed moralis potestas quam sibi tyrannicè usurpat, & homines subeunt, dum ejus instigationibus

parent. Neque enim ut impiè dixit Carpocrates apud Irenæum lib. 3. cap. 24. & Manichæi apud Sanctum Augustinum lib. de hæres. cap. 46. Harum rerum sensibilem factor est Dæmon, & consequenter Dominus: sed dicitur Dominus mundi, non absolutè, sed cum restrictione, nempe *tenebrarum harum*, id est, aëris hujus inferioris, & caliginosi, quia scilicet imperium suum exerceat inter homines, in hoc aëre, ubi homines degunt, idque ut eos vexet ac tentet. Regnum igitur ejus in homines est ratione peccati: quia enim homines ob peccatum se subdiderunt Dæmoni, ideo Dæmon dicitur eis dominari. 1. Quia viribus suis non possunt à peccato resurgere: 2. Neque tentationibus resistere: 3. Quia ratione pœnæ Dæmoni subiiciuntur: Unde Deus multa ipsi permittit in his inferioribus ad eos puniendos, atque etiam ad eisdem tentandos; & ideo Toletus annot. 40. in Lucam, intelligit per regnum Dæmonis, potestatem factam ei, homines tentandi, & ad peccatum inducendi quam maximè exerceat in eos, quos de facto inducit.

Nora 5. Ex ratione hujus imperij existere varias Dæmonum divisiones, atque ordines, quos nunc persequi non lubet, sed tantum duos attingere. Vna enim divisio petitur in locis, ubi habitant, atque hominibus insidiantur: altera à vitiis ad quæ homines impellunt. Ex primo fonte Veteres diversis modis Dæmones distinxerunt, ac multipliciter nominarunt, igneos, aërios, aqueos, terreos, septentrionales, australes, Persicos, Africos, tenebriones, sepulchrales, &c. Ex altero fonte, alii, uti docet Cassianus collat. 2. & 5. præsumunt gulæ, alii fornicationi, alii avaritiæ, alii iræ, tristitiæ, vanæ gloriæ, superbiæ, &c. Idem docet Origenes homil. 15. in Iosue. Ambros. lib. de Paradiso cap. 12. Augustinus, Bernardus, & alii passim; Inter quos Abba

Serenus apud Cassian. collat. 7. cap. 17. Hoc (ait) nosse debemus non omnes Dæmones universas hominibus inurere passiones; sed unicuique vitio certos Spiritus incubare, & alios quidem immunditiis, ac libidinum fordibus oblectari, alios blasphemis, &c. & unumquemque illud vitium humanis cordibus, quo ipse gaudet inserere. Addit insuper, licet unus possit ad multa scelera impellere, unicuique tamen esse aliquid maxime propositum; uti in hominibus varia sunt studia: unde ait quosdam spiritus esse ridiculos, alios noxios, & truculentos, alios timidos, atque ambitiosos, alios mendaces, & blasphemos qui sunt authores hæreseon: & subdit, incensores esse libidinum, & luxuria: quod & Oseas prius dixit his verbis: *Spiritus fornicationis decepit eos*, Nocturnos quoque & diurnos, ac meridianos Dæmones similiter Scripturarum authoritas docet. Sunt qui à Prophetâ, Onocentauri, qui Lamix, qui Ullux, qui Struthiones, qui Ericii designantur: qui Alpis, qui Basiliscus in Psalmo, qui Leo, qui Draco, qui ve Scorpius in Evangelio nuncupentur: qui *Principes mundi huius*, qui *rectores tenebrarum harum*, qui ve *spiritus alia nequitia* ab Apostolo nominentur: quæ vocabula non sine causâ, nec fortuito indita illis, debemus accipere: sed significatione istarum ferarum, quæ apud nos, vel minus noxiæ, vel magis perniciosæ sunt, illorum ferocitatem variam rabiemque distinguunt. Eandem doctrinam prius tradiderat S. Antonius apud S. Athan. Partita Dæmonum nequitia est: quidam enim ad summum nocendi verticem pervenire, alii ex comparatione pejorum videntur esse leniores: atque omnes pro virium suarum facultate diversa contra singulas causas seu virtutes sumpserunt certamina. Exemplum accipe in uno, nempe in Asmodæo quem Prosper vocat Dæmonum nequissimum, & crimine ab uno, disce

omnes. Is fuit Princeps in Mediâ, & in Perffide, forsitanque fuit ille qui restitit Angelo Judæorum, qui Daniel. 10. dicitur Princeps Perfarum: nam de inimicâ potestate id intelligit Hieron. ib. & in cap. 24. Isaiæ & Ruper. lib. 9. & Abbas Serenus collat. 8. cap. 13. Idem fuit rex fornicationis, vel in Mediâ solum, vel etiam in toto tetrarum orbe, uti censuit author libri, qui inscribitur (serpens antiquus) ex D. Francisci familiâ, natione Hierosolymitanus. In hujus igitur ditione sunt incestus, adulteria, stupra, concubinatus, impuri tactus, verba obscæna, &c. Ad hunc spectant veneres omnes, earumque ministri, & instrumenta, lenones, perductores, philtrea, carmina, theatra, & quidquid flagitiosos incendere amores solet: Hic est ille qui suggerit turpes cogitationes: Vnde Bernard. Serm. 7. de spirit. Quoties importunè ut assolet, carnalis cogitatio mentem pulsât, &c. certum sit nobis spiritum esse carnis, qui loquitur, & tanquam adversarium repellamus eum dicentes. *Vade retro Satana, quia non sapias ea quæ Dei sunt*, &c. sed magis sapientia tua inimica est Deo: Hic est ille quem venereorum Præsulem Comum appellat Philostratus: Hic ille qui juvenem Antonium plurimis, sed importunissimis cogitationibus est aggressus, sed frustra: cui etiam apparuit instar pueri horridi ac nigri, & ut refert S. Athan. ad Antonij genua prostratus humanâ voce flebat dicens, multos seduxi, plurimos decepi, nunc autem, ut à cæteris Sanctis, ita & tuo labore sum superatus. Interrogatus quis esset: ego sum (inquit) fornicationis amicus, ego multimoda adversus omnes adolescentes turpitudinis arma suscepi: hinc & spiritus fornicationis vocor: quantos purè vivere volentes sefellit: quot tenuiter incipientes, ad sordes pristinas redire persuasi: Ego sum propter quem Propheta, lapsos increpat, dicens, spiritu fornicationis decepti estis: & reverà per me illi fuerat supplan-

supplantati: ego sum, qui teipsum saepe tentavi, & saepe repulsus sum. Cæterum sub suis signis plurimos habet subditos, qui ubiq; flammæ excitant libidinis, & ab eo leges, & nocendi artes accipiunt, ut & illi lapsus, & successus referunt. Huic subditus erat, quem in virginem submittebat Cyprianus tunc Magus, postea Sanctus, apud Nazianen. ordin. 18. Sicut ille, quem ad aliam Virginem expugnandam adolescens Gazensis sub limen domus infoderat: quem S. Hilarion. interrogans, cur adolescentis corpus non intrasset, respondit, ut quid intrassem in eum, qui habebat collegam meum, Amoris Dæmonem: uti narrat S. Hieron. in Hilarione. Ille est quem amatores, & Poetæ cupidinem appellant, cui tradunt arcum, sagittas, & radam. Ille præest modis amorem conciliandis, blandiciis, aspectibus, & aliis id genus quibus calorem excitat: Sedit in hujus oculis, in alterius sinu, in capillis alterius, in hujus lingua, in alterius manu dum scribit: Ille docet mille amandi artes: ille inventor jocorum, turpium cantilenarum, & carminum amatoriorum: Ille est author infandarum libidinum: Insidiatur pudori Virginum, uxorum castitati, Religiosorum votis, adolescentium pudori, corporum integritati: Ille solus, cogitationibus aggreditur, ac desideris conficit dormientes aut insonniis obscænis aut turpibus motibus inquinat: eos verò qui in cœtibus frequentes sunt, innumeris aspectibus, aut tactibus, aut cogitationibus quasi jaculis configit ac cruentat: Quid memorem quibus modis cum factus est superior, deinde sæviat, quæ expediat tormenta cum sit crudelissimus, unde vocatur apud Tobiam *Asmodæus*, id est, perditor, & vastator à voce *Schamad*, quod est perdere & vastare, præpositâ primâ litera ad nominis efformationem; licet enim alia Dæmonum nomina indicent eorum odium in homines, præcipuè tamen *As-*

modæus est vastator: 1. quia peccati genus cui præsidet maximè universo hominum generi est infestus: patet enim libido per omnes provincias: omnium hominum ordines, ætates, status, sexus: præsentissima pestis sævit variis modis, & ita blandis, & suavibus, ut vix quisquam immunis sit: ac sicut duæ sunt hominis partes, corpus & anima, ita duo vitia maximè congenita, & ut Cassian. loquitur coll. 4. c. 7. inviscerata, superbia, & libido; sed hæc eò plus sævit, quò plures habet illecebras occasiones, quia ubique & ab omnibus caro circumfertur. 2. Quia iis ipsis quos blandissimè titillavit, postea gravissima supplicia imponit, Apoc. 18. *Quantum glorificavit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum*: Exemplum in septem Saræ primis maritis, quos uti libidine inflammarat, ita crudelissimo postea mortis genere pervastavit: unde in universum Dæmones dicuntur eorum reges, quos superarunt, ex Iobi 41. *Ipse est rex super universos filios superbiae*: Quia in eos plenam accipiunt ad torquendum potestatem. Idem cogitandum de aliis Dæmonibus qui aliis vitiis præsumunt, ut iræ, aut avaritiæ, aut superbiæ, aut acediæ: est enim exercitus Dæmonum per diversas quasi vitiorum catervas dispositus, quibus singulis singuli Dæmones præsumunt mirabili dependentiâ, & subordinatione, summaque ad nocendum hominibus concordia, quam non malè designatam arbitror apud Iobum cap. 41. *Corpus illius quasi scuta frustilia, compactum squamis se prementibus; una uni conjungitur, & ne spiraculum quidem incedit per eas; una alteri adhærebit, & tenentes se nequaquam separabuntur*. Regnum illud quod inter se Dæmones exercent, eos juvit ad aliud obtinendum quod tyrannide usurparunt: nam mutuâ consensione, certum sibi quoddam dominium acquirere, atque totius universi regnum: Ioan. 12. *Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras*. Io. 14.

*Venit princeps hujus mundi: Joan. 16. princeps hujus mundi jam judicatus est: Ephes. 6. Non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed adversus principes & potestatem &c. Ephes. 2. secundum principem potestatis aeris hujus, spiritus qui nunc operatur in filios diffidentia: Hoc Regnum expliat Cyrillus libr. 10. in Ioan. cap. 4. ratione idololatriæ, quâ homines per errorem, Dæmonem, ut Deum coluerunt, uti dicitur Psalm. 95. *Dygentium, Dæmonia: quem enim principatum obtinere non potuit in cælo, eum in terrâ, licet fictum, ac simulatum, apud idololatrias consecutus est: unde omnia falso cultu, & idololatriâ complevit. Verum hoc nimis angustum est: Nam in universum mundi princeps dictus est Satan, ob peccatum, quo homines ira subjicit, ut 1. non se possint suis viribus à peccato liberare: 1. Ita eos suis tentationibus concutit, ac percellit, ut neminem, si sibi relinquatur, non vincat: Quia verò in hac tantum vita tentationes exercet, idcirco dicitur princeps hujus mundi, princeps aeris, & tenebrarum harum, seu hujus aeris tenebrosi, & caliginosi: Denique quoniam ut homines tentet, ac vexet ob peccata; aeris dicitur potens ob tempestates, fulgura & alia quæ commovet, in nocumentum hominum, & rerum quæ ad homines pertinent: quanquam Deus non ei omnia permittat; uti patet in Iobi historiâ: sic enim ei datur nocendi facultas, ut certæ tamen leges, & fines præscribantur: licet aliunde hominum pravitas & malitia, fines imperij ipsius protulerint. In animis quidem, quid non potest? Quæ tandem peccata non committuntur Osee 4. *Maledictum & mendacium, & homicidium & furtum, & adulterium inundaverunt, & sanguis sanguinem tetigit: Vbi sanguis pro peccato pōitur ex phrasi Scripturæ: Viri sanguinū: Itē libera me de sanguinibus, Unde Gre. h. 11, in Eze. sanguis sanguinē tangit***

quando peccatū peccato additur, ut ante Dei oculos adjunctis iniquitatibus anima cruentetur: Qui errores? quæ hæreses? quæ opinionū portentosa suos sequaces non habent? In quo hominum genere, in quibus officiis non regnat Dæmon? quantum potest in rebus & negotiis publicis, quantum in privatis? Jam quid non agit in corporibus? in eode quo loquitur nostrum Evangelium, usam linguæ impediverat: In eodem ex Matth. 12. oculos & visum ademerat, Tertullian. & Chrysolog. addunt etiam auditum, quod uti dixi probant ex voce *ωσος*. Ita Matth. 6. refertur Dæmonem alterum etiam mutum effecisse, & Luca 13. mulier incurvata annis 18. dicitur à CHRISTO Domino, alligata mulier à Dæmone: Et passim in aliis, variis modis, infensissimus generis humani hostis suam exercet tyrannidem: Quid non in Energumenis perpetrat? quàm crudeliter desavit? Denique quàm multa quotidie præstat in fulminibus, imbribus, tempestatibus, & aliis rebus, quorum certa sunt in Scripturis, & historiis sacris exempla? ut enim dixit Apostol. 2. Corinth. 3. *Non ignoramus cogitationes ejus. Quis explicet quas in Sagis tyrannides exerceat, ad quæ facinora, ad quàm fœda, dictuque horrida eas compellat? Quid etiam præstet in reprobis, & iis qui se se illi peccando permittunt? Quàm rectè Hebræi Dæmones appellant *Schedim*, prædones, & grassatores, quoniam pessimè homines excipiunt. Et Ioan. 8. CHRISTVS exprobrans Iudæis quod essent ex patre Diabolo, addit de eo; *Ille homicida erat ab initio*, quia mortem in mundum invexit. Ac si ullus unquam tyrannus fuit, talis est certè Dæmon, qui omnia cædibus, ac sceleribus complet, eorumque quibus imperat ruina studet, quam cum suo etiam dispendio procurat? Quid dicam quibus gaudiis aula inferorum Job strepit in gravi alicujus casu, vel peccatoris*

catoris morte, cū certam habet prædam? Quibus studiis certatim accurrunt, ut in tormentorum locum præcipitantem aliquem impellant, ut flammis adigant, ut torreat, subq; Principi gratificentur: *Isaia 14. Infernus subter te conturbatus est in occursum adventus tui, suscitavit tibi gigantes. Omnes principes terra surrexerunt de solis suis, omnes principes nationum: Universi respondebunt & dicent tibi, & tu vulneratus es, sicut & nos; nostri similis effectus es;* Ex his omnibus probatum manet existere aliquod inter Dæmones imperium & regnum: Jam loco conclusionis, sequentes facio reflexiones.

I. Reflexio est: Cū sciamus Dæmones in nostram perniciem conspirasse, neque tantum nobis negotium esse cum uno Dæmone, sed cum innumeris, unde tanta in nobis securitas? Atque in primis, cur soli pugnamus, & non potius undique auxilium conquirimus? Ad hæc cū ipsi arte pugnent, cur non etiam artem arti opponimus? neque enim ignoramus cogitationes ejus *Methodicus*. Sed quis nunc id curat? quis scire laborat? An unquam didicisti, quomodo resistere debeas voluptati, ac libidini? Quomodo avaritiæ, aut iracundiæ, aut superbiæ & aliis vitiis? Qui te Dæmones obsident? an unus, an plures? an innumeri? Si vix uni vales resistere, quomodo pluribus? quomodo innumeris? Num tibi adest aliquis *Asmodæus*, qui libidinis faces tibi accendit, diu noctuque, solum aggreditur, & inter homines viventem, in oratione, in templo, in otio, in negotio, ubique? Alioquin enim unde rot habes importunas cogitationes, & tot impura phantasmata? Unde toties cadis, & impingis? Unde tanta fœditas, ut nulla sit in te pars vel animi vel corporis, quæ sit innoxia: Quid hæcenus fecisti ut resisteres, ut vinceres, ut abigeres? Quin potius illum adjuvas, illi faves, ac ministras. Cur te ultrò

periculis objicis? Cur immisces in occasiones? An non satis ille te incendit? Cur tu vino, & luxu tibi faces adhibes? Nunquid non satis te fœdis motibus adoritur? Cur eum contra te adjuvas, undique turpes imagines, atque species colligendo, pejor tibi dæmon ipso dæmonum iniquissimo? Sed hæc parùm essent ut perires, quando quidem tui es adeò infensus hostis, & te ipsum odisti? Quid in aliorum ruinam cum ipso dæmone conspiras, quasi non sufficeret numerosissimus dæmonum exercitus in hominum perniciem coactus? Cur per te, ô hominum nequissime, id efficias in dæmonis lucrum, quod ipse hæcenus perficere non potueras? Ille tot menses, immò tot annos hujus puellæ castitatem aggressus nihil promoverat; tu id blauditiis tuis perfecisti, quod suis ille tentationibus non potuit.

Nam uti videmus, quod dæmones facere prohibentur ut noceant hominibus, per alios homines id consequi per magos, & sagas quoniam Deus libertatem illorum non ligat; Ita plerumque quod iidem dæmones tentationibus perficere non possunt, id per homines pessimos, è quorum es numero ô miser, consequuntur. Et hinc intelligimus nobis certandum esse & cum dæmonibus, & cum hominibus, secundum illud Christi monitum, *cavete ab hominibus*: quod spectat præcipuè fœminas, & adolescentes: fœminas quidem, quia facile seducuntur, illius exemplo de quâ dicitur à S. Paulo, *Adam non est seductus, mulier autem seducta*, &c. Adolescentes autem propter facilitatem ætatis: dum enim dicitur, *eamus, & faciamus*, vix est qui se trahi non sinat. *Osee 7. & factus est Ephraim, quasi columba seducta, non habens cor.* Certè si ut Dæmones inter se concordant ad hominum ruinam, ita ipsi homines inter se conveniunt ad sui conservationem, & defensionem

onem, invincibiles forēt, 1. Petri 3. *Et quis est, qui vobis noceat si boni amulatores fueritis:* Sed nimirum undique circumstant scandala, secundum illud *Va mundo à scandalis*, ita ut salutis difficultas summa sit: Et unicuique illud jam dicitur. *Qui potest capere, capiat:* nam licet innumeris modis nos Christus ad salutem provocet, hortationibus, minis, promissis, præmiis, pœnis, exemplis omnis generis, gratiis, miraculis, aliorum minis, & calibus, & rebus omnibus; aliunde tamen nihil non moliantur Dæmones, ut homines avertant à bono, & confœderatis castris singulos incautos, ac nimirum securos adoriuntur, nostris passionibus utuntur, carni se adjungunt, & rebus sensibilibus utuntur, & ipsis hominibus contra ipsos homines. Et ubique tendiculas ponunt & insidias, quas cum vidisset magnus Antonius ingemuit; dicens quis salvari poterit? cui responsum est id solum humilem posse. Et certè quis ille est? ne tibi hac cogitatione blandiaris multos salvari, & re in multis esse posse: cum omnes Scripturæ clament paucos salvari; Neque id mirum esse debet cum tot habeamus hostes, & tanta nostræ salutis impedimenta, & pauci admodum sint qui pugnare aut sciant, aut velint: Verum illud indubitatum est, Regnum Cœlorum vim pati, & violentos tantum illud rapere.

2. Reflexio. Vnde fit ut dæmonum imperium in homines adeò sit amplificatum? Nam ut præteream tot nationes barbaras & infideles, quæ Christianos innumeris partibus superant; ut dicere prætermittam, eorū qui Christū agnoscūt, & baptizati sunt, longè majorem partem, aut hæresibus, aut schismate esse vastatam, & in dies magis ac magis deperdi; si in solos Catholicos oculos conjiciamus, quota pars Christo inservit, & quàm magna dæmoni? An 1. quia plures habemus

adversarios, quàm defensores? Sed si de solis Angelis loquar longè plures à nobis sunt, quàm contrà, secundum illud Elisæi 4. Reg. cap. 6. *Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis.* An 2. propter eorum fortitudinem? Sed nihil possunt nocere, nisi violentibus; Et ex quo Fortior supervenit, dictum est hominibus Lucæ 10. *Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & supra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit.* Parum erat dicere nos habere potestatem resistendi, parum certandi, parum etiam vincendi, nisi etiam adderet calcandi, ut scires jam hostem esse victum, & prostratum. An 3. quia deserti sumus? ab auxilio? Sed Deus bone! quibus præsidis vallati sumus? iis sanè quibus tot pueri, & puellæ, tot ignari, & barbari, tot senes imbelles, tot pauperes ac debiles, omnes Inferorum exercitus fregerunt. Tu non poteris, quod isti, & illæ? Verum illud provenit 1. ex hominum ignavia, qui certate detrectant etiam cum hoste ligato: malunt subjacere quàm pugnare: omnia dæmonum imperia etiam fœdissima subeunt: nec resistere volunt, vel leviter: in aliis rebus generosi, & fortes, & in re omnium maxima abjectissimi, & fracti: 2. ex nimia securitate: cum scire deberent se cum hoste omnium astutissimo, & fortissimo, & infensissimo rem habere, qui, ut ait quidam suæ nequitix ocium nunquam facit. Quid enim toties nos Christus & Apostoli admonent, ut vigilemus ne scilicet nos incautos occupet inimicus: 3. Quòd non satis æstimetur aut præmium aut jactura victoriæ, cum agatur aut de beatitudine, aut de damnatione æterna: longè dissimili exitu certaminum quæ inter homines existunt, qui victoriis suis rem exiguam & perituram consequuntur? 4. Quòd Dæmones socios habeant certamen hostes domesticos, & familiares; carnem, & mundum Quis enim con-

contra carnem pugnat? quis contra mundum *mūdū. Apoc. 3. Qui vicerit dabo ei sedere mecum in*
 arma suscipit: unde non mirum si Dæmonum *throno meo: sicut & ego vici; & sedicum Pa-*
 imperium tantos progressus fecit. Sed Chri- *tre meo, in throno ejus: Qui habet aurem, au-*
 stus aliunde clamat Ioan. 14. *Confidite ego vici. dicit, quid Spiritus dicat Ecclesiis. Amen.*

DOMINICA TERTIA

IN QVADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA

De Energumenis, seu de corporum invasione quæ fit
 à Dæmonibus.

Erat Iesus ejiciens Dæmonium. Luca II.

VÆ heri à nobis dicta sunt de Dæmonibus maximâ ex parte didicimus ex Scripturis, & ex Sanctis Patribus quæ ex ipsis Scripturis eruerunt: nam creaturæ spirituales ut sensibus nostris sunt occultæ, ita nostris intellectibus maximâ ex parte sunt occultatæ. Quæ hodie à nobis tractanda oculis ferè usurpantur, nempe de Energumenis seu de possessione aliquorum à Dæmonibus occupatâ, ad quæ discursum nos ducit illud Evangelium quod tractamus, ubi agitur de Dæmonio muto. Verùm licet ejusmodi possessio sensibilis esse videatur, habet tamen plurima scitu valdè digna; in quorum

investigatione ne erremus, quia plurima occulta sunt, utpote quæ à Principe tenebrarum sunt, divino lumine indigemus: quod facile obtinemus, si ad thronum gratiæ accedamus quæ est B. Virgo. AVE MARIA.

IN præcedenti Concione ostendimus 1. esse inter Dæmones formam quandam imperii secundum illud Evangelij: *Si autem & Satanast in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ipsius.* 2. originem ejusmodi imperii, nempe peccatum dæmonum per unius suggestionem, & aliorum adhesionem, à quo enim quis superatur, ejus & servus est. & propositum Dæmonum nocendi hominibus: Primum origo est subjectionis omnium sub uno. Alterum divisionis eorum in varios ordines ut facilius, &

commodiùs homines tentarent. 3. extensionem illius regni, quod scilicet Dæmones acquirerunt in homines, per usurpationem, unde dicitur Dæmon Princeps hujus mundi: illud autem regnum exercent per tyrannidē, quā fit ut inter homines omnia usurpent. Sed illius tyrannidis, & usurpatæ dominationis exercitiū nullibi magis pater, quā in Energumenis, & in corporum possessionibus, quarum insigne habemus exemplum in nostro Evangelio, ubi mentio fit hominis possessi à Dæmone, quem & cæcum, & mutum, & surdum fecerat: de qua re nobis hodie agendum est, sed per partes, ut omnia enucleatius explicentur.

Dico itaque 1. verè dari Energumenos & possessos à Dæmone, qui in totum corpora ingreditur, quæ mover. & quibus ad libitum utitur. Est de fide: & probatur ex varijs locis Scripturæ. Marci 1. fit mentio cujusdam hominis in spiritu immundo quem Christus offēdit in Synagoga, qui cum Christo diceret, *Quid nobis & tibi Jesu Nazarene: venisti perdere nos? sicut qui sis, Sanctus Dei.* Eum jussit tacere, & exire: *Et comminatus est ei Jesus, dicens, obmutesce & exi de homine:* Vide autem exitum, & *disserpens eum spiritus immundus & exclamans voce magna, exiit ab eo:* igitur oportuit ut esset in eo. Ibidem dicitur quod cum ad eum adducti essent sub vesperam, multi malè habentes & dæmonia habentes: *Curavit multos qui vexabatur varijs languoribus, & dæmonia multa eiciebat, & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.* Vbi vides fieri mentionem dæmoniorum: illa autem fuisse substantias, & personas, cum quibus loqueretur, & quæ essent intelligentes quæ prius habitabāt in corporibus non suis, à quibus eas eiciebat: quæ substantiæ aliæ fingi non possunt præter Dæmones, & creaturas spirituales, & intellectuales: nam si corporea fuissent, non potuissent contineri corporibus: si non es-

sent intellectuales nō possent ratiocinari, nec respondere, nec rogare, uti factum videmus in Evangelio Matth. 8. cum petierunt ut eos mitteret in porcos, quod & permisit. Ita etiam increpavit dæmonem cum sanavit lunaticum Matthe. 17. Itaque vocantur spiritus, uti Matth. 8. *Et eiciebat spiritus verbo:* & ipse Christus, *Spiritus mute, & surde ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeas ad eum* Marci 9. Ex quibus omnibus pater, & ex varijs locis, multos fuissē Christi tempore possessos à dæmone quos ipse sanavit, & per se, & per Apostolos quibus hanc dedit potestatem uti dicitur Marci 3. *Dedit eis potestatem curandi infirmitates & ejiciendi dæmonia.*

Quis dubitet etiā apud Ethnicos vates illas fatidicas à dæmone fuissē possessas cum dicerentur pati divina, cū in eis dæmon loqueretur? Tales erāt illæ Phœbi Sacerdotes quæ loquebantur ex Tripode: Tales illæ vétriloquæ, quæ omnia patiebātur quæ solemus videre in Energumenis: subitò non vultus, non color unus. Non comptæ mansere comæ, sed peccus anhelum, & rabie fera corda tument, &c. & alia innumera quæ leguntur in Poëtis prophanis. Idem legere est in Patribus ubi sunt mētiones innumera possessorum à dæmone. Apud Tertull. Justinum, Cyprianum, Augustinum, Hieronymum, & alios passim: ut hoc negari non possit sine hæresi, sine errore, & magna imprudentia, cum ex omnium sæculorum historijs varia ejusmodi nobis suppetant exempla. Fateor quidem aliquas extitisse imposturas, sed illæ non possunt, Catholicæ veritati fidem derogare: constat igitur verè dari Energumenos quorum corpora possideantur à Dæmone incola.

Dico 2. Ejusmodi possessionis dari posse multiplicē originem. 1. & præcipua est ingens odium Dæmonis & invidia in hominem: cum enim ut ait Gregor. eò sit elatus homo unde ipse decidit, etiam si homo peccarit ut ipse, cū videat.

videat sibi nullum datum esse locum pœnitentiæ, datum esse homini; cui etiam peccasse, fuit occasio majoris boni; incredibilem invidiâ & odio in hominem fertur; ac licet odium suum possit explere in damnatis, cum tamen multos ex damnatione eripi videat, in hac vita, tantum in homines sævit, quantum potest. Itaque iisdem ferè modis, quibus in homines damnatos sæviet aliquando in Inferis, nunc sævit in vivis, affligendo & animas, & corpora, quæ mirabiliter cruciat, usurpatâ in hominem quantum potest summâ potestate: unde maxima ex parte libertatem & usum sensuum, facultatum, quibus ipse utitur ad miseri hominis tormentum. Accedit etiam summum ipsius odium in Deum, cui cum nocere non possit, omnem suam rabiem in ipsius imaginem transfert; non aliter quam Panthera, ait Basilus, quæ cum in hominem, naturale habeat odium, cum in ipsum sævire non potest, in ejus effigiem vel papyro expressam, omnem rabiem effundit; quo artificio venatores, cum ejus catulos rapuerunt, eam in viâ retardant, objectâ hominis imaginæ, dum se viente in hominis figuram matre, ipsi aufugiunt.

2. Originem habet ex dominio quod in hominem acquisivit ratione peccati: Cum enim homo ratione justitiæ originis, sui esset juris, nullique præter Deum subjectus esset, sanè Dæmon nullam habebat dominationem in mundum: non in res externas, & corporeas, quia omnes propter hominem erant creatæ; non in cœlum, unde ejectus erat; non in ipsum hominem, quia homo, filius erat ipsius Dei, & mundi Dominus. Itaque nihil poterat neque in ejus bona, neque in ejus corpus, & sic ei nullo modo nocere poterat, multò minus ejus actiones impedire, aut invertere. Nihil etiam poterat in ejus animum, & ita eum non poterat aggredi, nisi exterius, & tentare per externam apparitionem,

& locutionem in assumpto corpore. Proinde neque poterat aut sensus ejus pervertere illudendo, aut imaginationem perturbare, vel commovendo species, vel attollendo vapores ex humoribus; nec appetitum excitare, turbando temperationem naturæ, & ejus spiritus incendendo. Vno verbo nullam habuit potestatem in hominem, aut agendi dominium; & ided fraude, & astutiâ eum aggressus est, idque externè; Immo neque passus est Deus ut id faceret, nisi per deterrimum animal, hoc est serpentem, quo usus est, ut ad hominem accederet. Sed ubi homo peccavit, cum, ut ait S. Petrus, *à quo quis superatus est, ejus servus sit*, hominem à suo dominio disturbavit: Et primò res ejus invasit, & factus est rerum externarum potens, & hujus mundi visibilis princeps: Et hinc cœpit omnia invertere, potes aëris, & omnium elementorum: quin etiam uti rebus omnibus contra eum; nisi quod Deus non ei omnia ad usum domini permittit, sed uti dicitur apud Jobum, *qui fecit eum, applicat gladium ejus*. Neque illâ re contentus, non tantum res hominis, sed ipsum etiam hominem invasit, & sic tentationes instruxit, ut non solum animum externè, & variis inductionibus sit aggressus, sed etiam magnâ autoritate, parrem inferiorem, in quam potuit ingredi, modis omnibus commoverit; lædendo phantasiâ, species componendo, appetitum commovendo, spiritus incitando, sensibus externis illudendo, ut multos homines ad incredibilia facinora, & scelera detestanda impulerit. Neque hæc tyrannide contentus, eum ei permissum fuit, in multorum corpora sic invasit, ut præsentem etiam animam, & corpus informantem, plurimas facultates à suis functionibus, & operationibus impediverit, sustinendo earum loco viam suam, & activitatem, immò & prodigioso exemplo usus sit eorum quos possedit membris, quasi sua essent; ita ut incederet, eorum pedibus, operaretur eorum manibus, linguam loqueretur, etiam

supra potestatem ordinariam, earum facultatum, quas, & agit, idque tanto imperio ac si ad eum pertinerent, dum interim verus Dominus suarum facultatum usu privatur: Quâ ratione Dæmon sese totius hominis dominatorem sic ostendit, ut non solum amittat homo liberam inferiorum, potentiarum dispositionem & usum, sed plerumque ipsam libertatem in seipsâ, & in suo principio sic implicatam & irretitam sentiat, ut ipse captivus qui hæc patitur, vix discernere possit an aliquid liberè fecerit, aut voluerit; an vero coactè, & ab alieno principio: in quo est prodigiosus possessionis effectus.

3. Originem habet ex perpetuâ Dæmonis inquietudine: Nam ut ait Tertul. lib. de Penit. c. 7. Pervicacissimus hostis ille, nunquam malitiæ suæ otium facit. Cùm enim mirâ sit activitatis, semper aliquid moliri conatur, non in cælis, unde exclusus est; non in inferis ubi perpetuò torquetur, unde Christum deprecabantur Dæmones ne ipsos in abyssum mitteret Luca 8. *Et rogabant illum, ne impeteret illis, ut in abyssum irent, & maluerunt ingredi in gregem porcorum, ut ita saltem hominibus nocerent; neque in desertis & solitariis locis ubi non habent quò sibi satisfaciunt, cùm nihil agere possint; sed inter homines inter quos agere possunt, aut tentando, aut nocendo. Et ita dicitur in Evangelio quod habemus præ manibus, Dæmonem expulsam ab homine, & dimissam in loca arida, & inaquosa, cùm non inveniret requiem, dixisse *vadam & revertar in domum meam*: hæc requies dæmonis significat satisfactionem quam habet nocendo, cùm autem nulla sit expressior ratio, quam possessio hominis quem invadit, propterea id maxime appetit, & cum id ei permittitur, facit: quod patet ex difficultate quam ostendit egrediendi quando expellitur; itaque expulsionem vocat tormentum Matth. 8. *Veniisti enim antè tempus torquere**

nos: & Luca 8. obsecro te, ne me torqueas: præcipiebat enim spiritui immundo, ut exiret ab homine: Cùm itaque nullibi Dæmon habet libentiùs quàm in homine, propterea cum ei licet, in illa ingreditur corpora, quæ illi permittuntur; seu quia immediatius nocere potest, cùm res omnes aliæ extra homines sint; seu quia nullibi pretiosius habitat, seu quia agere multa potest convenientius suæ naturæ, loquendo, respondendo, docendo, conversando, quæ actiones pertinent ad rationem: seu quia, cùm Deus, soli homini, in terris possit se communicare; Dæmon ut illam Dei communicationem, aut impediatur, aut præveniatur, aut imiteretur, quantum potest, sese in hominem totum insinuat, eò usque ut ex homine & dæmone, una quasi natura, aut persona, coalescere videatur: quod Angeli beati non faciunt; tùm ne perturbent ordinem naturæ, qui poscit ut creatura, aliqua integra & perfecta, alteri naturæ perfectæ non conjugatur; tùm ne videantur sibi assumere, quòd soli Deo proprium est, & quòd sibi Deus servavit.

Dico 3. Quemadmodum hujus possessionis multiplex est origo, ita etiam variæ causæ distingui possunt, aliæ sunt morales, aliæ physica: Moralitatis est 1. quodlibet peccatum vel grave, vel leve: Primi habemus exemplum in illo incestuoso de quo Apostolus 1. Cor. 5. qui Satanæ traditus est propter incestum: de quâdam muliere Romanâ ait Tertul. libr. de Spectaculis cap. 26. Theatrum adiit, inde cum Dæmonio rediit: Itaque interrogatum Dæmonem cur ausus esset ininitatam occupare, respondisse; Iustissime feci, in meo eam inveni: De 2. fusè disputat Cassianus collat. 7. cap. 25. & sequentibus, Corporaliter traditos Satanæ & viros sanctos novimus pro levissimis delictis; ne scilicet Deus in iudicio inveniret aliquid quod puniret, itaque omnem cordis eorum scoriam

excoquere voluit in presenti : 2. defectus Baptismi, uti legimus in varijshistorijs, unde inter ceteras Baptismi ceremonias usurpantur exorcismi: 3. Ipsa naturæ nostræ conditio, quæ cum fuerit Dæmoni subjecta, non continuò in integrum liberatur. Hinc querela Augustini lib. 21. de civit. cap. 14. quod pueri etiam baptizati aliquando invaderentur à Dæmone: quod factum S. Hieron. in Epitaphio Blesillæ ad Paulam refert ad inscrutabilia Dei iudicia. Itaque S. Aug. lib. 19. de civit. cap. 4. in universum pronuntiat. Quid dicam de his qui Dæmonum patiuntur incursum? quis confidit hoc malū evenire non posse sapienti in hac vita?

Quod pertinet ad causam Physicam maxime ordinaria est Deus qui Dæmone utitur tanquam justitiæ suæ ministro: Ita Viri Sancti ejus etiam ministerio usi sunt: Ita D. Paulus 1. Cor. 5. Incestuosum tradidit Satana in interitum carnis, id est, afflictionem & 1. ad Timot. 1. Alexandrum & Hymenæum dicit se tradidisse Satana, & similia sunt exempla quamplurima in Historiis sacris.

Aliquando etiam à Magis & Sagis immittuntur Dæmones in corpora, ejus rei exemplum legimus in vitâ S. Hilacionis ubi narratur Dæmonem immissum in corpus puellæ ab aliquo adolescente, qui ea frui volebat. Nam sicut Magi & bonis hominum nocere possunt, ita etiam aliquando illis permittitur ut noceant corporibus, & quidem immisso Dæmonio: Sed ut plurimum ipsi Dæmones ut sunt intenti ad hominum perniciem, ipsi sua sponte ingrediuntur in eorum corpora, permittente Deo. Ita in nostro Evangelio dicitur Dæmonem expulsam, cum in locis desertis requiem non invenit, dicere, *revertar in domum meam unde exivi. Et tunc vadit, & assumit secum alios septem spiritus nequiores se, & ingressi habitant ibi.*

Sed major habenda ratio est causæ moralis,

quòd Christus subindicavit cum dicit, ejusmodi Dæmonem reducem invenisse domum suam vacuum, & scopis mundatam, hoc est aptam ut in eâ habitaretur: hæc autem dispositio non alia est, quàm peccatum, & vacuitas ab omni virtute, ociositas, & negligentia hominis liberati à Dæmone.

Dico 4. Eiusmodi possessionem hominis à Dæmone consistere in residentiâ & invasione corporis humani quæ fit à Dæmone, & per modum principii, & per modum dominantis: unde sequitur quoddam jus alterandi corpus, & agendi in illo & per illud; & efficiendi aliquid, prout Dæmon majorē, aut minorē potestatem accipit à Deo. Hinc videmus varias existere possessiones: quæ etiam diversitas oritur ex multitudine, vel paucitate habitatorum, vel ex eorum qualitate. Nam uti dicunt S. P. & Abbas Serenus apud Cassianum non ejusdem malitiæ sunt Dæmones; sed alii alii sunt saviores, & alii aliorum respectu videntur esse mitiores. Porro illa possessio & valde mirabilis est, & valde horrenda, & perniciosa, & homini valde contraria.

Dixi 1. valde mirabilem, quòd nimirum duo spiritus habitent in eodem corpore; scilicet spiritus proprius qui est hominis, qui habet proportionem cum corpore cujus est vita unde omnia fiunt in illo supposito secundum naturam, itaque sine violentiâ, nam ut agebat Ennodius animus corporis Imperator; & sic motus omnes sunt naturales, & ex presentia animæ corpus vivit, vegetatur, conservatur, è contrariò verò ex ejus absentia corpus & interit, & perit, sunt enim partes primæ & essentielles ejusdem totius: Et insuper alter spiritus qui cum sit alienus, nullam habet cum corpore convenientiam, unde illo corpus nec vivere potest, nec agere convenienter, immò potius patitur quàm agat, quia nullum corporis membrum instrumentum est spiritus extranei; & propterea corpus

non agit cum illo, sed ab illo patitur, & ita vel alteratur, vel movetur modo extraordinario, vel impeditur ab actione conveniente, vel male habetur: Verum quia ille spiritus ingreditur ut prædominans hinc fit ut superet influxum proprii spiritus, unde totus homo patitur; animus quidem cum impeditur ab ordinario influxu, corpus autem cum eius ministerium impeditur. Illa itaque præsentia spiritus extranei cum potestate agendi & immutandi, & iure illo utendi corpore hominis est verã possessio: & impressio autem, & motus, vel actualis alteratio, vel impedimentum illarum alicui potentia est usus, & actus quidam huius possessionis, quam diximus esse mirabilem, quia est contra ordinem naturæ: Neque tamen hinc sequitur ulla unio, quia entium completorum, & entium disproportionatorum nulla esse potest unio, sed est violenta invasio, & possessio non legitima vel naturalis, sed illegitima, violenta, & tyrannica: sicut illegitimi Domini in alienam hæreditatem invasio, non est possessio vera, sed usurpatio.

Dixi 2. hanc possessionem esse valde horrendam & perniciosam, quia est ab infesto spiritu, & vastatore, qui non ingreditur ut conseruet, ac tueatur, sed potius ut noceat, destruat, atque perimat. Hinc fit ut non sequantur motus naturales; sed potius extraordinarij & violenti: unde illæ membrorum contorsiones, vultus deformationes, species horrendæ, omnia monstrosa, & alia sexcenta quæ qualitatem spiritus satis ostendunt, sunt enim vestigia crudelitatis, deformitatis, & deordinationum ipsius: Sed licet horrenda sint, nihil tamen horribilius ipso spiritu fingi potest.

Dixi 3. esse homini valdè contrariam: non solùm quia molestus ille incola pervertit omnem naturæ ordinem, sed præsertim quia directè apponitur primæ illi dominationi

quam homo acceperat in statu innocentia, ut perfectissimè suis membris imperaret ut Dominus supremã potestate, & civili in partem animæ inferiorem; ita ut nullã re internã, vel externã impediti posset. Quam dominationem omninò pervertit Dæmon per possessionem, utendo, invito homine, membris illius, quæ vel impedit, vel quæ movet non ad libitum animæ, sed ad voluntatem extranei possessoris; & invadendo cum summã potestate inferiorem partem animæ; invadendo imaginationem; commovendo, & componendo species; & suscitando in appetitu omnes passiones, immittis spiritibus; concitando humores, & homini sic imperando, & in illo utendo, ut omnem suam libertatem amisisse videatur:

Ex his omnibus duo constant. 1. Omnem possessionem consistere in habitatione Dæmonii in corpore, cum jure utendi aut membris aut facultatibus hominis, aut aliquid in homine efficiendi quidquid tandem illud sit, seu alteratio, seu morbus, seu potentiarum ligatio, seu aliquid quodlibet, quod ab animã naturaliter non oriatur, sed ab extrinsecus adveniente spiritu, qui contra naturam aliquid operetur, aut efficiat, aut impediat.

Constat 2. Hinc originem habere diversas quas videmus possessiones: nam 1. quædam sunt perpetuæ, & continuæ, aliæ verò sunt interpolatæ. Nempè Dæmon non egreditur e corpore, & efficit continuum aliquid, uti in muliere incurvã, de quã Lucas cap. 13. *qua habuerat annis 18. spiritum infirmitatis, & erat inclinata nec omninò poterat sursum respicere*: aliquando variis vicibus hominem invadit, uti accidebat Saül, de quo 1. Reg. cap. 16. *Spiritus autem Domini recessit à Saül, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino.* Quod autem hoc fieret externè hinc patet quod subjicitur: *Dixeruntque servi Saül*

ad eum: *Ecce spiritus Dei malus exagitat te: & cap. 18. Et post diem alteram invasit spiritus Dei malus Saisil: quod non faciebat continuo, sed diversis vicibus, nam & poterat & bella gerere, & regnum administrare: Simile habemus exemplum in Lunatico, de quo Matth. 17. dicitur quod fingulis Lunis vexaretur à Dæmone: unde cum illum Dæmonem Christus expulit Marci 9. sicut *Exi ab eo, ne amplius introcas in eum: nam identidem exhibat, sed redibat. 2. Quædam possessiones sunt mitiores, aliæ sunt furiosæ, & cum magnâ possessi vexatione: Mitiores puto possessionem Magdalene, de quâ dicitur Marc. 16. septem dæmonia ejecta fuisse: nam si fuit illa mulier in civitate peccatrix, probabile est non fuisse illam furiosam possessionem. Sic mulier incurva, hunc tantum habuit suæ possessionis effectum. Sed aliæ multæ possessiones sunt treulentæ, & furiosæ: talis illa fuit ejus puellæ, de quâ mater Chananaea querebatur Matth. 15. *Filia mea malè à Dæmonio vexatur. Talis ille Lunaticus de quo Marci 9. *Ubiunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & fridet dentibus, & arescit: & infra, frequenter eum in ignem, & in aquas misit, ut eum perderet: Tales duo illi Dæmoniaci qui habitabant in monumentis, Matth. 8. *Savinimis, ita ut nemo transire posset per viam illam: & alij similes de quibus & Evangelistæ, & alij Historici passim prophani & sacri, 3. In nonnullis totus effectus possessionis fuit vel infirmitas, ut in illâ muliere incurvâ, quæ dicitur habuisse spiritum infirmitatis, vel privatio alicujus aut plurium sensuum, aut usus membrorum. Ita dicitur quoddam Dæmonium mutum & surdum, quale illud est de quo Evangelium nostrum: illud etiam cæcum fuit ex alio Evangelistâ: Sic Christus cum illum Lunaticum sanavit, dixit. *Surde, & muse spiritus. Illæ autem appellationes petuntur ab effectu, quem Dæmon efficit in homine possesso, unde cum ejectus est Dæmon, homo sanatur, ut dicitur Matth. 9. *& ejecto Dæmonio locutus est mutus. Ex quo apparet multos decipi in morbis dignoscendis, quorum sæpe Dæmones causæ sunt, & ideo nullis Pharmacia sanantur, quales sunt morbi immitti à Magis & Sagis, quorum causæ immediata sunt Dæmones. Ita cum videmus portentosa crimina committi, quis dubitet ab illis committi, quos Dæmones possident. Sic Dæmon sæpe utitur aliquorum linguâ ad proferendas horrendas blasphemias, ad nefandas libidines, ad incendendos juvenes aut puellas, ad persuadendas hæreses. Itapassim Hæresarchæ, & novorum dogmatum magistri à Dæmonibus possidentur: quare Apostolus monet ejusmodi homines devitandos propter Dæmonis contagionem. Cum enim in illis hominibus neque sit scientia, aut eloquentia, neque proponant rationabilia; quæ alia fingi possit causa quàm Diabolica, per quam homines dementant? Illustre habemus exemplum in Simone Mago, de quo dicitur Actorum 8. quod totam Samariam seduxisset, omnibus persuadendo se esse aliquem magnum, cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum, dicentes, *Hic est Virtus Dei, quæ vocatur magna: Attendebant autem eum propter quod multo tempore magis suis dementasset eos Et hinc videmus quomodo fiat, ut multa dogmata peraburda à tam multis recipiantur sic Apostolus describit progressus Antichristi 2. ad Thessal. 2. cuius est adventus secundum operationem Satana, in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacibus, & in omni seductione iniquitatis iis qui pereunt. &c. Ideo********

Ideò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio: operationem dixit erroris, ἐπέχειν viam operandi Dæmonis inducentem ad errorem, quâ scilicet errores persuadeantur.

Dico 5. Ex dictis facile colligi posse quantum malum sit ejusmodi possessio hominum à Dæmone, & corporum invasio: sed ut enucleatius innotescat, ex sequentibus intelligi magis potest.

1. Quidem, ex tam intimâ conjunctione cum Dæmone. Nam quantum horrore ingenerat piis mentibus ista conjunctio? Sicut enim dixit Nazian, loquens de Basilio, jam non esse nomen hominis, sed virtutis; ita nomen Dæmonis significat omnem horrorem, maledictionem, iniquitatem, abominationem. Jam quanta est illa cum Dæmone conjunctio, ut fiat in homine principium maximæ partis operationum ipsius? Sicut itaque ex conjunctione humanæ naturæ cum Deo, in summam attollitur dignitatem; ita ex conjunctione cum Dæmone in summam demergitur vilitatem. Porro ex illâ conjunctione oritur quædam communicatio status Dæmonis, cujus immortalitas & vita, est quædam mors perpetua, qui tantum in esse perseveret ut patiatur. Ita miser Energumenus, omni ferè suâ agendi vi privatur, quia illâ Dæmon abutitur, & hoc tantum habet ut pati possit, medium habens statum vitæ & mortis; nam defectus potestatis agendi ferè reponit eum in numero mortuorum: Quod autem vivat, hinc patet, quia patitur, & utrumque ei accedit ab incolâ Dæmone.

2. Patet, quantum sit malum possessio Dæmoniaca ex proposito Dæmonis in possessione, quod longè diversum est ab eo quod intendit in aliis circa hominem operationibus, ut eum illis quos tentat, aut quibus utitur, quales sunt Magi, & Sagar. Nam cum primis agit aut fraudibus, aut blanditiis, aut pro-

missionibus; cum aliis illusionibus, signis, prodigiis, illustrationibus, rebus mirabilibus, aut terrore, & minis, & similibus modis: sed cum iis quos possidet apertâ vi se gerit, ut inimicum. Itaque hominem vexat, & torquet quantum potest, eodemque modo quo solet damnatum in inferis, quem jam non tractat vel fraudibus, vel illusionibus, vel promissis, vel prodigiis, sed apertâ vi, & suppliciis. Sic est eodem modo tractat Energumenus, quo damnatum, saviendo in utrumque; & ambos quantum potest facit suæ miseriæ participes, secundum limites illi à Deo præscriptos. Ut enim in quemlibet damnatum non eadem exerceat supplicia, sed majora vel minora, secundum uniuscujusque demeritum, & Iudicis sententiam & condemnationem; ita in Energumenos inæqualiter desavit secundum causas diversas possessionum & licentiam à Deo ipsi datam, quæ causa est diversitatis possessionum quas videmus: sed nullum est tam magnum nocumentum quod Dæmonis rabiem superet; nullum adeo exiguum, cujus inferendi facultatem non licenter arripiat.

3. Patet ex iisque in homine Energumeno operatur: Nam cum à suo fine, qui est uniuscujusque rei centrum exciderit, non habeat ubi quiescat; itaque cum quietem habere non possit in bono, à quo ita excidit ut neque illius spem, neque desiderium habere possit, ne dum possessionem; eam querit in malo, non quod patiatur, quia omne malum patienti est contrarium, & ideò non potest esse quietis vel locus, vel objectum; sed in eo quod efficit, secundum illud Evangelij. *Quærens requiem, & non inveniens dicit, Revertar in domum meam unde exivi:* In eo autem est ejus requies, quoniam conforme est statui ipsius, qui est obstinatio in malo. (Tertull. in Apolog. cap. 22. Operatio eorum est hominis versio; sic malitia spiritalis à primordio

dio auspiciata est in hominis exitium: itaque
 corporibus quidem, & valitudines infligunt,
 & aliquos casus acerbos; animæ verò repen-
 tinos & extraordinarios per vim excessus, &c.)
 Idcirco efficit, si potest malum culpæ in ani-
 ma, sed quod semper potest, malum pœnæ, si
 permittatur à Deo: Cùm autem quærat ma-
 ximum inferre, si non prohibetur, utitur
 possessione, & hominis invasione, quia
 illa vexatio est omnium maxima. 1. Quia ma-
 ximè universalis, quoniam cæteras compre-
 hendit: 2. Quia maximè extensa, nam ex-
 tenditur in animam, & corpus: 3. maximè
 diuturna, nam nisi provideatur durat ad mor-
 tem usque, & crescit duratione: 4. Quia ma-
 ximè occulta, ejus enim causa latet, & est
 invisibilis, & non agnoscitur nisi per effectus,
 unde ferè præcaveri non potest: 5. Est peri-
 culosissima, quia tendit ad extremam ruinam
 corporis & animæ; eò enim pertinet ista pos-
 sessio, & in id finitur, nisi provideatur, &
 remedium afferatur: cùm in hoc tentat Dæ-
 mon, ut corpus ab anima separet, & animam
 à Deo. Propterea corpus pessimè habet ut
 habemus in Lunatico: nec mitius animam
 tractat, quàm ex proximo quatit, & in ipso
 homine residens: & id non extrinsecus,
 sed internè: 1. Ejus sensus affligendo, quâ
 ratione vires animæ diminuit, quæ in hac
 vita operatur per sensus: 2. occupando
 organa, & facultates corporeas, ac præ-
 cipuè imaginationem; ad cujus immutatio-
 nem patitur intellectus, propter specierum
 intellectualium, & sensibilem connexio-
 nem: sed omnium maximè, appetitum in-
 feriolem utrumque, irascibilem, & concupis-
 cibilem, excitando; & commovendo passi-
 ones, quæ per sympathiam totam animam
 commovent, ita ut videtur etiam trahi vo-
 luntas vel invita & inhabilis reddatur ad alia
 omnia. Sic videmus quosdam furere in amo-
 re & rotos ardere: quod si, ut ille aiebat, uritq;

Tomus II.

videndo fœmina: & alibi, ut vidi, ut perij, ut
 me malus abstulit error; quantò magis ubi
 hostis non exterius movet, sed interiùs, mo-
 vendo species, & spiritus inflammando?
 Quâ ratione difficulter anima resistere potest
 Dæmoni in ipsam pugnanti, quia vete-
 rator ille ipsius animæ armis contra ipsam
 utitur, unde ipsa nihil habet quò se tueatur.
 Nam cùm ad sui defensionem utatur actibus
 internis, quorum concordia est cum potenti-
 tiis, quas dæmon occupat, vix potest misera
 suis bonis uti ut se defendat. Itaque ut sum-
 mam dictorum faciam simul & semel obsessus
 patitur & grave tormentum in corpore, &
 vehementem insultum in animâ: non diffi-
 mili tractatione quâ damnati in inferis tor-
 quebuntur: ut scias eundem esse tortorem &
 damnati, & obsessi seu possessi.

Sed dùm hominem torquet, in eo tor-
 mento ipse requiem suam invenit, 1. Quia
 cum summum locum amiserit in cœlis, nobi-
 lissimum occupat in terris, ipse superborum
 Rex. 2. Quia cùm in Deum se torquentem
 totis viribus feratur, nec tamen nocere possit,
 in eius imaginem, omnem suam rabiem in-
 torquet: & cùm videat se exclusum ab iis bo-
 nis propter quæ fuerat creatus, in Dei bona
 ut potest involat, quorum omnium optimum
 est homo. 3. Quia suo in hominem odio la-
 tisfacit, nocendo quantum potest internè,
 & externè, occupando exteriora organa, &
 internas facultates, privando eum suis pro-
 priis actionibus, suasque substituendo, &
 proprias impediendo, denique in suæ miseræ
 consortium trahendo, ut iam homo nihil bo-
 ni agere possit, & omne genus mali pati co-
 gatur: 4. Quia eum non possit agere conve-
 nienter suæ naturæ, saltem agit convenien-
 ter suo statui, qui omnem miseriam com-
 plectitur, quam in alium, quantum assequi
 potest, refundit, similem sibi reddendo eum
 quem possidet.

li

Dico

Dico 6. Eicet tantum malum sit ejusmodi, hominis à Dæmone possessio ; quia tamen non nisi Divinâ voluntate fit, non sine magno hominum emolumento permittitur. In hoc enim est Divina bonitas, ut nihil fieri permittat inter homines, unde non magnum bonum trahat, Ex multis hæc pauca subjicio.

Primum est, ipsius Energumeni bonum, quem hæc gravi castigatione salvare intendit : uti dixit Apost. de incestuoso 1. Corinth. cap. 5. *Iam judicavi, ut præsens, eum qui sic operatus est, &c. tradere hujusmodi Sætanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi.* ; Nam grande beneficium est, redimere æternam possessionem, exigui temporis possessione: Quis enim cum expertus fuerit dæmonis tyrannidem, non procuret ab eâ se liberari ? Alia enim pœna est, quæ purgat, alia verò quæ perdit : Aliter quippe Deus facit cum castigat, ut Pater aliter cum punit in furore, ut judex.

Secundum emolumentum est quod ad sentum, in quo solet esse sedes infidelitatis, docentur homines multa: 1. esse aliquos Spiritus, neque tantum esse corporales; contra Atheos quibus nec ipsa natura nec fides id persuaserunt, ut saltem id discant à dæmonibus quorum effectus sensibilibus vident. 2. Deum esse, ipsis fatentibus dæmonibus, & tremantibus, & exhorrescentibus. 3. fidei nostræ veritatem, Eucharistiæ, omnium Sacramentorum, authoritatis Ecclesiæ, cui patent etiam inviti. Itaque S. Cyprianus ad Demetrianam: ô si audire eos velles, & videre quando à nobis adjurantur, torquentur spiritualibus flagris, verborum tormentis de obsessis corporibus ejiciuntur: ejulantes, & gementes, voce humanâ, & potestate divinâ, flagella, & verbera sentientes, venturum judicium confitentur: veni, & cognosce vera quæ dicimus: vel ipsis, quos colis, crede: vel tibi, si

volueris: videbis nos ab eis rogari, quos rogasti: timeri, quos times: sub manu nostrâ stare victos, & tremere captivos, quos suspicis, & veneraris ut divinos. 4. Misericordiam, & tormenta dæmonum quæ patiuntur, ipsius fatentibus: undè peccato exciderint, & quò prolapsi sint, ut idem aliquando expectes, nisi te pœniteat, quod ipsis non est concessum. 5. Eorum malitiam, & odium in homines quos tam malè tractant, & quid in te essent molituri, si Deus permitteret; & sic, quid te ab eis sperare oporteat. 6. Imaginem pœnarum Inferni, quas vel ipsis oculis cernere potes, ita ut possessionem vocare possis Infernum sensibilem. Ibi enim vides quomodo hominem tractet dæmon, quid in eo operetur, quantâ authoritate & dominio, & quantâ crudelitate, & quantâ sævitiâ: ut saltem aliquando timere discas.

Ex toto hoc discursu cum innumera tibi possent conclusiones, pauca subjicio. 1. est cum varias dixerimus esse possessiones, alias mitiores in speciem, quia minor est corporis vexatio, alias truculentiores, ubi apparet major sævitiâ, etiam si hæc ultima minus sit frequentior, timendum valde esse, ne alia sit frequentior quam putetur. Nam quid videmus homines aliquos passim magna & nefanda scelera committere, nisi quia in eorum corpora, & mentes Dæmon invasit, etiam in sacrilego Sacramentorum usu? Audi quid dicatur de Iudæ Lucæ 22. *Intravit autem Sætanæ in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim, & abiit, & locutus est cû Principibus Sacerdotum, & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis:* Itaque cum etiam Christus aliquando vocavit Diabolum Ioan. 6. *Nonne ego vos duodecim elegerim, & ex vobis, unus Diabolus est,* quia nimirum non potuit tantum scelus homo machinari, nisi à Dæmone possideretur. Ego etiam sic judico, cum dicimus: aliquos tam obscænos habere oculos, linguas.

CONCIO II. DE CORPORUM INVASIONE A DÆMON.

27

linguas tam turpes, aut calamos tam nefarios, non nisi ab aliquo Dæmoneregi ac gubernari, ut discas ejusmodi dæmonum ergastula evitare. Certè illi ignes quibus incenduntur infernales sunt, & à Dæmonibus excitati, ut similes fornaces exhorrescas. Erit aliquando tempus, nisi caves cum te ipsum Dæmon aggredietur, & in te ut in suam domum ac domicilium intrabit, ubi sic custodiet atrium suum ut ex eò nunquam egrediatur, nisi fortior superveniat, qui fortem, & alliget, & expoliet.

2. Conclusio. Si tam horrenda est externa hominis possessio à Dæmone qui potest tantum corpus ingredi, quàm detestabilior est possessio ejusdem, quando introducit in animam per peccatum? Nam cum duo sint culpa, & pœna; culpa semper est pejor; & peccati possessio, pejor quàm Dæmonis: siquidem propter unumquodque tale, & illud magis. Quid est enim in Dæmone quod eum efficit ita horribilem, nisi peccatum? Et sanè idem efficit in anima. Unde ergo fit ut unum sic abhorreant homines, non aliud, præsertim cum per possessionem Dæmon non sit absolutus Dominus, sit autem per peccatum? Ad hæc quia sicut Dæmon operatur in corpore quæ vult, ita etiam peccatum; & idèd monet Apostolus Rom. 6. *Non ergo regnet peccatū in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiæ ejus.* Denique quia possessio Dæmonis externa saltem finitur cum vita: sed possessio animæ per peccatum æterna est, & pœnis subjicit æternis

3. Conclusio. Ex modo quo Dæmon tractare solet eos quos possidet discite discrimen quo Deus tractat eos quos possidet, & vide quem tu malis esse possessorem tuum. Ea est

enim causa cur aliquando Deus sinat injustos possessores hominibus dominari secundum illud 2. Paral. 12. capite. Nbi ita loquitur de Sefac Rege Ægypti qui primus Templum Ierosolymitanum spoliavit tempore Roboam: *Veruntamen servient ei, ut sciant distantiam servitutis meæ, & servitutis regni terrarum.* Vide enim quàm aliter Deus, quàm aliter Dæmon possideat; hic quippè cum non sit legitimus Dominus, sed tyrannus omnia occupat vi & violentiâ; Item omnia pervertit & sus deque disperdit universa, siquidem destructor, & exterminans; Christus autem cum verus sit Dominus, ut in rem suam ingreditur pacificè, omnia ordinat, regit disturbata, perditâ restituit, diljecta refarcit, ut Salvator: Modum naturalem agendi sequitur, nullâ factâ violentiâ, & si aliquid efficit in animâ, omnia per ipsam, & cum ipsâ, & semper in animæ bonum & utilitatem. Quàm fœlix ille in quo Deus agit ut vita, in quo Deus omnia operatur, ut primum principium; qui sinit se regi à Deo; qui motus eius & sequitur, & amat; qui dicere potest cum Paulo ad Galat. 2. *Vivo autem, jam non ego, vivit verò in me Christus,* omnia enim bona quæ in nobis fiunt à Christo fiunt, non solo, sed ut à præcipuo agente, quia & initium facit boni operis, & potestatem aliam dat faciendi; sed de illis præsertim dicitur, qui se à Deo possideri sinunt; qui nihil volunt nihil moliantur, nisi moti ab illo; in quibus ita habitat, ut in illis per modum vitæ operetur; proportionem aliquam cum fœlicitate beatorum, in qua erit omnia in omnibus, quod nobis concedat Dominus Jesus.

Amen

***

DOMINICA TERTIA
IN QUADRAGESIMA
CONCIO TERTIA.

Christum venisse ut destrueret Regnum Dæmonum: idque fecisse
Institutione veræ Religionis, & stabilitâ morum
contrarietate.

Erat Iesus ejiciens Dæmonium. Lucæ II.

TRIA in hoc Evangelio contineri
diximus: 1. esse inter Dæmones for-
mam aliquam regni, atque imperii,
quod si contra hominum ruinam
constituerunt, cuius beneficio Dæmon hunc
mundum sibi subjecit ex Christi testimonio,
*Quod si Satanas in semetipsum divisus est, quo-
modo stabit regnum eius? Et Ioan. 14. Venit
enim Princeps mundi huius, & in me non habet
quidquam;* 2. ad hoc maximè Christum ve-
nisse in mundum, ut regnum Satanæ abole-
ret: 3. vias, & modos quibus id Christus per-
fecit. Quod fuit primum, in primâ Concio-
ne expositum est: De duobus reliquis dicen-
dum nobis superest. Adjuvet illa de quâ dici-
tur Genes. 3. *Inimicitias ponam inter te, &
mulierem: & sementium, & semen illius; ipsa
conteret caput tuum.* AVE MARIA.

CONTRA malum, bonum est, & contra
mortem, vita, &c. duo, & duo, & unum
contra unum, Eccli. 33. His verbis significatur
peculiaris oppositio inter res omnes: ita ut
licet res sint innumeræ; quod significatur hæc
voce, duo, & duo; geminatio enim in Scrip-
turâ multitudinem significat; nihil tamen ul-
quam sit in tanta multitudine, quod contra-
rium non habeat, peculiari quadam, ac præ-
cipuâ contrarietate: quæ quidem non tantum
est inter creaturas, de quibus maximè loqui-
tur Sapiens, dum ait, *Et sic invtere in omnia opera
Altissimi:* sed etiam inter Creatorem ipsam,
& inter creaturas: non sanè naturâ, sed vitio:
non conditione, sed libertatis abusu. Nun-
quam enim, ut ait Bernard, pravo rectoque
conveniet: nam *contra malum, bonum est, & cõ-
tra mortem vita.* Ac licet Dæmon Deo, toti-
Trini-

Trinitati, & ijs omnibus quæ ad Deum pertinent inimicissimus sit: peculiari tamen oppositione contrarius est secundæ Trinitatis personæ: i ratione peccati, quod fermè quadruplex in dæmonibus SS. PP. agnoscunt supra cætera.

1. Est quod affectarit similitudinem atque æqualitatem cum Deo; cum videret se ratione naturæ, inter creaturas maximè accedere ad similitudinem Dei; unde eidem dicitur in sensu mystico ex interpretatione omnium Patrum Græcorum & Latinorum Ezech. 28. *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientiâ, perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti: omnis lapis pretiosus, operimentum seuum, & c. Et elevatum est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam tuam in decore tuo, in terram projecit te: ante faciem regum dedi te, ut cernerent te.* Nam licet in sensu literali dicta sint de rege Tyri, dicuntur tamen per allusionem ad primum Angelum: quamvis ea similitudo atque cum Deo æqualitas, Filij fuerit propria, de quo dicit Apostolus ad Philipp. 2. *Qui cum in formâ Dei esse non rapinam arbitratus est esse se equalè Deo:* Vnde S. Bern. serm. 1. de Adventu, explicans illa Isaïæ verba *Ero similis Altissimo*, ait dæmonem ex invidiâ contra Filium Dei, æqualitatem cum Deo optasse, quæ soli Filio ex similitudine convenit.

2. Dæmonis peccatum fuit, quod voluerit beatitudinem suis viribus obtinere, quasi ipse sibi sufficeret, nõ verò dependēter à gratia. Hoc autem unum ex Angelicis peccatis fuisse docuit Gelasius in Decreto suo contra Pelagium: Sux ait, institutionis claritate detenti, ulterius se nihil egere, ac sibi se sufficere posse præsumunt, perque seipso obtinere fidentes, quidquid per solam gratiam potuissent conditoris adipisci. Idem docet Augustin, lib. 22. De Civit. cap. 1. & S. Prosper in Epistola ad Demetriad. Cum, inquit, non dignaretur di-
 yes esse nisi ex propriis, tanquam hoc haberet

simile Deo, ut bonorū suorū, ipse sibi fons, ipse sibi copia esset, suū sibi quodammodo appetit esse principiū; relicto eo qui verè illi sufficere poterat, se sibi sufficere posse iudicavit, & c. Vnde voluit in illa independentia se Deo exæquare, ratione cuius Christus factus est, fons totius meriti, non solū seipso beatus, cū in se haberet ipsum beatitudinis principium ac fontem, sed etism beatos faciens, cum beatitudinem communicarit per gratiam derivatam. Mitto dicere quod aliqui etiam Theologi docuerint etiam dependenter à Christi futuris meritis datam esse Angelis gratiam qua gloriam meruerunt, quam hoc modo propositam Angelo prævaricatori, ipse repudiasset, ratus se posse suis viribus consequi quod deesset: quod si verum est hoc peccatum Angeli præcipuo quodam modo contra Filium Dei admissum est.

3. Dæmonis peccatum fuit, quod supra omnē creaturam quandam prælationem affectarit: Ita, ut ait S. Greg. lib. 4. Epist. c. 82. *Despectis Angeiorum legionibus secum socialiter constitutis, ad culmen conatus est singularitatis erumpere, ut & nulli subesse, & sol⁹ omnibus præesse videretur.* S. August. sic de eos 14. de Civit. cap. 11. *Tyrannico fastu, gaudere de subditis, quam esse subditus eligens.* S. Bern. Sermon. 5. de verbis Isaïæ dicit eum fuisse solitaria præsumptionis amatorem. Hoc voluit Nazian. in carmine de substantiis spiritualibus, quando diaboli peccatum in eo ponit, quod sperasset Regiam dignitatem Dei; quæ qualitas propriè ad Filium Dei pertinebat: ut latè docet S. Paulus in Epistola ad Hebr. cap. 1. Vbi inter alia Angelos vocat administratorios Spiritus: in qua conditione prævaricator manere noluit, sed locum habere voluit Filij Dei de quo sic loquitur idem Paulus Eph. 1. *Constituens eum ad dexteram in celestibus, supra omnem principatum & potestatem, & virtutem, & c. Quam eminentissimam dignitatem,* & c.

tem ei diabolus invidit: Si quidem ut ait Bernard. Serm. 2. in Octavâ Paschæ, lapsus est de cœlo propter invidiam in Filium Dei, & singularitatem, nempe dignitatis quam ambiebat. Ex quibus patet præcipuo quodam modo Angelum peccasse contra Filium Dei.

IV. Dæmonis peccatum fuit quod Christo, & homini subijci noluerit factâ ipsi revelatione de futurâ Incarnatione, secundum illud Apostoli ad Hebr. 1. *Et cum iterum introduceret primogenitum in orbem terrarum, dixit: & adorent eum omnes Angeli Dei;* in quibus verbis significatur Christum bis fuisse introductum, & per nativitatem, & per revelationem initio factam Angelis, ex quo consequenter Deus postulavit ab Angelis Filii sui adorationem, quam Angelus prævaricator recusavit: Ita Catharinus in opusculo de gloriâ, & lapsu Angelorum.

2. Hoc idem ostenditur ex odio singulari quo hominem prosequitur, quem vidit sic amari à Filio Dei, ut ejus naturæ vellet sociari. Hinc factum ut Dæmon vocetur inimicus homo, & Satan. id est, accusator, & calumniator; Christus verò singulariter dicatur, filius hominis, Philanthropos, frater, sponsus, maritus. Porro præter varias occasiones ob quas Dæmon odit hominem, ea est, quia imaginem Dei præfert, cumque Deo nocere non possit, ejus imagini creatæ nocet, quantum potest! Itaque in hoc orbe inferiori hoc tantum fine versatur ut hominem perdat, vel ei noceat: Christus verò ut hominem salvaret, venit in hunc mundum. Dæmon serpentis corpus inquit ut exterius suadere posset: cum præsertim in statu Innocentiæ hominem non posset aggredi nisi externâ tentatione, nec aliunde ei corpus assumere permetteretur, nisi animalis; ut scires à beatitudine prorsus excidisse; & ejus animalis, quod homines passim exhorreat: E contratio Verbum visibile fa-

ctum est ut familiari verbo, & exemplo suaderet; post hac in terris visus est, & cum hominibus conversatus est: Baruch. 3. *Non facies avolare à te ultra Doctorem tuum: & erunt oculi tui videntes præceptorem tuum: & aures tua audient verbum, post tergum moventis.* Isaia 40. Dæmon hominem calumniatur, atque accusat, unde nomen habet Diaboli Apocal. 22. *Projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri, die ac nocte:* E contratio Christus fungitur officio Advocati, & peccata nostra excusat: 1. Ioan. 2. *Sed & si quis peccaverit, Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum, &c.* Item Rom. 8. *Qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.* Dæmon nihil molitur, omnibus ingenij viribus, & notitia qua pollet, utitur, ut homines miserè perdat: Christus vero infinita sua sapientia innumeros modos excogitavit quibus homines salvaret, & ab interitu vindicaret.

3. Idem ostenditur ex modo peculiari quo divinitatem affectat per Idola: Nam ut ait Nazian. quam Divinitatem in cœlis habere non potuit, habere conatur in terris: per Idola scilicet; ut substantialem illam Patris Imaginem apud hominum existimationem aut divinitate spoliaret, aut æquare videtur.

4. Ex peculiari modo agendi Dæmonis per astutias & per errorum diffusionem: quæ duoveræ Sapientiæ, quæ filius Dei est, peculiari modo opponuntur:

5. Ex dira persecutione in Christum Dominum, cum videret in ipso hæere unicuique medium humanæ salutis ac redemptionis mundi; Hinc Apocal. 12. partum mulieris expectavit, ut cum peperisset, filium ejus devoraret: Quid enim per Hordem facere non tentavit, ut vix naturæ enecaret? Sed cum puero nocere non po-

potuerit, virum aggressus est in deserto, & cum eo conflixit: toto vitæ tempore infecutus est: immisit in cor Iudæ ut eum traderet: in eum Iudæos concitavit: *Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum*: nec persequi desit, donec interimeret. Eius autem semen, hoc est Apostolos, discipulos & Christianos modis omnibus persecutus est: Hæresibus totam eius doctrinam commaculavit: novos semper errores excitans, sed præcipuè contra Christi Divinitatem; aut veritatem, aut humanitatem: omnia ab eo instituta Sacramenta infandis ceremoniis infecit, sed præcipuè Baptismum, & Eucharistiam.

Sed *contra malum, bonum est, & contra mortem vitam*: Nam si Dæmon peculiari quodam odio contrarius fuit divinæ Sapientiæ, sanè etiam Christus hoc peculiari fine venit in mundum ut Diaboli regnum aboleret. Id disertè significavit Ioannes i. sua Epistola cap. 3. *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera Diaboli*: in hoc, eis tæro, in hunc finem. Quare ubi primùm natus est, continuò obmutescere ubique cœperunt oracula, stupentibus Gentilibus, cuius rei causam alibi inutiliter quærit Plutarchus in libro eâ de re scripto: sed fateri cogitur Christianorum hostis infensissimus Porphyrius in lib. quem contra religionem Christianam scripsit: Et docet Euseb. l. 4. de præp. Evang. c. 1. Hoc longè antè prædixerat Iſaias c. 8. *Accessi ad prophetissam, & concepit, & peperit Filium, & dixit Dominus ad me, voca nomen ejus, accelera spolia detrahere, festina pradari, quia antequam sciat puer vocare patrem suum & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, & spolia Samaria, coram Rege Assyriorum*. Grandior factus certavit cum Dæmone in deserto, quem in omni certamine devicit: Quid dicam quomodo idololatriam & omnem Dæmonis cultum destruxerit, eius fœditatem in nefandis mysteriis, & sacrificiis revelavit, eius sacrorum turpitudinem, & le-

gum iniustitiam ostenderit: iuxta Prophetiam Iſaiæ 2. *Et elevabitur Dominus solus in die illâ, & idola penitus conterentur*. Immo, & quomodo eum omnibus execrabilem fecerit: *Vade retro Satana*: omnibus conculcandum, & proterendum dederit: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, & super omnem potestatem inimici*: Mundum vindicavit ab eius tyrannide: *Nunc iudicium est mundi, nunc Princeps huius mundi eijcietur foras*: Eiecerit eum ab animis & corporibus: Item à templis, altaribus omnibus locis sacris inducto vero cultu: quin & ab Urbibus, & domibus, accolarum sanctitate: à viis publicis & compitis, signo elato Crucis: à sepulchris mortuorum corporibus, benedictione: à solitudinibus, tyllis & antris, per Monachos, & Christi nomen, omnibus auditum in locis, uti refert S. Hieronymus in vitâ Sancti Pauli Eremitæ. Sanè ab aëre miserum fugavit elatus in crucem: ibi enim pugnavit cum potestatibus aëris: Ab aquis fugavit, eas sanctificando in Jordane: Ab inferioribus partibus terræ, eas penetrando, ac malignos spiritus magnâ ex parte ad inferos abigendo, unde apud Matth. c. 8. clamant. *Quid nobis, & Tibi Iesu Fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos, &c. Si eijcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum*. Et cum Dæmon exaltaverit filium perditionis, qui uti dicitur 2. ad Theſſalon. cap. 2. *adversatur, & extollitur super omne quod dicitur DEVS: aut quod colitur: ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit DEVS*: Tunc Dominus Iesus interficiet eum spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui eum: ubique Dæmonem, ejusque opera infectando. Hoc egit doctrinâ suâ, hoc miraculis suis, hoc Sacramentis; Hoc quotidie peragit in animis & corporibus hominum: sui nominis invocatione, usu sacramentalium, & Sacramentorum: ad eò illud verum est quod ex Joanne supra dictum est, *In hoc apparuit Filius Dei*.

Dei, ut dissolvat opera Diaboli, nam omnia quæ fecit, eò contulit ut Diaboli regnum aboleret: Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime: Specie tuâ, & pulchritudine tuâ, intende, prospere procede, & regna. Hoc etiam est opus tuum ô Christiane. Hæc est summa vita tuæ ut in te, & in aliis dissolvas opera Diaboli, ut ejusdem tyrannidem excutias, regnum destruas, & te illi perfecte subicias qui ut ait Apostolus c. 1. ad Coloss. *Eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filij dilectionis suæ.*

Jam illud relinquitur ut videamus qua tandem ratione Christus illud Diaboli regnum abolevit: Ego quidem tres potissimas rationes invenio in hoc nostro Evangelio, ad quas omnes reliquæ referri possunt quæcunque illæ sint.

Prima est, per institutionem unius veræ Religionis. Sicut enim Diabolus induxit tyrannidem suam, seque Dominum constituit totius universi, impietate & cultu falsorum numinum, occupans terram, elementa, cælos, Solem & Altra omnemque naturam visibilem, idololatriæ opera se adorari curans sub eorum omnium imagine, atque adducens homines ad observantiam infamem ejusmodi ceremoniarum, alios consecrans ut Sacerdotes; exigens ab aliis cultum arrogatæ sibi divinitatis: Ita Filius Dei illum ejecit cum probro & dedecore per institutionem veræ religionis, quæ tota refertur ad veram de divinitate opinionem, reducta ad unitatem, & ad cultum tali tamq; sublimes natura dignum: quam religionem notavit illustravitque peculiari potestate expellendi Dæmones e corporibus, per exorcismos, perque ceremoniam quæ nunquam defecit in vera religione. Nam quemadmodum possessio corporum à Dæmone sumpta, est imago possessionis quam capit in animab⁹ quas sibi subjicit, cum prior illa coacta sit & violenta, altera hæc volunta-

ria; possessioque animæ inferat crimen; corporum verò solam pœnam adimat; Sic potestas illius expellendi e corporibus non reperitur nisi in ea religione, ubi inest potestas, ejusdem expellendi ex animabus, quod quidem in vera tantum religione est, in qua sola Sanctus Spiritus invenitur. Ejusmodi fuit religio Judæorum, in qua fuit hæc potestas, secundum testimonium Filii Dei, nostro in Evangelio. *Si autem ego in Beelzebub ejicio Dæmonia, filij vestri in quo ejiciunt? id eò ipsi judices vestri erunt;* in quibus verbis satis indicatur fuisse inter Judæos quosdam Exorcistas, quorum erat officium expellere Dæmones à corporibus invocatione nominis Dei: Tales erant septem Filii ejusdem Sacerdotis de quibus agit Act. 19. Et docet Iosephus lib. 8. antiquit. cap. 12. quandam formulam concriptam fuisse à Salomone, qua Dei nomine invocato, ejicerentur Dæmones ab hominum corporibus. Talis fortasse ille fuit, quem Apostoli prohibere voluerunt, cum eum vidissent ejicere Dæmonia in Christi nomine, etiamsi Christum non sequeretur, qui Apostolorum zelus Christo non placuit. Porro hanc potestatem, & ceremoniam veram indicare religionem probatur ex verbis Christi sequentibus: *Porro si in digito Dei, hoc est Dei virtute, ejicio dæmonia profecto pervenit in vos regnum Dei;* quo nomine intelligitur vera fides, veraque religio. Fuit autem hæc potestas, & communior, & maior in lege Christiana: quæ sola, esse vera incepit, secundum illud *gratia & veritas per Iesum Christum;* Lex enim Iudaica postquam Christus venit, & implevit omnia, cepit esse inutilis, & falsa, quoniam venturum eum pollicetur qui iam venit; unde etiam in Actis c. 19. dum filii Scevæ, vellent ut exorcistæ, Dæmonem in nomine Iesu prædicato à Paulo, eiicere à corpore cuiusdam Dæmoniaci, respondit Dæmon: *Iesum novi, & Paulum scio, vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in quo erat dæmonium*

monium pessimum, & dominatus amborum, in-
 valuit contra eos, ita ut nudi, & vulnerati effu-
 gerent de domo illa. Simile quiddam accidit Lu-
 thero, idem ferme aggresso, ut scribit Disci-
 pulus ejus Staphila. Ut intelligamus fide veram
 Dæmonem subigi: unde hæc probatio fieri po-
 test falsitatis religionis Calvinistarum, & veri-
 tatis Catholicæ. Illa Religio vera est in qua re-
 peritur potestas eiiciendi Dæmones: Sed in
 Novatorum Religione, nulla est eiusmodi po-
 testas, & ea reperitur in Catholica: Igitur No-
 vatorum Religio falsa est; Catholicorum au-
 tem vera. Et quidem aiebat Antonius, Dæ-
 monem nihil magis exhorrescere quam veram
 fidem, & sincerum in Christum amorem: Ita
 hinc Dæmon abigitur, ubi seritur vera fides, &
 religio; & contra. Sicut enim relicturi Ange-
 litemplum Jerosolymitanum auditi sunt mag-
 nam voce dicere, recedamus hinc, secundum il-
 lud Isaia 52. *Recedite, recedite, exite inde: pol-
 lutum nolite tangere: exite de medio ejus; ut scili-
 cet in domum vacuum spiritus in mundus i-
 ret: Ita in animas, & corpora, & domos hæ-
 reticorum, magno numero Dæmones irru-
 unt: expulsus enim Dæmon ambulat per loca
 arida, id est, per loca inhabitata ab homini-
 bus: quia per exorcismos & Sacramenta Ec-
 clesiæ in ea loca abigitur ubi hominibus no-
 cere non potest, qualia sunt ea, quæ cum aquis
 careant, non sunt apta habitationi hominum;
 sed postea redit, atque invadit, hominum pec-
 catorum nimis incuriorum, sed præcipue hæ-
 reticorum animas omnino vacuas, hoc est in-
 anes omni virtute supernaturali, quia fides
 quæ ultima perditur in illis abolita est.*

Hinc factum ut disseminatam veram religionem
 passim undique expulsi sint Dæmones à locis
 plurimis, à statuis, fontibus, arboribus, à va-
 ribus & idolorum ministris à cunctis oraculis,
 & ab innumerorum corporibus: quod ostendi
 facile potest inductione. Sed de hoc satis.

Secunda ratio quæ usus est Filius Dei ad de-

Tom. II,

struendum Diaboli regnum, fuit per contra-
 rietatem morum, doctrinæ institutorum prin-
 cipiorumque, convenienter hisce verbis; *Qui
 non est mecum contra me est, & qui non colligit
 mecum, dispergit:* Quia enim Satanas acqui-
 vit regnum suum inter homines, falsis persua-
 sionibus, docens, incitans, movens, persua-
 densque, pravum suum exemplum adhibens,
 aliosque ad rebellionem adducens; [quod qui-
 dem efficit primo erga socios suos: minores
 enim Angeli peccarunt imitatione majorum;]
 deinde præstitit erga homines, quos decepit
 artificijs suis: Ita plane Filius Dei, qui venit ut
 dissolveret opera Diaboli, se pro Domino in-
 ter homines gessit, atque sicut hoc nomen,
 ita & munus usurpare voluit, seque præbuit in
 exemplum omnium virtutum.

Sancta quædam anima divinitus illumi-
 nata in sua conversione, luculenrer admodum
 scripto mandavit admirabilem hanc agendi ra-
 tionem, hoc ferè modo: Sibi animo finxit
 non longè à magna urbe Babylone, ingentem
 campum in telluris aggere sublimem, supra
 quem stabat thronus celsè erectus, è materia
 ignota, minusque usitata inter mortales, sta-
 timque ipsi apparuit formidolosa Dæmonum
 acies tanto numero, ut vastus ille campus eam
 contegeretur. Illorum in medio unum vidit
 prodigiosam proceritate, horribili vultu, ple-
 noque terroris, arroganti & ad fastum elato
 incessu, qui cætero qui præferebat in oculis &
 fronte notas omnes ardentissimæ iracundiæ,
 ac furoris quam fingi potest maximi. Conse-
 dit in throno sibi præparato, opletto flammis
 fumoque, ac silentium cæci universo indi-
 cens, sermonem orsus est cum tumore, ipsius
 personam, arrogantiamque digno. Mortiferum
 odium, & rabiosum, quo flagro in eum qui
 nos cruciat, ac propter ipsum in homines,
 quos nobis anteposuit, destinavitque bonis
 quæ ad nos attinent, nos hinc unam colligit. Mi-
 hi est in animo quanto vis pretio id constet,
 perdere

K k

perdere funditus naturam humanam, eamque si fieri potest nostrâ communi ruinâ involvere. Satis fuerit nobis eo modo ultos fuisse, quandoquidem nihil pejus permittitur. Longè aptissima ratio hæc erit, conijcere homines in ignorationem Dei, ejusque legum ac mandatorum; erroribus scilicet, & absurdis opinionibus: efficere in primis ut ament bona vitæ præsentis, seductis ab ipsorum aspectu omnibus quæ ad vitæ futuræ cogitationem inducere possit: Siquidem prima versatur ob oculos, altera longè abest. Deinde proponere illis voluptates, & potissimum carnis, utpotè magis sensiles, facilioresque, ac tenaciores: impellere ad ambitionem, ad consecrationem bonorum, laudis desiderium, studium gloriæ, sitim dignitatum, sensum injuriarum, appetitionem vindictæ, neglectationem rerum sanctarum & religionis, ac inde præcipites illos ferre in omnia vitiorum genera; minimè parvo contentos: In ijs inflammare cupiditatem, ex eo inducere animos ad furtum, post ad rapinas, inde ad injustam exactionem pecuniarum, ad violentiam, ad apertam injustitiam, ad cædes, & sacrilegia: Conciliare initio oblectationem, tum amorem, dein ardorem in animo, caloremque in corpore: Interficere per oculos, dare studium placendi; inquinare corpora, implicare illa in cænum carnis, omnesque spurcicias libidinis; efficere ut ad experientiam attentent omnia, & plura quàm possint expetant: Immiscere illos in omne solutioris vitæ genus, spectare semper ad maximas quasque strages, ad molestiores turbas, ad scandala quæque turpiora. Hæc est via, Socij, perdendi istud hominum genus, & quidem compendiarium & optima.

Agite ergo, omnes vires impendite; nulli parcite loco, nec regioni, nec populo, neque conditioni aut dignitati. Quibus res melius, successerit, ij ad opportunissimas occasiones

maximaque facinora adhibebuntur. Vidimus experientiâ, plures ambitione desiderioque aliis antecellendi, quàm alio quovis modo nobis acquisitos fuisse: divitiæ necessaria sunt ad id assequendum. Eos istiusmodi cupiditate inflammatos reddite; instrumentum est omni aptissimum vitio, radixque ad universa malorum genera provocanda: Caro vobis magna subsidia suppeditabat ad conciliandum ipsis amorem deliciarum; usque omnibus peccatis facilè perducetis eorum animos aut ad hæresim, aut ad impietatem: Prætermittere vobis silentio non possum, dissensionem voluntatum valde idoneam esse consilio nostro; Ingenerate suspiciones, pravasque opiniones aliorum de alijs, injicite: Animos ad rebellionem & inobedientiam commovete: Subditus rebellet in Regem suum, & Dominatorem: populus in Magistratum, filius in patrem, famuli adversus heros; inferiores: contra superiores: Exulcerate voluntates, accendite discordias, corroborate animos, lites ac dissensiones serite, inflammate iracundiam, odia imprimite, obices paci & reconciliatoni infigite, accendite prælia, rixas adauge. Quælibet cupiditas, vobis alimentum subijcere potest ad ignem iracundiæ nutriendum, & ad dissolvendas maximas quasque consensiones, amicitiasque vel sanctissimas: Objicite semper hominibus commodi proprij rationes; eas exaggerate ipsis ob oculos, aliosque respectus imminuite; mementote consensionem inter nos arctissimam sustentasse hactenus regnum nostrum; ideòque contra non posse à nobis faciliùs rempublicam hominem everti quàm discordiâ & dissensione. In primis autem hæc cogitatione animamini, nequire nos magis ei displicere cui non possumus placere nec volumus, quam immani mortaliù excidio. Finito ejusmodi sermone, Sanctus lacrymarum copiam
erupit.

erupit, videns quanto successu, Dæmones funestum hoc consilium persecuti fuerant. Videbatur sibi intueri maximam mortalium partem crudeliter immisericorditerque illigatam à Dæmonibus, nonnullis ejusmodi cætenis; alios honoris & gloriæ desiderio, alios ambitione studioque munerum illustriorum, alios avaritia, & insaturabili appetitione habendi, conviviorum delectatione alios, ludis temporisque abusu alios, alios vita in omnem carnis voluptatem projecta; usque ad eò ut visa illi sit maxima hominum pars concurrere ultrò & cum oblectatione ad sectanda vexilla Diaboli, delinita captaque sola pulchritudine colorum.

Cùm meditaretur clamitare ad homines; *Filij hominum usquequo gravi corde? Ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium?* Vidit animo se usque Hierusalem deferri, ubi visus est sibi alpicere oculis Venerabilem Virum, lenitate simul & majestate insignem, circumdatum exigua hominum turba, qui magna ipsius observantia colerent, præstolarenturque singulari reverentia, quid eloquendum iis haberet. Incomparabilis mansuetudo & benignitas quæ elucebat in illius oculis & corporis habitu, ipsi persuasere eum esse amabilem nostrum Redemptorem: Sed id opinionis sermo illius magis etiam firmavit, qui quidem is extitit. Dilectissimi Discipuli & Apostoli, desiderium quo teneor gloriæ Patris mei, amor quo afficio erga homines, & commiseratio quam habeo eorum causa, & quam ipsorum infelicitas mihi affert, adduxerunt me ut homo fierem, aptaremque hoc genus vitæ quam duco. Diabolus tyrannicè sibi usurpavit regnum hujusce mundi, quod omni jure ad Patrem meum pertinet. Illius arma fuere peccata hominum, artificiosæque ipsius propositiones, honoris, cupiditatis, & voluptatis, Mihi est in animo recuperare Patri meo regnũ, liberare homines cap-

tivitate sua, Diaboli regnum delere, ac meum stabilire, ad subditorum meorum utilitatem gloriamque Patris, atque id universum efficere institutis planè adversis hosti meo. Quare volo ut labore vestro & industria, volo ut doceatis homines viam quam vobis ostendi, prævique exemplo.

Primum hoc principium vobis esto. Evellere radicibus ex hominum corde ambitionem, desideriumque honoris, cum superbia germen sit principium omnis peccatorum generis. Invadite acriter adversus cupiditatem, studiumque divitiarum, siquidem radix malorum omnium est cupiditas habendi. Persuadete hominibus voluptatem esse venenum; animam enim funditus interficit. Aspiciate institutionem vitæ meæ, meæque actiones pro exemplari accipite. Imitamini me minimum hominum, qui ad eò pauper sum, ut non habeam penes me & in manu mea ubi caput reclinem, ponamque in operto. Oblectationes meæ, sunt lachrymæ, deliciae, dolores, & cruciatus; balneæ meæ fiunt in meo sanguine; crux mea vexillum mihi est. Nihil minùs polliceor vobis quàm mihi: At etiam volo vos eo contentos esse quod sat mihi fuit: Suadere cæteris quod vobis ego persuasi, idque illi præstent Discipulis suis usque ad finem mundi. Inducite homines ad universas virtutes, ad humilitatem, ad patientiam, ad charitatem, ad misericordiam, ad pacem, ad concordiam & unionem; Invitate illos ad mortificationem, ad pœnitentiam, ad crucem & martyrium; maximèque ad fidem ac religionem: Mundum abducite ab erroribus suis, eumque hæc pronunciata edocete. Beati sunt pauperes affectu, corde ac voluntate. Beati sunt humiles & mites: Beati sunt qui lugent, & qui affliguntur, nominatim propter justitiam, Quoad fructum & remunerationem laborum vestrorum, promitto vobis in hac

vitâ multâs persecutiones & contradictiones: hæcæ duas simul conciliare: *Qua enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut qua societas luci ad tenebras? qua autem conventio Christi ad Belial?* 2. Cor. 6. Nullum est intermedium; oportet aut Iesu Christi, aut diaboli partes tenere: uterque suum erexit vexillum: *Qui non est mecum, contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit.* Sequimini vexillum superbiæ; vultis elucere in mundo; & tamen vultis credi vos humilitatis Iesu vexilla sectari. Vester divitiarum amor, commodorum vestrorum cura, deliciæ vestræ, oblectationes, ludi, convivia, voluptates, spurcitiæ ac sordes, lulentum satis præferunt testimonium, cuiusnam causâ militetis: Tenetis partes mundi, ejus institura tuemini, eximitis eum à criminatione, patrociniamini carni, ejus culpas extenuatis, ejus inminuitis vitia & dedecora: An nescitis mundum & carnem fœderata esse cum diabolo, ac sub ejus signis pugnare? Bellum geritis adversus probos, infesto eos animo persequimini, oblectamini maledictiâ in Religiosos; & vos profiteri esse de regno Iesu Christi. Impossibile istud est: *Omne regnum in se divisum desolabitur, & domus supra domum cadet.* Nihil amatis nisi dissensionem & discordias; obrectatores, invidi, virtutis hostes; maledictis contumeliisque: Ad amplificandum Regnum Dæmonis, politica ubique seritis pronunciata, Christi Religioni contraria; immò & mali politici, & rebelles contra Regni statum declamatis: Nam, ut vobis videtur, multiplicitas Religionum salubris est in Regno, & in Republicâ: rebellio subditorum est sanitas Regni, utilitasque multorum: & alia id genus; Eheu, feditis ne diabolo? ejus ruinaque propositum est exitium vestrum integra: Offert vobis ambitionem, quia vos videt ad eam perniciem propensos: Ipse est qui

vos

vos ad avaritiam inflectit, ab eaque ad omne criminum genus: Ignis quos sentitis in corporibus, eos ille accendit: Vult perdere vos & bonis omnibus evertere: Vult suam in misericordiam vos pertrahere, ac reddere socios cruciatus sui: Quin sequimini potius benevolentissima Regis omnium Regum maximè amabilis invitamenta, Iesu, vos ad crucis vexillum, vitæque suæ exemplum incitantis? Fugite, vobis in clamat, superbiam, & humilitatem amate; contemnite divitias; declinate voluptatem; totum illud, nihil est nisi vanitas, nisi fallacia, nisi deceptio: artificia sunt hostis vestri, qui nihil nisi perniciem vestram exquirat. Heus, Christiani, quid statuiamus, ac propositum habemus? Cujusnam partes sequi volumus? Sub cuius vexillis certare? cuius regis profiteamur nos esse subditos? Fallor, Auditores, qui sic loquar: Mundus partes jam suas elegit, seque adjunxit dæmonibus. Ecce Princeps tuus, tuus ecce Rex ò Munde! *Venit Princeps huius mundi, & in me non habet quidquam. Princeps huius mundi jam iudicatus est.* Dæmones *Mundi rectores, tenebrarum harum,* Eorum Princeps ipse est cui serviunt sæculi Principes, divitiæ ac delicia; ipse est qui leges præscripsit injustas atque iniquas quæ mundum regunt; qui pronunciat promulgatque detestabiles illos ritus qui celebrantur, & vigent in mundo, Ipse est pro quo loquimini, quum dicitis eos qui versantur in mundo debere vitam degere ex usu & legibus mundi: ipse est cuius rationem habetis, quum habetis mundi, cui studetis placere, ac displicere meritis: Illius leges vos defendunt, quando suscipitis arma viresque contenditis ad leges mundi tuendas; pro illius gratiâ & autoritate, contemnitis Deum ac religionem, probosque homines deridetis. At quid ajo, illum esse Principem Regemque mundi, cui omnia obediunt; cum ejus sit Deus. Ita loquitur Apostolus 2. Cor. cap. 3. *Deus huius sæculi excœ-*

cavit mentes Infidelium. Nam, ut verè dicamus, agit Deum in mundo, statuit de omnibus, omnia gubernat, attrahit omnia, omnia superat, & subjicit sibi. Mundus quoque pro Deo illum habet; ei reipsâ sacrificatur, statuuntur templa, & aræ inter Infideles, nihilominus inter cæteros tractatur ut Deus, ab eo sperantur omnia, sanitas, recuperatio rerum amissarum, abditarum, incognitarum hominibus, scientia, fortunarum amplificatio, mortis amotio. Sanè maxima operum quæ fiunt in mundo pars exercetur aut vanitatis causâ aut voluptatis, hoc est, ad amplificandum vel saltem ad firmandum regnum diaboli: maximæ occupationes sæculi nonne ad hunc scopum tendunt? frequentissimi sermones nonne hoc consilium spectant? quidnam enim aliud maledicentia de rebus sanctis & sacris? quare contemptus Religiosorum, nisi ad infirmandum Filii Dei Regnum, corroborandum regnum diaboli? Si concionatores loquuntur cum libertate ac zelo, arguuntur imprudentiæ, & majoris quàm par est audaciæ; at si comœdia exhibet res obscenas & impudicas, si puellarum pudicitiam, castitatem mulierum, conjugiorum fidelitatem impugnat nemo queritur, idque fit non solum impunè ac tutò, sed etiam cum approbatione, immò cum laude: quicquid intemperans dissolutumque admittatur in sumptu mensarum & conviviorum, vestium, suppellectilium, comitatus, apparatus, oblectamentorum; offenditur nemo, neque improbat: totum illic est ad satisfaciendum diabolo, Principi unico, Regique absoluto mundi. Judicare jam ex conditione capitis, quale possit esse corpus, atque ex naturâ Principis quæ status ipsius conditio existat, præsertim cum hunc ille secundum leges suas gubernet cum magna submissione à subditis, & cum absoluto imperio ab dominante. Hoc est enim quod vulgò iactatur in communi sermone, quisquis est in mundo, esse-

cundum mundi leges vivendum esse. Quod si verum istud est, quin illinc exitis animæ sanctæ ac prædestinatæ? quin repletis claustra? quin in Monasteria concurritis? quin Conventus Religiosos augetis? Angeli instigarunt olim justum Loth ut discederet Sodomâ, quò vitam in tuto poneret; illa enim erat ad interitum mergenda; Et Angeli vos urgent ut abeat is è mundo, vel reipsâ & facto, si quidem satis animi habetis, atque ad id vocamini, vel saltem affectu ac voluntate, contrarietate morum, & dissimilitudine vivendi, sensa nimirum opposita habendo, instituta contraria, discrepantem mentis intentionem, fines alios, dissimilemq; agendi viam. Vt enim jam dixi Deus & Dæmon consentire unâ non possunt: Dagon nequit suprâ idem altare cum Arcâ Testamenti consistere; Jesus Christus non potest manere cum Belial: nequeunt dies & nox, lumen & tenebræ simul consociari. Aliunde porrò status inter utrumq; medius nobis non licet: neutrâ in partem addicti esse non possumus; ad alterutrum pertinere nos oportet, aut ad Jesum

Christum, aut ad Diabolum: cives esse aut Ierusalem; civitatis pacis, aut Babylonis; urbis confusionis; aut destinatos esse Cælo, aut obstrictos Inferis: æternum aut fœlices aut miseros; aut prædestinatorum, aut reproborum è numero; aut amicos, aut hostes Dei: fœderatos aut cum Dæmone aut cū ejus adversario; sub uno Rege, aut Tyranno. Ierem. 1. *Obstupescite cali super hoc & porta ejus desolamini vehementer, dicit Dominus: duo enim mala fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas que continere non valent aquas?* Vide enim quid referas ex Dæmonum gubernatione & dominio, quid ex Dei regimine: quid tibi uterque proponit; quas leges, quæ jura: Vide discrimen gubernationis: vide quid uterq; spondeat, vide quid præstet uterque, & quo tandem fine, & exitu utriusque gubernatio concludatur: Dæmonis æternâ damnatione: Dei & Christi æternâ fœlicitate, ad quam nos perducatur

IESVS CHRISTVS.

Amen.

DOMINICA TERTIA
IN QUADRAGESIMA.
CONCIO QUARTA.

Regnum Dæmonis à Christo destructum autoritate summâ
& supremâ potestate.

Erat Jesus ejiciens Dæmonium. Lucæ II.

IN superiori Concione dictum à nobis est suâ 1. cap. 3. *In hoc apparuit Filius DEI, ut CHRISTVM eo fine in hunc mundum venisse ut regnum Diaboli everteret, secundum illud Ioannis in Epistolâ dissolvat opera Diaboli: Quia verò id multis modis fecit, 1. verâ religionis institutionem in quâ solâ reperitur virtus ordinaria, & potestas*

potestas ejiendi Dæmones à corporibus per exorcismos, uti dixit Christus in nostro Evangelio: *Porro sin digito Dei ejiio Dæmonia, profecto pervenit in vos regnum Dei*: 2. Morum, ac documentorum contrarietate: Denique, vi factâ, atque inustâ, & virtutis ac potestatis magnitudine, quâ regni alieni inuolorem, & crudelissimum tyrannum vicit, prostravit, expoliavit: Et jam de duobus prioribus à nobis dictum est; de hoc tertio, atque postremo nunc dicendum, adjuvante Divinâ gratiâ, quam nobis impetrabit ea quæ gratia plena est. AVE MARIA.

CUM tribus maximè modis Dæmon homines sit aggressus, & inter eos regnum suum stabiliverit: 1. fraude; varios errores illis persuadendo, quorum maximus fuit circa divinitatem, & religionē, quâ rationi adorari se fecit in Idolis, & statuis sibi aras, & templa, & sacerdotes per nefarias ceremonias consecrando, quasi ipse esset Deus: 2. multis illecebris ea hominibus proponendo quæ grata essent sensibus, & concupiscentiâ, putâ divitias, voluptates, & honores: 3. potestate & violentiâ quam per se & per suos exercuit, terrendo minis, morbos incuriando, immisione tēpestatum, horrendis apparitionibus, & corporum tormentis, & per tyrannos severis legibus, exilijs, carceribus, supplicijs atrocissimis, & ipsa morte: Christus qui eo fine venit, ut dissolveret opera Diaboli, tribus etiam modis regnum ejus dissipavit, & usurpatam dominationem abrupit.

1. Quidem, institutione veræ religionis, per quam errores à dæmonibus seminatos, & inductam superstitionem dissipavit: ac ne religio illa esset ignota, præter alia signa satis evidentiâ eam consignavit notâ quadam externa nempe potestate expellendi dæmones ab hominum corporib⁹, ut constarent in eadem quoque esse potestate eos expellendi ab eorundem animis:

2. Contrarietate morum, & aliarum illecebrarum propositione, quibus homines retraherentur ab iis, quæ à dæmonibus proponuntur, & ad omnia alia, & contraria invitarentur, scilicet ad divitiarum, & voluptatum fugam, & honorum despectum:

3. Vim majore, & potestate excellentiore, quibus sic Dæmon prosterneretur, ut omnium pedibus eum conculcandum & conterendum subjiceret, secundum illud Lucæ 10. *Eccc dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit* quòd autem dæmones intelligat, patet ex sequentibus verbis: *Verum tamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciuntur, gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in cælis*; Vnde Apostolus Rom. 16. *Deus autem pacis conterat Satanam sub pedibus vestris velociter*. Verùm cum de duobus primis egerimus in præcedenti Concione, sequitur ut hodie de tertio tractemus, quomodo scilicet Christus viribus, & autoritate regnum Diaboli dissipavit. Ac licet dæmon ut est maximè superbus, ac ferox, & ex suo nomine dicatur in Apocal. cap. 9. *Exterminans*, in omnibus passim reb⁹, in quibus se imiscet, imperiosè se gerat, & cum violentia, & ubique summam potestatem affectarit, quam cum legitimam habere non potuerit, vim usurpavit, quod videre est in sacrificijs quæ exegit in Idolo Moloch, in Saturno & alijs item apud omnes ferè gentes, ubi coli voluit: Tamen nunquam sensibilibus illam violentiam ostendit, quàm in Energumenorum possessione, & durissima tractatione in quibus summo iure utitur, & tanta violentia ac potestate, ut se gerat pro Domino corporis, & ipsius hominis, cujus potentiis, facultatibus, & membris ad libitum utitur. Ita cum Christus in destruendo dæmonis imperio supra prædictos modos, usus sit viribus, & potestate

potestate, id tamen apertissimè fecit, & manifestissimè in ejectione dæmonum à corporibus possessorum. Incipiamus ab hoc ultimo, & deinde aliud, quod est generalius, ostendemus.

Nota itaque, 1. licet in omni verâ religione fuerit aliqua ceremonia ad dæmones expellendos è corporibus, cum aliqua in eos potestate, uti ostendimus fuisse apud Iudæos juxta Verba Christi in nostro Evangelio, *Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filij vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi iudices vestri erunt;* Nullibi tamen hoc evidētius fuit quàm in religione Christianâ, in qua est etiam peculiaris gradus in Ecclesiâ qui vocatur Exorcistarum, & à nascente Ecclesiâ semper viguit uti videmus in scriptis SS. PP. Tertull. in Apolog. & ad Scapulam, Iustini Martyris in dialogo cum Tryphone, Arnobij contra Gentes: Cypriani Epistolâ ad Magnum, & alibi sæpe, sicut & apud alios.

Nota 2. Illam authoritatem sic esse concessam Ecclesiæ à Christo, ut habeat quandam dominationem & imperium supra dæmones; de quare sic loquitur Christus eo Lucæ loco mox allato. *Videbam Satanam, sicut fulgur de celo cadentem,* quasi adventu Christi deciderit de summâ illa authoritate quam habebat in mundo: unde subdit. *Ecce dedi vobis potestatem,* &c. Atque ut nihil timerent, addit, *Et nihil vobis nocebit.* Et ideò quasi gloriantes eâ de re Apostoli dixerunt: *Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo:* Vide autem quò pertineat, illa authoritas in dæmones: ut homines fragiles, & adolescentes, immò & pueri dæmonibus imperent; nunc loqui, nunc tacere jubeant; cogant respondere; ita torqueant, flagellent, urant, vexent, ut multa supplicij fateri cogant, ut exeant in loca arida, & desertat, ne noceant; ut complices suos, & socios criminum, & usurpationis, ut sua nomina, sua

officia, & suas qualitates fateantur, ac nisi id faciant puniantur tanquam rei & vilia mancipia: quod quia sponte faciunt nunquam, semper faciunt coacti, omnis autem coactio violentiam, & aliquam potestatem supponit. Quàm verè hæc à me dicta sint, ipsâ experientia docemur in Exorcismis, & significavit Christus cum dedit potestatem calcandi supra hos serpentes. Audiisti superiori Concone quid de eâ re dicat S. Cyprian. scribens ad Demetrianum Africæ Proconsulem, & ideò hîc retinemus: Sed audi alios. Tertull. in Apolog. cap. 23. loquens de his spiritibus: Illi, inquit, Christum timentes in Deo, & Deum in Christo, subjiciuntur servis Dei, & Christi: ita de contactu, deque afflatu nostro, contemplatione, & repræsentatione ignis illius correpti, etiam de corporibus, nostro imperio excedunt, inviti, & dolentes, & vobis præsentibus erubescentes. Minutius in Octavio, Quidquid dæmonum colitis, victi dolore, quò sunt eloquuntur, &c. adjurati per Deum verum, & solum, inviti miseris corporibus inhorrescunt, & vel exiliunt statim, vel evanescent gradatim, prout fides patientis adjuvat, aut gratia curantis aspirat. Iulius Firmicus cap. 29. de errore profanæ religionis. Ecce dæmō est quē colis: cū Dei, & Christi ejus, nomen audierit, contremiseit, & ut interrogantib⁹ nobis respōdeat trepidantia verba, vix se colligit; adhærens homini, lacertatur, uritur, vapulat, & statim de commissis sceleribus confitetur. Lactant. lib. 2. cap. 15. Iustos autem, id est, cultores Dei, metuunt: cujus nomine adjurati de corporibus excedunt, quorum verbis, tanquam flagris verberati, non modò Dæmones se esse confitentur, sed etiam nomina sua edunt: itaque maximis sæpe ululatibus editis, verberati se, & ardere, & jam jamque exire proclamant; & lib. 5. cap. 21. Cū corpora hominum occupant, animasque divexant, adju-

antur ab his, & nomine Dei veri fugantur: quo audito, tremunt, exclamant, & qui sint, quando venerint, quomodo, in hominem irreperint, confitentur: sic extorti, & excruciatī virtute divini numinis, exultant. Ex quibus omnibus & alijs locis innumeris patet Dæmones ejici è corporibus violentiā & potestate aliquā communicatā hominibus in Dæmones quos torquent.

Nota 3. Illam auctoritatem in dæmones sic esse communicatam Ecclesiæ, ut major sit in Christo: non solum quia Ecclesia omnem illam auctoritatē habet à Christo; unde semper ejus nomen interponit cū aliquid jubet dæmonibus; sed quia Christi auctoritas est altioris ordinis, diversæ rationis ab ea quam habet Ecclesia: quod ut intelligatur.

Nota 4. Ex Aristotele 1. Politic. cap. 3. Aliud esse imperium dominicum seu despoticum, aliud civile, ac regium, vel æconomicum, quod primum in animali animadverti potest: nam animus quidem [ait] in corpus, dominicum habet imperium: mens verò in appetitum, civile, ac regium: 1. potestas agit per imperium, & præceptum; altera per impressionem: primæ repugnari non potest, alteri potest: quia primæ patetur per obedientiam, alteri autem per naturalem subjectionē: Ita in homine membra obediunt despotico imperio, nam si volo, statim loquor, ambulo, manum moveo: appetitus autem non patret, nisi civiliter, itaque sæpe reluctatur voluntati: Sic alio modo uteris servo tuo, & alio modo baculo quem manu tenes: una potestas est absoluta, & realis; alia aliquā ratione est civilis, & moralis, & diminuta. In nostro casu aliter Christus dedit Apostoli, & Ecclesiæ potestatem expellēdi dæmones, aliter eā ipse habuit, & eā usus est. Nam Apostoli in dæmones habuerunt potestatem tantum civilem, & æconomicam, unde potuerunt dæmonibus

Tomus II.

impèrere, ac præcipere, qui si obedire detrectarent, eos punire potuerunt, & ut ostendimus ex SS. PP. flagellare, urere, torquere, & alijs pœnis affligere: Quòd si perversas dæmones offenderent, non potuerunt nolentes suā auctoritate acceptā expellere reipsā, sed tantum punire, & augere supplicia: Itaque ejusmodi dæmones non expellebant, nisi accedente aliquā vi majore: divinā scilicet, quā oratione, & jejunijs demerebantur: Sic quoque cū multos alios sanassent Energumēnos, multosque dæmones expulissent, ubi tamen ad eos Pater filium suum lunaticum attulit curandum Matth. 17. non potuerunt curare; cujus causam cū à Christo quaesivissent; respondit *propter incredulitatem vestram, & addidit. Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem & jejunium*: Quia scilicet hoc genus dæmoniorum perversissimum est, neque flagellis cedit. Ita Christus cū ait expulsum dæmonem, quando redit, assumere septem alios spiritus nequiores se, quo nomine illos intelligit, qui obstinati sic sunt ut se pœnis vinci non sinant, idèdque difficilius ejiciuntur, subdit, *& sunt novissima hominis illius pejora prioribus*. Christus autem cū esset Dominus, non tantum habuit auctoritatem civilem, seu regiam, sed etiam Physicam, & naturalem: Itaque ut Dominus loquebatur: Marci 9. *Surde, & mute spiritus, ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeas in eum: & exclamans, ut multum discerpens eum, exiit ab eo*: Vide quid secutum sit Luc. 9. *Et stupebant omnes in magnitudine Dei*: Et Luc. 4. cū in Synagoga dæmoniacus dixisset Christo, *Quid vobis, & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos: scio te qui sis, Sanctus Dei: increpavit illum Iesus dicens, obmutesco, & exi ab eo. Et cū projecisset illum Dæmonium in medium, exiit ab illo, &c. Et factus est pavor in omnibus & colloquebantur ad invicem dicentes: quod est hoc verbum quia in potestate, & virtute*

L1

impe-

imperat immundis spiritibus & exennt. Christus itaque suo imperio, non tantum voluntatem suam indicabat, cui aut pateret demon, aut puniretur: sed etiam quod imperabat, reipsa efficiebat, realiter, & Physice expellendo. Et hinc rationem habemus cur Apostoli aliquando demones non expulerint: cur etiam aliquando Exorcista non expellant: cur in Ecclesia alij alijs sint potentiores: quod & alibi diximus de S. Antonio, qui cum plures expulisset non potuit expellere principalem, dicens adversus illum ordinem nondum se donatum gratia, sed hanc esse gratiam Pauli Simplicis.

Non tamen inde sequitur Ecclesiam non habere potestatem in demones, quibus precipere potest: & quos, nisi pareant, gravissime punit, ac torquet, & in quos ut ait Cyprian. Epist. 21. ad Donat. Exercet poenam rationis, plagam occultam, poenam manifesta: Sed sequitur non habere potestatem supremam atque despoticam, unde ad exorcismos, preces adjungit, & jejunia, ut quosdam pervicaciores, & majoris ordinis expellat, non suis viribus, sed majoribus, scilicet Dei. Christus autem, ut Dominus, supremam suam auctoritatem usus demones expulit etiam invitos ac reluctantes: quem etiam egredientes deprecabantur.

Verum quod fecit expellendo eos a corporibus; idem etiam praestitit in abolendo omni eorum principatu in terris: quo pertinet insignis parabola de forti armato in nostro Evangelio contenta, quae duas habet partes: quarum 1. significat quanta esset dominatio Satanæ in hoc mundo: 2. ostendit, quam ratione ab hac dominatione expulsus sit.

Prima declaratur his Verbis. *Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quae possidet.* in quibus quatuor continentur.

1. Beelzebub Principem demoniorum esse eum qui comparatur forti armato & dicitur

absolutè fortis od excellentiam naturae: unde Apostolus Paulus Ephes. 6. *Quoniam nobis non est colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates. adversus mundos retores tenebrarum harum, contra spiritualia nequicia in caelestibus.* Deinde ex S. Irenæo lib. 3. cap. 8. dicitur fortis respectu nostri, quia fortior nobis est: secundum illud Iobi 41. *Quia non est potestas in terra quae comparetur ei.* Et Ierem. 31. *Redemit Dominus Jacob, & eripuit eum de manu fortioris eius.* Hanc autem fortitudinem sic exponit August. lib. 1. quaest. Evangel. cap. 4. quia sic tenebat homines sub peccato ut se ab illo liberare suis viribus non possent, nemo enim a peccato, nec a tentatione inimici propria virtute liberatur, sed succumbere necesse est, quare oportuit ut accederet nobis gratia Christi, quae nos a peccato & tentationibus diaboli superiores faceret.

2. Non tantum dici fortem sed etiam armatum: habet enim arma & quibus nos aggrediatur, & quibus se a nobis defendat ne ejiciatur, & vincatur. Arma eius sunt peccata nostra: nam ad alia peccata nos trahit per alia peccata: item, quod magis peccatis inficimur, eò minus ei resistere possumus, & eum laedere; & evadimus imbecilliores, & infirmiores. Arma etiam sunt bona hujus saeculi, sub quibus latent & se abscondunt Demones: nemo quippe Dæmoni tentanti consentiret, si per se ipsum accederet; appetitus enim hominis refugeret, & abhorreret: sed accedit proponendo delectabilia, utilia, & apparentia bona hujus saeculi, ut ad verè malum, quod est peccatum, attrahat; aut sub specie malorum apparentium retrahat à bono vero: ut accessit ad Christum, proponendo panes, & ostendendo regna mundi & gloriam eorum; aut per aliqua quae sunt in creaturâ bona, in errorem inducit: ita creaturas persuasit esse Deos, & Solem

adorandum, Astrum videlicet adeò munificum. Hoc sensu dixit Salomon Sap. 14. *Creatura Dei, in odium facta sunt, & in tentationem animabus hominũ, & in insipientiam pedibus insipientium.* Arma quoque sunt dæmonis potentissima pravæ animi affectiones, & appetitiones quas movet contra nos, & exitat, sub ipsis delitescens: cùm enim illas excitet, & illis utatur, videtur esse noster sensus, quasi nos ipsi ageremus, cùm tamen ipse sit harum rebellionum author. Denique membra corporis nostri arma sunt quibus uitur, secundùm illud Apostoli Rom. 6. *Neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato.* Quæ omnia cùm dæmonem adjuvent, dicuntur arma fortis: quòd si solus timendus est, ut fortis, multò magis, timendus est cùm ejusmodi armis cinctus nos impugnat.

3. Quod dicitur, est, eum custodire atrium suum: quibus verbis significatur eum semper invigilare ne excludatur: per atrium autem intelligitur primus aditus, ne quis in ejus possessionem invadat: ille verò aditus est ignoratio Dei, & eorum quæ ad salutem conducunt, vel saltem incogitantia omnium rerum quæ homines ab errore, aut à malitia revocate possunt: de quo statu Isaias. *Ecce tenebræ operient terram, & caligo populos:* Itaque illud maximè providerunt dæmones, ne lux cœlestis in hominum mentes intraret, & ita atrium suum custodierunt.

4. Denique; eo modo in pace esse omnia: quibus verbis significatur hanc ratione dæmonem fuisse securum suæ possessionis, cùm nec ab hominibus in quibus habitabat expelli posse videret, nec Deum in illis habitare posse: cùm enim initium omnis boni sit prima bona cogitatio, sic homines, & mundum tenebris obvolvitur, ut nec primum lumini, hoc est primæ gratiæ aditum relinquere, & sic illis quos in sua plena potestate

habebat, ad libitum abuteretur. Hinc videmus in quos errores & falsitates, in quæ peccatorum portentia homines deduxerit, ut pro dijs non creaturas solùm, non ligna, non lapides, non elementa, non extrema naturæ propudia, feles, crocodillos, sed febres, etiam morbos animi & corporis, sed ipsa etiam vitia colerent. Jam quid de hominum moribus dicam, qui fuerunt omnibus vitijs, & portentis inquinatissimi: utrumque complexus est Apostolus in Epistola ad Rom. cap. 2. *Et mutaverunt gloriam in corruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum & serpentium, propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam: ut contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis; &c.* Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ: Vide itaque si cùm vitijs homines obvallasset dæmon, non esset eorum ipse securus: Et hæc fuit dominatio dæmonis in hoc mundo: in 1. parte parabolæ contenta.

Secunda Pars parabolæ continet quâ ratione dæmon ab hac dominatione sit expulsus. Certè non potuit nisi à fortiori, unde dicitur: *Si autem fortior illo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet in quibus confidebat, &c.* In quibus verbis satis intelligitur ab uno tantum dæmonem vinci posse qui non potuit esse merus homo, quoniam hominum ipse dæmon dominabatur; non Angelus, quia ejusdem cum ipso naturæ; non alter dæmon, quia omnes dæmones homini erant æqualiter infensi, neque dividi inter se voluerunt, ut securiùs regnarent, quare verè dixit, *Quòd si Satan as in semetipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus?* relinquitur ergo ut ille solus sit qui singulariter illo est fortior, nempe Christus, non tantum ut Deus, sed etiam

ut homo, propter humanitatem divinitati unitam, in quâ & per quam vicit ac superavit omnem inimici potestatem: unde Isaia 9. dicitur de Christo per excellentiam *vocabitur nomen ejus fortis*; & Psalm. 23. *Dominus fortis & potens, Dominus fortis in pralio*: Itaque merito dixit Ioannes Baptista, Matth. 3. *Fortior me est*; & Habacuc cap. 3. *Cornua in manibus ejus, ibi abscondita est fortitudo ejus: ante faciem ejus ibit mors, & egredietur Diabolus ante pedes ejus*. Quoniam igitur dæmon suis viribus usus est, & violenter homines tenuit sub suâ dominatione, Christus quoque suis viribus usus est ut dæmonem à suo regno detruderet. Vide autem ut hoc faceret, quid egerit: collectis omnibus quæ dicuntur de hac re à SS. Matthæo Marco, & Lucâ; quæ ad lex capita reducuntur.

1. Enim fortior supervenit secundum illud; *Sic autem fortior illo superveniens vicerit illum*, quibus verbis significatur 1. Christum supervenisse hoc est majori autoritate venisse, & quasi è cælo; quod auxilium significat supremum, & quod dæmon, impedire non potuit: 2. vox superveniens significat determinatam voluntatem succurrendi: noluit enim Deus mundum semper manere sub tyrannide diaboli, sed tandem decrevit aliquando salvare: itaque certo tempore venit, secundum illud quod ait Apostolus Act. 17. *Et tempora quidem hujus ignorantia despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, ut omnes ubiq; penitentiam agant*, & Rom. 5. *Secundum tempus pro impijs mortuus est*. 3. Significatur, quod non opinanti adversario, & de sua præda securo, juxta illud, *in pace sunt omnia quæ possidet*, Christus supervenerit: unde apud Matth. 8. conqueruntur dæmones cum eos Christus ejiceret. *Quid nobis, & tibi, Iesu Fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos?* neq; enim dæmones putarant se unquam ex suâ possessione ejiciendos, nisi in fine mundi, scilicet in die judicii, quod non

tam citò venturum autumabant; sed aliud fuit judicium quo exclusi sunt à suâ dominatione, de quo scilicet dixit Christus Ioan. 12. *Nunc judicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicietur foras*. 4. Significat hæc vox aggressionem dæmonis & invasionem, à Christo, quod facere incœpit in deserto in illo conflictu cum dæmone, unde postea à aperto Marte eum ubique persecutus est.

2. Sic eum aggressus est ut eum debellarit, devicerit, ac prostraret: quod patet in illo triplici conflictu; & fuit dæmoni molestissimum post tot reportatas victorias ab initio mundi: neminem enim aggressus erat quem ipse non vicisset. Ideò semper in Evangelio describuntur dæmones ante Christum aut clamantes, aut fugientes aut deprecantes, ac supplices: ut scias semper victos fuisse; neque id mirum, quoniam cum fortiori rem habebant.

3. Fortem alligavit: & id pluribus modis fecit. 1. Quia ex Augustin. non tantum dæmonibus permisit, sicut ante Incarnationem, & ita secundum quod dicit 20. de Civit. cap. 7. & 8. non finitur dæmon nocere quantum potest, neque agere totis suis viribus, &c. Nam neque violenter homines trahere finitur, aut fraudibus decipere, sed uti dicitur apud Iobum ex interpretatione S. Gregorii. *Qui fecit eum, applicat gladium ejus*: alligatio dæmonis est restrictio permissionis: 2. Christus sic dæmonem vicit post absoluta certamina, ut efficaciter dixerit *vade Satana*, quâ voce eum sic repressit, ut dæmonem timore, & horrore compleverit, & audaciam ejus omnino fregerit, adeò ut deinceps ad Christum accedere non sit ausus, nec multa audere contra ipsius sequaces. Dæmon igitur ligatus est cum ipsius vires virtute CHRISTI timore debilitatæ sunt: 3. quoniam cum post CHRISTI mortem abundantior gratia concessa sit fidelibus, quò fideles facti sunt robustiores, eò minus contra eos poterunt dæmo-

dæmones, Denique Christo descendente ad Inferos, cum Patres è limbo liberavit, Principem dæmonum ligavit in abyſſo, ſolvendum tantum ſub finem mundi. Eò pertinet locus cap. 20. Apocalypſeos *Angelus descendit de celo, habens clavem abyſſi, & catenam magnam in manu ſua, & apprehendit Dæmonem, ſerpentem antiquum, qui eſt diabolus & Satanas, & ligavit eum*: Qui locus alludit ad caput 24. Iſaiæ, uti doctiſſimè explicat Turrianus lib. de Euchar. cap. 32. *In illa die, viſitabit Dominus militiam caeli in excelſo, & ſuper regem terra, qui ſunt ſuper terram, & congregabuntur in lacum, & claudentur in carcere, & poſt multos dies viſtabuntur*: Illa viſitatio, eſt ſolutio: Quia uti dicitur in Apocalypſi. *Poſt hæc, illum oportet ſolvi modico tempore*, ultimo enim tempore, quo erit Antichriſtus ſolvetur dæmon, pluſquam illi permittetur, & graviùs tentabit: Vnde prædicit CHRISTVS futuram tantam deceptionem ob ſigna, & prodigia, ut in errorem inducendi ſint, ſi fieri poſſet, etiam electi: Sed nunc dæmon ligatus eſt ſecundùm illud *Princeps huius mundi jam iudicatus eſt*, & ligatus in abyſſo, ubi detinetur, & ablata eſt ab eo omnis potestas nocendi per ſe, cum ſic ab hoc mundo expullus, nec jam noceat ac tentet niſi per inferiores dæmones; qui ſemper id deprecabantur, cum eijcerentur à corporibus, ne mitterentur in abyſſum, quod Chriſtus eis cominabatur uti dicitur Marci. 9.

4. Devicto, & alligato dæmone, facile fuit, quod deinde additur. *Vniſerſa arma ejus auferet in quibus conſidebat*. Chriſtus enim omnia in ſuum uſum convertit: Peccata hominibus remiſit, & Sacramenta inſtituit quibus remitterentur: animas ſanctificavit, & cætera dæmoni arma abſtulit: illuminavit homines luce doctrinæ & Evangelii: eorum paſſiones ad ſe convertit, amorem, gaudium, ſpem triſtitiã timorem, ea objecta

proponendo quæ vehemenſſimè animum percellerent, atq; ab his viſibilibus abſtraherent, horum varietatem oſtendendo, vilitatem, brevitatem, & contemptum: membra ipſa ſubjiciendo juſtitia, & mortificationi: converſis rebus omnibus in contrarios uſus: & eã ratione exarmato dæmone.

5. Subditur ex Matth. 12. *Vaſa ejus ipſum diripere*: Vaſorum nomine, vel intelliguntur ij quibus dæmon uſus eſt ad alios perdendos, vel ipſius domus ſupellex: expilat autem CHRISTVS domum ipſius, abripit ejus instrumenta machinaſque bellicas, armamentarium occupat, com meatum, milites, præſidia intercipit, foràs extrudens quod inutile eſt, minusve firmum; reliquum ad commodum ſuum reſervans. Itaque paſſim cum homines peſſimi nonnulli inſerviant dæmoni ad ejus regnum promovendum, dicuntur ejus vaſa, ſeu instrumenta: ut qui propoſitis falſis dogmatibus alios deceperunt: Tales fuerunt veteres plerique Philoſophi ſeminatis variis erroribus: Tales iniqui & impij Principes, per quos prorogata Idololatria: Hi vaſa dæmonis, & vaſa iniquitatis dicuntur: Instrumenta vaſaque improbitatis & nequitia: quales etiam fuere heretiarchæ, & ſimiles homines: Eodem ſenſu Genes. 29. dicuntur Levi, & Simeon *vaſa iniquitatis*: quoniam authores fuerunt cædis Sichimitarum: Ita Paulus dicitur *vaſ electio- nis*, quia innumeri per ipſum erant convertendi: Ita ſol dicitur *opus excelsi, vaſ admirabile*: Eodem modo Chryſoſtom. hæc vaſa interpretatur inferiores dæmones qui principi dæmoniorum inſerviunt, nocendo hominibus: Hæc porrò vaſa Chriſtus non tantum modo diripit, ſed & diripuit, quia & dæmones inferiores expulit à corporibus, & ab animis, & homines impios ad ſe ſuaſque partes traduxit: Ita Idolorum Sacerdotes converſi, & errorum magiſtri: Ita ad fidem

adducti sunt. Principes, atque Reges, per quos deinde fidem auxit in populis, quos eorum exemplo, atque autoritate permovit: Ita libris Philosophorum usi sunt viri Apostolici, ut veritatem Evangelicam stabilirent, & errores patefacerent, quod magno successu præstiterunt.

6. Ac denique, spolia ejus partitus est, secundum illud, *Et spolia ejus distribuet*: Per hæc spolia ipsi homines intelliguntur qui prius sub Dæmonum potestate fuerant, qui transeunt in possessionem DEI, atque à Dæmone auferuntur: sicut etiam innumera templa, loca, divitiæ, ornamenta, provinciæ, à quibus Dæmon expellitur. Ita enim multa regna integra facta sunt provinciæ, & partes mirimæ Ecclesiæ, & Regni Christi: Ita montes, fontes, flumina, luci, quæ olim Dæmonibus erant consecrata, vero Deo sanctis & melioribus ceremoniis dedicata sunt, & ubique erectum est Crucis trophæum, & omnia loca Christi nomine personaverunt: Ita Christus in mundi conversione, divisit spolia, cum homines variis donis Spiritus sancti exornavit; eosque in diversa elegit munera, atque officia: ex illis quosdam constituit Apostolos, quosdam Prophetas, & Doctores, quosdam Sacerdotes, quosdam Levitas, quosdam solum fideles, quos omnes eripuit de potestate Diaboli: quod quotidie fieri videmus per omnium nationum conversionem.

Ex his omnibus patet quomodo Christus regnum Diaboli destruxerit maximam ex parte, quod quotidie facere pergit, & semper faciet usque ad finem mundi, donec penitus abolerit; tunc enim continget quod ait Apostolus 1. Cor. c. 15. *Deinde finis; cum tradiderit regnum Deo, & Patri, cum evacuaverit omnem principatum, & potestatem, & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus*; quibus verbis significatur abolitio

Dæmonum, unde etiam nomina suæ potestatis amittent.

Quæ cum ita sint; Collige 1. quibus animis cum universo Dæmonum genere certare debeamus, quando quidem & Deo duce, & Christo auspice pugnamus, & cum hoste devicto, & prostrato: Psal. 26. *Qui tribulam me, inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt. Si consistant adversum me castra: non timebit cor meum*: Itaque sic nobis animos addit Christus Lucæ 10. *Eccededi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & supra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit*: Et Rom. ultimo. *Deum autem pacis conserat Satanam sub pedibus vestris velociter*: S. Chrysoft. ne vult quidem nos certare cum Dæmone, quasi æqualis esset pugna, sed vult nos conculcare devictum, & prostratum. At quid passim fit? Omnes se ei subjiciunt per ignaviam, & ei voluntarie se submitunt. Quid enim non potest inter homines, cum ei omnia serviant, pompæ, deliciæ, divitiæ, ingenia, linguæ, scripta, & quidquid est eximii. Sed quid queror quod pauci admodum utantur Christi victoriæ, ut scilicet proculcatum, ipsi proculcent, quasi ipsis satis sit, cum eo pugnare; licet cum pugnatur incerta sit victoria; quid, inquam, queror, cum etiam admodum pauci sint qui cum eo, & adversus eum contendant. Quotusquisque enim est qui hoc faciat? Quis ei resistit? Sanè qui certando defendit se, & talem adversarium lædit. Ex his duobus quid à te factum est? Quidquid Dæmon tibi proponit id efficis, nec ei vel minimè repugnas; Id in te quotidie experiris, nec ullâ ratione negare potes: Itaque non te tantum Dæmon ferit, non tantum dejicit, sed proterit, sed conculcat; nec illi opus est magno certamine, nec majori conatu, non potentioribus armis, sed minimam solum aggressione. Verum neque hoc est malorum postremum; sed multi Dæmonem adjuvant, & cum eo sociantur, & arma ejus fortiora reddunt, nec contenti sunt quod magna

magna pars fiat regni Dæmonis, in quibus ille regnat summâ potestate, secundum illud Iobi cap. 18. *Et calces super eum, quasi rex interius*: immò etiam sub eius signis militant, ut eius regnum promoveant: quin & ipsimet fiunt Dæmonis præliantis iacula. Vide hunc nebulonem cum Dæmone arma sua sociantem. Jam plures annos Dæmon huic Virgini bellum indixit, iam sæpe totis viribus conflixit, nec eius constantiam vincere potuit: Et iste nequam Adolefcens suis obsequiis, suis illecebris, suis donis, sua assiduitate, sua perseverantia, id consecutus est: Infœlix planè victoria! *Quid gloriaris in malitiâ, qui potens es in iniquitate?* Tu quidem plus Dæmoni conflixisti quàm tibi, plus illi lucratus es, quàm tibi: Tu enim voluptatem fluxam, & propudiosam lucratus: Tu illi corpus & animam puellæ lucratus es pessima victoria, sed fortassis æterna: Tu de illa, de teipso, Dæmoni tropheum erexisti, cuius postea te pœnitabit Eheu! vos ambo qui peccastis. *Quem fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?* Rom. 6. Pudeat te ô misera post tot victorias à Dæmone reportatas, tot coronas acquisitas, post tot conatus elusos, tot insultus repulso, unius adolescentis aspectu, blanditiis, verbis, precibus, lacrymis, munusculis esse devictam? Tàm ne vilis visus est tibi virginitatis thesaurus, quem multæ nobiles puellæ, & principum matrimonii, & supremorum honorum titulis, & ipsis coronis, atque impetiis prætulere: quem ipsa morte, tot martyres cruenta morte maximis redemere suppliciiis: & quem Virginum Virgo sic æstimavit ut

proposita ipsius Dæi maternitate, nescia an cum dispendio Virginitatis daretur, hæsitaverit an esset acceptatura: ait enim, *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco*, nec nisi securâ de virginitate consensit: *Ne timeas. Maria, &c.* ut sciret quàm sit verum quod dixit Sapiens, Eccli. 20. *Omnia autem ponderatio non est digna continentis anima.* Qui imitaris heroinas illas fortissimas quæ semper in castris pudicitia meruerunt? Eccli. 4. *Projustitia agonizare pro animâ tuâ, & usque ad mortem certa projustitia, & Deus expugnabit pro te, inimicos tuos. Resiste visibilibus hostibus, & Deus invisibiles pro te expugnabit.* Audi quomodo te ad certandum provocet, Ioan. 16. *Confidite, ego vici mundum*: Item, *Princeps hujus mundi jam judicatus est.* Cogita quo exemplo, quo adiumento, quo hortatore, quo duce, & quo auspice decertes. Cogita etiam quo periculo, & qua mercede pugnes. Agitur de summa, Christum sequere, Deum audi, vide Iesum spectantem te de cælo, Audi hortantem, expecta succurrentem, time minitantem, sequere vocantem, spera remunerantem, sustine coronantem. Sic ista, ut certes, sic certa ut vincas, sic vince, ut coronari aliquando merearis. Certè *omnis qui in agone contendit*, ait Apostolus I. Cor. 9. *ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* Vide quo te exemplo provocet Apostolus, & qua mercede alliciat: ea quidem qua nulla maior esse potest, cum sit gloria æterna, ad quam nos perducatur qui est benedictus in sæcula. Amen.

DOMINICA TERTIA
IN QUADRAGESIMA.
CONCIO QUINTA

Quæ prima est de relapsu in peccatum.

Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Luca II.

OCCASIONE miraculi à Christo facti in liberatione hominis possessi à Dæmone, & sanati à triplici morbo cæcitate, turditate, & linguæ impedimento; uti mos eius fuit instructionem moralem subiecit, exemplo hominis à Dæmone liberati: qui si negligentior fuerit, id efficit otiosâ remissione, ut Dæmon expulsus in loca arida, & in aquosa, hoc est ab hominibus non habitata, nè illis noceat cum requiem non inveniatur, eò quòd nemini noceat; assumptis aliis dæmonibus septem, hoc est pluribus, nequioribus se, & magis perniciosus, & obstinatis, in eundem è quo exierat regrediatur, & ita status illius Energumeni sit longè pejore loco quam fuerit. Addit autem, *Sic erit generationi huic pessima.* Id S. Chrysof. in omnes extendit, & nos acceptâ

inde occasione, dicemus de re admodum utili, nempe de relapsu in peccatum, communitissimo omnium hominum malo. Quoniam verò occasione hujus doctrinæ, exclamavit quædam mulier. *Beatus venter, qui te portavit, & uberaque suxisti:* verba quæ Ecclesia in B. Virginis laudem assumpsit, æquum est, ut peculiarem Virginis opem in ea explicanda speremus. **AVE MARIA.**

SIMILEM discursum aggrediens S. Chrysof. homil. 10. in Epistolam ad Hebr. Ita orditur: Cum timore audiamus Dei eloquia, cum timore inquam, & tremore; si autem & gaudium nostrum, & exultatio nostra, debet esse cum tremore dicente Psal. I. *Servite Domino cum timore, & exultate ei cum tremore;* quando etiâ quæ dicuntur sunt terribilia, ut

nunc

nunc, quo supplicio non sumus digni, si ea quæ dicuntur, non audiamus cum tremore. Ego verò verò iis verbis mihi initio utendum esse censui, tum quia intelligo multos eum timorem excutere, à quo salutem conceperant; tum quia rem maximi momenti habemus præ manibus, in quâ nullus est, qui miro modo affici non debeat; cuius rei magnitudinem ne ullus orationis fucio, & artificio tribuat, eâ planissimè atque ad rudium intelligentiam apertissimè explicare aggredior. Materia autem est de relapsu in peccatum, seu ut vulgari- ter loquar de peccato recidivæ malo omnium comunissimo & luctuosissimo; quid verò illud sit, sic accipe.

In Deuteron. cap. 24. Permittitur Iudæis repudiatio uxoris ex causa aliquâ legitimâ, ut fœditate, sive in moribus, seu in corpore, ut morbo aliquo odioso; hæc tamen conditione, ut si alteri nupsisset, posteaque sui iuris esset facta, vel secundo repudio, vel morte alterius mariti, non posset prior maritus recipere eam in uxorem: *Quia polluta est, & abominabilis facta est, coram Domino.* Id est, ex Abulensi, quia ab ipso priore viro, coram Deo, & toto populo abominabilis iudicata est: *Ne peccare facias terram tuam, quam Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendam;* Id est ne sis scandalo contribulibus tuis, ac non videaris prius non verè existimasse in illâ creaturâ fuisse fœditatem, sed tantum te variationem conjugii, & vagam optasse libidinem; Vel 2. ne hæc re occasio detur homicidiis, aut lenocinio. Vtramque causam agnovit, Philo Iudæus lib. de specialibus legibus, ubi hujus mandati has subdit causas. Quæ repudiata alteri nupsit, redire non potest, quia vinculi oblita pristini, novos amores prætulit veteribus: qui autem receperit, virum exuerit; ut cui sit exemptum vitiarum

Tomus II.

odium, ac duplici notâ sit insignis: adulterii, & lenocinii; hæc enim reconciliationes ferè non sunt sine veneficio. Ita si peccatum tuum odisti, & factâ pœnitentiâ illud deservisti, quia judicasti abominabile; sic enim Ezechiel. cap. 18. motum pœnitentis exprimit: *Considerans enim & avertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est, vitam vivet, & non morietur;* non tibi licet postea ad illud redire, *Ne peccare facias terram tuam quam Dominus Deus tuus tibi tradiderit possidendam;* id est ne sis aliis scandalo, quasi gustato & peccato, & justitiâ, peccatum meliùs esse ostendas quam justitiam. Quo crimine quoniam plurimos contaminatos esse intelligo, sinite me ut hodiernâ die sensum meum super eâ re uberiùs exponam: Quòd si quibusdam severior atque durior esse videbor, date hoc dolori meo, ac sensui, non ei dissimili quo Sapiens se æstualle dicit, Eccli. 26. *In duobus contristatum est, cor meum, & in tertio iracundia mihi advenit: vir bellator deficiens per inopiam; & vir sensatus contemptus; & qui transgreditur à justitiâ ad peccatum: Deus paravit eum ad rompheam;* Atque ut ordine ad majorem lucem procedamus.

I. Propositio. Homini recidivo, ac in eadem peccata sæpius relabenti, valdè suspectus esse debet status suus, etiam cum videtur esse optimus, cum nimirum plangit præterita, & agit pœnitentiam. Probat. Quia dubitare merito potest, an per Sacramenta Confessionis & Communionis gratiam recipiat: quæ non dico, eo consilio, ut conscientias scrupulis implicem, aut novas difficultates moveam, sed quia res explicatu difficilis mihi esse videtur.

1. Ratio est. Quia cum ea Sacramen-
M m ta,

ta, ubi benè recipiuntur, præter gratiam sanctificantem, quæ est effectus communis omnium Sacramentorum, dent præterea per gratias actuales robur ad non deinceps peccandum: ille tam facilis post confessionem lapsus, satis ostendit non esse datam gratiam ejusmodi firmitatis, quæ tamen certus est effectus bene suscepti Sacramenti.

2. Ratio est. Quia ille tam facilis relapsus in dicio est, habitam tantum esse simplicem displicentiam, non autem efficacem dolorem, & voluntatem veram abstinendi: si enim habita fuisset efficax voluntas, non tam facile iterum recidisset, uti apparet in rebus aliis humanis, in quibus illud sanè fit quod volumus, si absolute volumus. At sine dolore, & voluntate efficaci, nemo recipit veniam peccatorum: & proinde qui per plures annos vixit in prolapsionibus repetitis, merito timere debet, ne in peccato semper fuerit. Quid enim contingit frequentius quam ejusmodi homines unicum tantum diem à quibusdam peccatis abstinere; eo scilicet die quo consentitur; & altero die cadere, præsertim in magna peccata, & magis illecebrosa? Propterea si in morbum incidant, qui tandem timores, quæ animorum anxietates in agonizantibus, dum de præteritis dubitant? Nam ita Ecclesiasticus cap. 5. *De propitiato peccato noti esse sine metu, neque adjicias peccatum, super peccatum*: ut intelligas qui adjicit peccatum super peccatum, non debere esse sine metu de propitiato, quod nimirum malè existimat esse propitiatum, sive condonatum. Etenim si in morbis corporeis post morbi evasationem, aliquem videamus in morbum iteratò recidere, rectè judicamus verè nunquam sanatum esse, nec humorem noxium omnem evacuatam fuisse, unde pronuntiatum Hippocratis Aphorismo 12. li. 2. *Quæ relinquuntur in morbis, recidivas fac-*

re solent, seu quia magis ac magis corrumpuntur, seu quia laudabili alioqui alimento se adjungunt quod inficiunt: Cur non idem asserimus de eò homine, qui in eadem peccata relabitur?

3. Ratio satis affinis est secundæ, & petitur ex S. Greg. Magno in Pastoralis part. 3. admonit. 31. Quia ita plerumque mali inutiliter compunguntur ad justitiam, sicut plerumque boni innoxie tentantur ad culpam. Fit quippe mira exigentibus meritis dispositionis internæ mentura, ut & illi dum de bono aliquid agunt quod tamen non perficiunt; superbiè inter ipsa quæ etiam plenissimè perpetrant mala confidunt: Et isti dum de malo tentatur cui nequaquam consentiunt, quod per debilitatem ac infirmitatem titubant, eò gressus cordis ad justitiam, per patientiam & humilitatem verius figant, &c. Quid est ergo quod ille compungitur, & tamen justitiæ non appropinquat? iste tentatur, & tamen eum culpa non inquinat? nisi hoc quod aperte ostenditur, quod nec malos bona imperfecta adjuvant; nec bonos mala in consummata condemnant. Hæc ille. In quibus verbis videmus aliquam ratione bonos tentari, ut mali per gratiam vocantur ad bonum; & sicut in bonis mala suggestiones inchoant malum, quod ipsi voluntate non perficiunt; de quo dicit Apostolus Rom. 7. *Non enim quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi malum, illud facio*: ita in malis gratia inchoat omnes sensus bonos, quos tamen ipsi non perficiunt, sed quia in se illos sentiunt motus, putant suos esse: unde sibi frustra blandiuntur, & in hoc, plurimorum est deceptio: *Sed non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, ille intrabit in regnum cælorum, sed qui fecerit voluntatem Patris mei, ille intrabit in regnum cælorum*: Advertendum itaque est esse, eundem esse sensum in nobis, & voluntatis quæ datur per

per gratiam excitantem, & inefficacis, & efficacis, si fiat comparatio circa bonum propositum, cum tamen neque motus gratiæ, neque voluntas inefficax, hominem faciant justum, seu ut ipsa iustitia, seu ut dispositio ultima ad justificationem, sed sola efficax voluntas, quæ si in aliis rebus semper habet effectum suum, certè etiam in rebus pertinentibus ad iustitiam. Unde ergo securitatem habere possum habitæ illius à me voluntatis si suum non habeat effectum? quis est autem effectus propositi efficacis de non aliqua refacienda aut de ipsa facienda, nisi rei ipsius effectio, aut fuga? Cum itaque ejusmodi voluntas necessaria fuerit ad justificationem, eaque talis sit, ut naturaliter suum habeat effectum; quid aliud relinquitur quàm ut dicamus, eam quæ non habet effectum vere non fuisse efficacem, & consequenter eam quæ sic est habitæ, non fuisse sufficientem, & demùm ejusmodi homini qui tam facilè relabatur, valde suspectum esse debere statum suum etiam cum ei optimus esse videtur.

II. Propositio est. Hujusmodi hominis admodùm difficilem esse & quasi impossibilem, tum emendationem, tum salutem: quæ cum à me dicuntur, ne quisquam hinc errandi, aut desperandi occasionem arripiat.

Nota 1. Non me hinc loqui de peccatis quæ ex infirmitate committuntur, quæ Sanctus Augustinus vocat quotidiana peccata, quæ ratione conditionis humanæ vix possunt vitari propter easdem occasiones, & perseverantem in nobis eandem infirmitatem, ut sunt in oratione distractiones, verba otiosa, motus præcipites, leves impatientiæ, &c. quam unusquisque teneatur ea vitare quantum potest, & eorum saltem numerum imminuere, & minùs voluntariè in ea incidere: de his inquam non loquat, cum ea sint quæ potius videantur nobis elabi, quam ex deliberatione committi; sermo est de peccatis ple-

nè voluntariis, & maximè de lethaliibus; & quidem etiam de venialibus plenà cum advertentiâ voluntatis, respectu emendationis quæ in recidivis fit quasi impossibilis:

Nota 2. Cum dixi in recidivo emendationem ac salutem admodùm esse difficilem, ac penè impossibilem, me non loqui absolute. Etenim uti rectè docet S. Athanas. in quæstionibus ad Antiochum quæst. 93. Deus semper ad se revertentem respicit attentâ mutabilitate naturæ humanæ: Qui enim Petro annuntiavit septuagies septies fratri ignoscendum, multo magis ipse, & vel septies millicies homini ignoverit respicienti. Sed impossibile eo modo accipio, quo ipse Christus, quando dixit, impossibile esse hominem divitem salvari, hoc est ægerimè id fieri: immò ægrius id dico accidere recidivo, quàm diviti de quo Christus loquebatur: unde statim subdit ibidem S. Athanasius; Hoc tamen scitote, quòd anima quæ in consuetudinem abit peccandi sæpius, & sæpius, respiscendi, contempto Deo ad peccatum reversa, difficulter rectè ejusmodi anima desistat à peccato, sicut canis macellarius ad fremitum assuetus. At, inquires, fieri potest ut qui in peccatum relabatur, per Sacramenta gratiam acceperit? Et certè accepit, si verè accepit, si verè poenitens, & dolens, & cum proposito accessit; licet ob malos habitus, & pravam consuetudinem facilè relabatur, uti passim in multis quotidie fieri videmus: & hoc ipsum est quod vulgò homines putant, & quòd plurimi spem suam alentes sibi blandiuntur. Sed hoc alterum dico, in ejusmodi hominibus salutem ferè esse desperatam, & emendationem quasi impossibilem.

Probatum verbis Apostoli Hebr. 6. *Impossibile est enim, eos qui semel sunt illuminati, &c. gustave unt nihilominus bonum DEI verbum, virtutesque sæculi*

venturi, & prolapsi sunt; rursus renovari ad penitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, & ostentui habentes: Scio plerisque ex SS. PP. hunc locum interpretari de baptismo: Non repugno; At dico non dicere Apostolum semel baptizatos non posse rebaptizari: sed non posse renovari per penitentiam; hoc est recuperare per penitentiam primam illam revocationem acceptam per baptismum, quæ hominem eximat & ab omni culpa, & a pœna. Posset tamen tanta esse penitentia ut id faceret, sed ob summam difficultatem, id esse impossibile asserit Apostolus; præterquam quod rarissimè id fieri hinc facile colligere possumus, quod ejusmodi homines cum per summam ingratitude peccarint, tot donis quæ hinc enumerantur abusi, non illis hoc concedere soleat Deus, Jam à paritate rationis: Qui tam facile ab accepta gratia recedunt, non facile eos Deus in pristinam gratiam reducit: quod & ostendit idem Apostolus in eadem Epist. cap. 10. *Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quadam expectatio judicij, & ignis amulatio qua consumptura est adversarios. Irritum quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione, duobus vel tribus testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcaverit, &c.* In his quippe verbis continetur doctrina quam attulimus, per difficilem esse ac penè impossibilem salutem relapsorum: nam licet absolute non sit impossibilis, & propterea multi hunc locum explicent de secundo baptismo; ut tamen ita vocetur sufficit, quod rarissimè contingat, ut Deus ijs qui in gravia peccata relabuntur, veram penitentiam largiatur: quod probat Apostolus ex figura condonationis peccatorum in lege: Licet enim in lege veteri pro quibusdã peccatis instituta esset expiatio per quoddam sacrificium, tamen pro peccato per

superbiam & contumaciam commisso, nulla præscribatur hostia: sed ut loquitur Apostolus, *Sine ulla miseratione duobus, vel tribus testibus moritur*: uti fuse declaratur Numer. 15. *Tam indigenis, quem advenis, una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes. Anima vero qua per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus, (quoniam adversus Dominum rebellis fuit) peribit de populo suo: verbum enim Domini contempsit, & præceptum illius fecit irritum, idcirco deletur & portabit iniquitatem suam*: Et ita significatur quod intendimus ejusmodi peccatorum apud nos raram esse penitentiam ac difficilem veniam. Itaque sicut in Angelis ubi peccaverunt, non fuit expectatio ad penitentiam, sed irrogatio pœnæ, non quod non potuerit Deus dare locum penitentiae sed quod noluerit: & ita statim corripit peccantes: Idem ferè contingere ait Paulus voluntariè peccantibus post agnitam veritatem, *quibus jam non relinquitur hostia pro peccatis*, id est veniæ spes, ac remedium, per allusionem ad legem veterem: *sed terribilis quadam expectatio judicij, & ignis amulatio* (id est ignis vindicans ac zelans honorè Dei) *qua consumptura est adversarios.* In quo peccator sanè decipitur graviter: nam cum primò peccasset, atque ei venia data esset; ex impunitate concessa, sperat postea se deinceps impunè peccaturum: sed fallitur: quia dum quisque peccare incipit, quid peccatum sit, ferè ignorat: discit verò peccando; quid enim peccatum sit, experitur: ac deinde etiam magis agnoscit, dum in gratiam redeundum est: postea verò dum relabitur, id magis voluntariè, atque scienter facit. Itaque voluntariè peccanti, *jam non relinquitur pro peccatis hostia*, sicut in veteri lege nulla erat pro majoribus delictis, sed pœnæ erant luendæ: hoc est, nullum superest remedium: non quod de sit potentia, sed quod ita accedere soleat. Proinde hæc doctrina nõ favet

Novatianis; quas lapsis, aut etiam relapsis neganda sit pœnitentia; id enim falsum est: sed tantum dicit Apostolus quid fiat, & quid soleat. Etenim licet aliqui tales convertantur; & absolutè loquendo omnes possint; tamen, ut iterùm & iterùm idem reperamus id rarò contingit, ut Deus salutarem pœnitentiam inspiraret efficaciter ijs, qui in gravia relabuntur peccata; unde oritur quædam moralis impossibilitas, quæ duo significat, & id ægrè fieri, & valdè rarò; de quâ impossibilitate Apostolum intelligo, non autem de absolutâ, quod erat dogma Novatianum.

Oritur autem hæc moralis impossibilitas seu maxima difficultas. I. Ex parte DEI qui licet veniam ut oportet deposcenti nunquam deneget, non semper tamen efficaciter vocat in infinitum, sed ejusmodi gratiis terminum ponit. Audi quid dicat Amos 1. *Hæc dicit Dominus: super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor*, id est, ex phrasi Scripturæ super quarto scelere, *non convertam eum*, & multa, alia similia in eodem capite: quæ ita exponit Hieron. Ego hæcenus tuli peccata, & crudelitatem Damascenorum, iterùm, & tertio: sed quia quartum peccatum addiderunt, non convertam illos, itaq; extremo afficiam supplicio. Unde & ex alijs pluribus locis, inferunt Theologi, Deum certam parcendi mensuram destinasse respectu singulorum, quâ impletâ, nulla sit amplius expectanda conversio, ob negationem gratiæ efficacis, licet dentur gratiæ sufficientes, cum quibus, etsi quis possit operari, nemo tamen operatur: Et ita ex Augustino Pharaon induratus est, post primum relapsum, neque enim omnibus eandem mensuram posuit Deus. Tu verò qui tam facilè relaberis, quid seis an mensuram vel sit explèta, an verò illi explèdè multum aut parùm super sit? Dicitur Io. 3. *Spiritus ubi vult spirat, & nescis unde veniat, aut quò vadat*, quem locum sic exponit Alfredus. *Nescis unde veniat, cū nescias utrū a-*

more, an odio, dignus sis; & utrū misericordiâ præroget, an mercedem restituat, an exerceat iudicium, scire non possis; aut quò vadat: utrū videlicet è vicino subsistat, postmodum reversurus; an longius eat, post multum temporis rediturus; an offensus recedat, nunquam denuò reversurus. Eodem pertinet quod Christus nullum à mortuis bis excitavit: Lazaro quidem post primam mortem, jam ferè putrefacto vitam restituit; sed Nazian. orat. in S. Baptisma, suscitatum Lazarum sapienter monet: Cave ne rursus emoriatis, sinibusque peccatorum constringaris, incertum est enim an rursus ad vitam excitandus sis. Facit in hanc rem aptissimè exemplum Samsonis Judic. 16. qui cū ligatus variis modis, Dalilæ dolo, sese ad Philistinorum appellationem excussisset, tandem cū ei crines essent abradi, ac putaret, ut aliàs fecerat, se omnia vincula dilrupturum, sensit se sine viribus esse, atque à Domino derelictum: *Qui de somno consurgens, dixit in animo suo: Egrediar, sicut ante feci, & me excutiam, nesciens quod recessisset ab eo Dominus*: vide duo: nesciebat Dominum à se recessisse: deinde id nesciens, agebat intra se, *egrediar sicut ante feci*. Ambros. epist. 70. Ex somno experrectus, faciam (inquit) sicut soleo, & excutiam me super adversarios: sed neque animi sui alacritatem, nec virtutem agnovit, nec vigor erat, nec gratia manebat.

Atque ut intelligas relapsum in singula peccata mortalia non abesse à periculo, idcirco Deus de varijs populis meminit in Prophetâ Amos, ut videre est c. 1. & 2. de Damascenis, de Gazæis, de Idumæis, de Ammonitis, de Moabitibus, & demum de ipsis Iudæis & Israëlitibus: quæ si ego in singula quæ ibi reprehenduntur peccata retulero, nemo est qui multum timere non debeat.

II. Oritur hæc maxima difficultas ex parte hominis in peccatum relabentis. I. quidem quod ejusmodi hominem Christus iudicet

parum idoneum regno Dei. Luc. 9. *Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei*: quod S. Greg. ita explicat homil. 3. in Ezech. Hic retrò post aratrum respicit, qui post exordium boni operis, ad mala revertitur, quæ reliquit. Hoc autem Christus expressit mirabili exemp'o Lucae 17. *Memores estote uxoris Loth*, quæ scilicet retrò conversa, mutata est in statuam salis, opinor ut fatuos saliret.

2. Propter implicatum difficultatibus animi ob pravam consuetudinem, quæ ferè transit in necessitatem; nam consuetudinem egregiè Chrysostomus appellavit vim tyrannicam; Augustinus catenam ferream. Atque hinc ferè oritur desperatio; cum enim peccator videt se relapsum, & obfirmari consuetudinem, diffidit posse resurgere; & ita, quod sibi difficile experitur, putat impossibile. Ut enim inter mortales, si quis alium offendit post reconciliationem, quia de veniâ desperat, pergite esse inimicus: sic ubi peccatum est post condonationem, desperatur de veniâ; & ex desperatione oritur projecta illa ad peccandum audacia: juxta illud Ephes. 4. *Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitia omnis, in avaritiam*: Id est, sine satietate, per inexplebilem voluptatum cupiditatem. Quam verò sæpè id inter homines accidat, vos ego testor, Auditores, ac vestras convenio conscientias. Si quis jurare assueverit, si detrahere: si inebriari, si fornicari, quis speret se posse linguam cohibere, se continere, abstinere, temperantiam, & castitatem servare?

3. Quia ferè est absque remediis: Non hinc loquor de satisfactione, seu de pœnis quæ infliguntur relapsis: licet satis intelligam duram, ac difficilem pœnitentiæ actionem à relapsis exigi à severitate Christianæ disciplinæ, usque eò ut apud antiquos publica pœnitentia semel tantum concederetur, ut intera-

lios docet Tertull. lib. de Pœnit. cap. 7. & Augustinus Epistola 54. qui hanc rationem affert, ne medicina vilis, minus utilis esset ægrotis, quæ tanto magis salubris est, quanto minus contemptibilis fuerit. Sed loquor de remediis peccati per quæ in gratiam DEI venit; ex quorum parte dico, fieri relapsis veniam maximè difficilem. 1. Quia relabentes illis abutuntur: unde Gregor. 3. Pastor admon. 31. ait eos qui admissa plangunt, nec tamen deserunt, flendo se inaniter mundare, cum idcirco se lacrymis lavent, ut mundi ad sordes redeant; & hinc scriptum sit, *Canis reversus ad suum vomitum, & sus lotus in volutabro luti*, quia dum fletibus luis vitæ munditiam subtrahit, ante Dei oculos, sordidas etiam ipsas lacrymas facit. 2. Quia faciunt inutilia remedia: unde scriptum Eccli. 7. ex S. Gregorii explicatione: *Ne iteres verbum in oratione tuâ*: verbum namque in oratione iterare, est post fletum committere, quod rursum necesse sit flere: hinc per Isaiam c. 1. dicitur *Lavamini mundi estote*, Lavantur enim & nequaquam mundi sunt, qui commissa flere non desinunt, sed rursus flenda committunt; hinc per Sapientem dicitur Eccli. 34. *Quid prodest si quis baptizatur à mortuo, & iterum tangit illum? quid proficit lavatio ejus?* Baptizatur quippe à mortuo, qui mundatur fletibus à peccato, sed post baptismum mortuum tangit, qui culpam post lacrymas repetit. Eòdem pertinent verba Eccli. ibid. *Unus edificans, & unus destruens: quid prodest illi, nisi labor?* uti intellexit Petrus Blesensis, qui addit, vulnus iteratum sanari tardius.

3. Quia cum inutilem faciunt orationem suam, sibi aditum obstruunt misericordiz; quod ex eo textu Ecclesiastici patet, & præsertim ex sequentibus verbis: *Sic homo qui jejunit in peccatis suis, & iterum eadem faciens, quid proficit humiliando se? oratione illius quis exaudiet?*

4. Quia cum nihil profecerint ex remediis,

diis, jam nihil superest unde iuari possint; quare eorum salus est desperatissima: siquidem vel agrè tantum, vel moraliter loquendo nullo modo, revocari possunt ad pœnitentiam, ut jam ex Apostolo dictum est. Si enim donum cœlestē quod gustaverunt, Dei verbum, virtutes sæculi venturi, illos, retinere non potuerunt, quid jam illis objici, quid offerri potest? Etenim fac aliquid, post carnis lapsum, resipuisse; de cogitationes congruas; fac cœlitus illuminatum, ut statum suum agnosceret; turpitudinem peccati, cœdatam mentem, & corpus; injuriam illatam DEO, propudium, ac dedecus; cum facile ei fuisset vincere, si voluisset, primas tantum flammam extinguendo; fac gustasse donum cœlestē, id est, vel Eucharistiam, vel delicias spirituales, vel affectus: Item inhabitante in sensisse Spiritum sanctum, qui carnis aversiones dederit, & sensus omnes reddiderit spirituales, docendo ex rebus omnibus atrolli in amorem non creaturatum, sed Creatoris, ad hæc gustasse bonum Dei Verbum, hoc est intellexisse, idque cum pietatis sensu; immò etiam expertam quæ dicuntur in Scripturis; vel bonorum rerum promissiones; (Nam Zach. I. verba bona, verba consolatoria sunt) hoc est percepisse doctrinam, bona cœlestia promittentem, idque cum gaudio, & suavitate; *virtutesque sæculi venturi*, hoc est cogitasse, ac cognovisse æternitatem, & magnitudinem suppliciorum ad hæc immortalitatem, & gloriam electis promissam in regno Christi, cum perfecta adversariorum subjectione: His positis si jam relabatur, ac in flagitium turpiter recidat, quod significatur his verbis (*& prolapsi sunt*) quænam majora proponi possunt, quæ remedia efficaciora, quæ lumina ardentiora, quæ cogitationes potentiores, quod corpus sanctius, quæ Christi? Num spiritum castiorem, num Verbum divinius, num majorem æternitatem, aut

longiorem, num graviora supplicia, num meliorem gloriam alicunde recuperare potest? *Impossibile, ita que, est eos qui semel sunt illuminati, &c.* Id verò quotidie experientia comprobatur, cum rebus divinis assueti, tot luminibus, tot motibus, tot exemplis, tot veritatibus, tot sacramentis; si ea omnia semel neglexerimus, planè in omnia remedia obdurati, immedicabiles relinquitur, secundum illud Ierem. 30. *Quia hæc dicit Dominus: Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Non est qui judicet judicium tuum ad alligandum; curationum utilitas non est tibi, &c. Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor tuus, propter multitudinem iniquitatis tuæ, & propter dura peccata tua, feci hæc tibi, &c.*

5. Ac denique. Quia acrius ejusmodi homines percelluntur à Dæmone: Cum enim iste per priorem pœnitentiam expulsus, nihil non agit in prius domicilium redeat, quod cum factum est, obstinatissimè remanet: siquidem ut nuper diximus ex Tertullian. de Pœnit. cap. 7. pervicacissimus ille hostis, nunquam malitiæ suæ otium facit: atquin tunc maxime sævit, cum hominem plene sentit liberatum: tunc plurimum accenditur dum extinguitur: doleat, & ingemiscat, necesse est, veniã peccatorum permissã, tot in homine mortis opera diruta, tot titulos damnationis retrò suæ erasos: dolet, quod ipsam, & Angelos ejus, Christi servus ille peccator judicaturus est, &c. Non scandalis, non tentationibus deficiat: Itaque ubi advertit quã parte potuit expelli, illam magis custodit: verbi gratia, si per Conciones, aut lectionem, &c. resipuit: ab eis te avertit, &c.

III. Oritur hæc maxima difficultas ex parte peccati recidivæ: quod tria continet quæ peculiarem habent cum reconciliatione oppositionem, etiam inter ipsos homines.

1. Quidem habet ingentem ingrati-
 nem, quæ, ut ait Bernardus exsiccat fontem
 gratiæ: hinc enim gravius existit secundum
 peccatum, quàm primum: quantum nempe
 est in gratiam fuisse receptum, & participem
 fuisse bonorum Dei? Idcirco ea bona enume-
 rat Apostolus, ut ostendat, post ea recepta ad-
 missum crimen, veniam non mereri: *Impossibi-
 le est, &c.* Atque ut cætera taceam, quantum il-
 lud est, post primum peccatum, admissum esse
 in gratiam? Tertull. lib. de Pœnitentia, c. 7. ma-
 jus est restituere quàm dare, quoniam mise-
 rius est perdidisse, quàm omnia non accepisse.
 Rem ita exponit Chrysoft. Homil. 9. in Epist.
 Hebr. Is qui sedebat in tenebris, qui inimicus,
 qui hostis, qui ab alienatus, qui invisus, qui
 perditus, is repente illuminatus, & Spiritu di-
 gnatus, dono cœlesti, adoptione in filium, reg-
 no æterno, aliis bonis, arcanis mysteriis, &
 nec sic quidem melior effectus, sed cū sit qui-
 dem dignus qui pereat, salutem tamen asse-
 cutus & honorem tanquàm qui præclare se
 ex virtute gessisset: quomodò rursus admitte-
 tur? &c. Hinc fit etiam ut præterita peccata,
 jamque condonata redeant, non eadem qui-
 dem numero; quoniam sine pœnitentiâ sunt do-
 na Dei, sed eadem specie, & similia, quando-
 quidem Deus permittit, ut peccator in eadem
 relabatur propter ingratiudinem acceptæ
 veniæ: Ad hæc, quia virtute quasi destruitur
 prior pœnitentia, quæ priora peccata dele-
 verat: ut enim ait Paulus ad Galat. 2. *Si quæ de-
 struxi, iterum hæc ædifico, pravariatorem me
 constituo*: id est, ostendo: ut enim per pœni-
 tentiam revoco præterita, sic per relapsum re-
 voco pœnitentiam: quod Tertull. lib. de Pœ-
 nitentiâ, c. 5. appellat pœnitentiam pœniten-
 tiæ: Porro ingratiudinem, potissimum veniæ,
 peculiarem habere cum reconciliatone op-
 positionem, communis hominum sensus tes-
 tatur. Verum ne misericordiam Dei quam
 David in Pl. 50. Magnam appellat, videar com-

parare cum nostrâ, ipse Apostolus tanta enu-
 merat beneficia, ut ostendat sequentem in-
 gratitudinem præcludere omnem aditum
 misericordiæ.

2. Relapsus in peccatum, continet insignem
 perfidiam, quia per eum frangitur data Deo
 fides: Cum enim peccator post primum lap-
 sum, in Dei amicitiam recipitur, quantis ulus
 est lacrymis, quot preces adhibuit, quot pro-
 testationes, quantam fidem pollicitus est,
 quantam constantiam? si igitur relapsus fue-
 rit, quomodo redeunti credetur? Dic enim
 (inquit Chrysoft. homil. 9. in Epist. ad Hebr.)
 Si in Regiam esses introductus, & quæ sunt il-
 lic omnia tibi essent credita, deinde prodidis-
 ses omnia, eâ ne rursus tibi crederentur? Ad-
 do ego ad Chrysoftomum: Si tamen multis la-
 crymis, multisque sponsonibus perfecisses,
 ut admittereris; an si secundo prodidisses,
 unquam recipereris, aut tuis lacrymis, ac iura-
 mentis quisquam crederet? Eòque trahi po-
 test, quod dicitur Joan. 2. *Ipse autem Iesus non
 credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset om-
 nes, & quia opus ei non erat, ut quis testimonium
 perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset
 in homine.* Porro illud omnes interpretantur
 levitatem, atque inconstantiam: non igitur se
 iterum credit perfidis: uti enim de impio dixit
 David Psal. 77. *Non est creditus cum Deo spiritus
 eius*; ita vicissim neque Deus se credit peccato-
 ri; nam spiritus peccatoris dicitur non credi-
 tus cum Deo, quoniam non firmiter adhe-
 ret Deo; ita neque Deus peccatori se credit,
 quia novit quid sit in homine.

3. Idem relapsus continet contemptum,
 eumque duplicem, & personæ quæ tam facile
 offenditur, & veniæ acceptæ. Itaque ex eâ par-
 te negat Apostolus possibilem esse reconcilia-
 tionem: & rationem reddit in sequentibus,
*Rursum crucifigentes in semetipsis Filium Dei, &
 offensus habentes: & ubi negavit ullam superes-
 se hostiam ejusmodi peccatoribus,* subdit;

Quanto

Quantò magis deteriora putatis mereri supplicia, qui Filium Dei conculcauerit, & sanguinè testamenti pollutum duxerit, & spiritui gratia contumeliam fecerit? quibus verbis exprimitur, summus Dei contemptus in peccatore relabente: quis enim major est quàm Deum pedibus conculcari? conteritur autem & contemnitur, quia qui redemptus est Christi sanguine, iterùm se redigit in seruitutem: Vide autem illum in multis capitibus contemptura.

1. Quidem quoniam ipsa Dei bonitate abutitur ad peccandum. Tu certè ex Divina bonitate melior esse debueras: quid enim bonus, nisi bonitate docet? Tu verò malitiã ex bonitate addiscis: quod dehortatur Tertull. lib. de Pœn. cap. Nemo idcirco deterior sit, quia Deus melior est, toties delinquendo, quoties ignoscitur: ceterùm finem utique evadendi habebit, cum ostendendi non habebit, Evafimus semel, hætenus periculis nosmetipsos inferemus, etsi iterùm evasuri videmur.

2. Quia parùm æstimat veniam, ac salutè, quam tam facilè perdit. Idem Tertullianus ibid. Plerique naufragio liberati, exinde repudium & navi, & mari dicunt, & Dei beneficium, salutem suam scilicet, memoriã periculi honorant. Laudo timorem, diligo verecundiam: nolunt iterùm Divinæ misericordiæ oneri esse; formidabãt videri inculcare, quod cõsecuti sũt: bonã certè sollicitudine iterùm experiri vitant, quod semel didicerunt timere: &c. Hæc ille. Et verò ô peccator si præteritorum peccatorum grave periculum, si pœnitentiæ difficultatem, si veniæ magnitudinè prout decet, æstimares, non te iterùm in eandem necessitatem, & in idem periculum dares, ac conjiceres.

3. Quoniam quædam est Dei irrisio, atq; illusio, veniam ab eo de peccato petere, ac statim post, idem admittere, quod antea lugebas. Itaque S. Gregor. in 3. p. Pastoralis ad-

monitione 31. Recidivi similes sunt ante Deum ijs qui venientes ad faciem quorundã hominum, magnã eis submissione blandiuntur, recedentes autem inimicitias ac damna, quæ valent, atrociter inferunt.

4. Quia nulla jam alia causa fingi potest relapsus, quàm contemptus, neque enim post peccati, pœnitentiæ, atque veniæ, experimentum, excusatio sumi potest ab ignorantia, Id præclarè advertit Tertullianus lib. de pœnitent. cap. 5. Jam quidem nullum ignorantia prætextũ tibi patrocinator, quoddã Domino agnito, præceptisque ejus admissis, denique pœnitentiã delictorum functus, rursus te in delicta restituis: ita quantum ignorantia segregaris, in tantum contumaciæ adglutinaris: Nam si idcirco te peccasse pœnituerat, quia Dominum cœperas timere; cur quod merus gratiã gessisti, rescindere maluisti, nisi quia metuere desisti? Neque enim timorem alia res, quàm contumacia subvertit. Cum etiam ignorantes Dominum, nulla exceptio tueatur à pœna (quia Deum in aperto constitutum & vel ex ipsis cœlestibus bonis comprehensibilem ignorari non licet) quantum cognitum despici, periculosum est? Despiciat porrò, qui honorum ac malorum intellectum ab ipso consecutus, quod intelligit fugiendum, quodque jam fudit, resumens, intellectui suo, id est Dei dono contumeliam facit: respuit datorem, cum datum deserit; negat beneficium, cum beneficium non honorat. Hæc ille.

5. Quia alternante inter Deum, & Diabolum victoriã, qui relabitur palmã Dæmoni donat, & factã utriusque comparatione, prælegit Dæmoni potius, quàm Deo servite, ac si id melius esse experienciã didicisset. Vtrumque tetigit idem Tertullianus & ibidem: Ceterum, inquit, non leviter in Dominum peccat, qui cum æmulo ejus Diabolo pœnitentiã renuatiasset, & hoc nomine

illum Domino subiecisset, rursus eundem regressu suo erigit, & exultationem ejus, seipsum facit; ut denuò Malus, recuperatâ præda sua, adversus Dominum gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculosum est, sed ad ædificationem proferendum est, diabolum Domino præponit? Comparationem enim videtur egisse, qui utrumque cognoverit; & judicatio pronuntiasse eum meliorem cujus se rursus esse maluerit. Ita qui per delictorum pœnitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam pœnitentiæ pœnitentiam satisfaciens; eritque tantò magis perosus Deo, quanto æmulo ejus acceptus. Ita ille, Ex quibus omnibus patet, quàm verè dixerim hominis recidivi emendationem, & salutem non modò esse perdifficilem sed ferè impossibilem. Verùm quid rationibus & variis probationibus illud magis urgeo, cum nostra nos in dies experientia convincat? Quos tibi notos vidisti, ad relabundum faciles, ad veram pœnitentiam esse reductos? Eadem sunt peccata, iidem mores, eadem vita, & cum mors advenit, eos in iisdem peccatis occupat. Sed de illis confitentur? Ita sanè. At id non sufficit: requiritur enim verus dolor & verum propositum, quod in huiusmodi hominibus esse denego uti à me initio probatum est.

Quid inde, inquires, concludis? Ego verò plurima.

1. Ut scias maximam hominum partem damnari, contra comunem hominum sensum, qui sibi de Sacramentis blandiuntur; licet Christus monuerit, non eos omnes qui dicunt *Domine, Domine, intrare in Regnum caelorum*: licet Apostolus monuerit multos iudicium suum; id est, condemnationem suam manducare & bibere.

2. Ut tu non inde securus existas, sed aliorum exemplo sapias; te ferid examines, unde contingat ut tam sæpe relabaris in eadem;

an verus sit dolor tuus de peccatis, an verum propositum. Quid enim est quod in aliis omnibus rebus, quando aliquid absolutè vis, id semper efficit, neque ulla te difficultas terret, neque ulla occasio impedit; & quòd in hoc solo proposito non peccandi, tua voluntas non est efficax? Tu tamen non ignoras ad valorem Sacramenti non sufficere voluntatem inefficacem: Quàm vereor ut te hæcenus latuerit quæ sit illa voluntas efficax; illa nimirum quæ effectum habet; illa quæ nullâ conditione restringitur, sed quæ absoluta est, licet res sit difficilis & ardua, licet oppositiones habeat, & impedimenta; nam cum Deum respiciat, illimitata est; illa quæ non hæret in simplici displicentiâ quasi in objecto tantum specularivè cognito, sed quæ ratione efficacitæ respicit ipsam affectionem & praxim.

3. Ut omni ope contendas evitare relapsum, quando quidem ut ex præcedentibus didicisti, admodum difficilis est reditus ex multis capitibus, sed maxime ex parte Dei, qui ejusmodi hominibus solet gratias efficaces denegare. Vide itaque ne exemplum sumas à primâ condonatione; altera enim longe est difficilior: nec te decipiat idem sensus & eadem opinio quæ Samlonem decepit, cum diceret in trâ se, *excusiam me, sicut prius, nesciens quod recessisset ab eo Dominus*; sed ex Ambrosio, nec vigor erat, nec gratia manebat.

4. Ut si te malus casus eò deduxit, intelligas tibi ad gratiam reditum esse difficiliorum, & consequenter majori conamine tibi esse redeundum: non parcendum lacrymis, jejniis, orationibus, elemosynis. Neque putes adhuc hæc sufficere, nam in primo reditu fuere necessaria; sed quantum status tuus permittit, multa esse in tua vita, & in tuis negotiis, & occupationibus mutanda, & tibi quædam facienda quæ veram tuam reconciliationem, Deo, immò & ti-

& tibi, persuadeant. Hic mentis rigidum ac severum vocabis: Sed quorsum? Quia te securum reddere volo de tuâ salute? quia tecum non dissimulo pessimum statum tuum? quia te perditum esse nolo? quia non aliam scio tuâ salvationis viam? Sed si ita se res habet dices, quàm paucorum salus est certa? Equidem longè pauciorum quàm putetur, & quam dicatur. Verùm si ita est, multò facilius est desperare quàm ita se torquere. Hoc ipsum est, mi auditor, quod prius dixi, ex hoc frequenti relapsu oriri desperationem; qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitia in operationem immunditia omnis in avaritiam: & ex fructu collige arborem: & caulam ab effectu. Verùm hic sensus est hominis fracti & abjecti, qui ut loquitur Scriptura, *foedus inivit cum morte, & inferno*. At generosus Christianus hinc occasionem accipit non despondendi animum, sed se se erigendi, & magna etiam, & supra suas vires aggrediendi. *Quis scit si convertatur Dominus, & relinquat post se benedictionem*. Sed difficilis est reditus? At non impossibilis. Impossibilem dixisti? Sed quod est impossibile hominibus, possibile est Deo. Sed Deus deserit & gratiam denegat? sed non tollit orationem. Pete, quære, pulsa, age, lachrymis, & Deo etiam nolenti vim facito. Hæc vis, Deo grata est: *Magna est fides tua: fiat tibi sicut vis*. Amen.

DOMINICA TERTIA
IN QUADRAGESIMA.
CONCIO SEXTA.

Quæ est secunda de relapsu in peccatum.

Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Lucæ II.

EA est natura rerum infinitarum in quocunque genere sint, ut nunquam exhaustiri possint. Deus quia infinitus est secundum essentiam, pelagus exhaustum essentia vocatur à Nazianzeno, quod animo, & cogitatione comprehendi non potest. *Æterna beatitudo, in suo genere S. Thomæ est infinita, acquiri quidem potest. Multitudo infinita nullo numero exhaustiri potest, itaque omnem numerum includit, & nullum habet ultimum, quoniam quocunque major est. Quantitas infinita si*

tamen aliqua possibilis sit, superat omnem mensuram, itaque definiti non potest, unde nec habet æqualitatem, aut inæqualitatem, quia comparationem non admittit. Ita peccatum quoniam aliquâ ratione infinitum est, propter malitiam, deformitatem, & oppositionem cum Deo; nunquam satis puniri potest, & idèd pœnam meretur æternam; neque etiam propterea oratione satis exprimi possunt aut ejus turpitude, aut damna, & exitium. Non igitur mirum si cum nobis sermo de una aliqua ejus circumstantia, nempe de relapsu, licet jam multa de ejus gravitate à nobis dicta sint, nobis adhuc plura supersint dicenda. Certè, ut dicam omnia non id mihi sumo: Sed unum quod Evangelio nostro tam expressè continetur, præterire nolui; quod tertiam ea de re propositionem complectar, postquam Beatissimam Dei Matrem promovere salutaverimus. AVE MARIA.

TERTIA propositio. Homo relabens in peccata non solum habere debet suum statum suspectum, etiam cum ei videtur optimus, cum nimirum plangit præterita, & agit pœnitentiã; uti in 1. propositione probatũ est: Nec solum perdifficilem habet accedere impossibilem & emendationem suam, & salutem; quod in secundæ propositionis probationibus manifestè ostendimus: Sed etiam ferèdè semper accidit ipsius in pejus prolapsio; ita ut optabilius longè illi fuisset semper in peccato permanisse, quam iterum ex gratia in peccatum relabi; quo nescio an aliquid majus aut funestius dici possit. *Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.*

Dixi 1. In pejus semper ruere secundum illud Bern. ser. 3. in Cantica: Erit sine dubio recedenti, quàm jacenti deterius; Probatur ex Scripturis, Proverb. 26. *Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum, sic imprudens qui*

iterat stultitiam suam: 70. Interpretes sic verunt; Sicut canis cum revertitur ad vomitum suum, odibilis efficitur: sic imprudens suã malitiã revertens ad peccatum suum. Bernardus ser. 3. de Assumptione: Reversus ad vomitum canis, odibilis erit multò plus quàm ante; & fit filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in easdem denuò sordes inciderit. Ex re naturaliter fœda, vult Scriptura nos intelligere rem moraliter fœdissimam: unde August. in Psal. 83. Si canis hoc faciens horret oculis tuis, tu quid eris oculis Dei? Idèd pungit nos exemplo animalium in re maxime odibili: Unde Chrysostr. homil. de Militia Christiana in to. 5. Ne contraria humanitati, irrationalium natura re ducat. Vere dixit hanc turpitudinem contrariam esse humanitati, nam licet Josephus dixerit lib. 2. de bello Judaico cap. 7. tantam fuisse Hierosolymis famem, ut fœdissima quæque manducarent; immò aliquos eo fuisse redactos ut alicum vomitum exhausserint; advertit tamen neminem ad suum rediisse, ne in summa quidem fame; rem adèd exhorret natura: ut intelligas quantum sit in moribus flagitium. S. Petrus rem auget Epist. 2. cap. 2. *soncigit enim eis illud veri proverbij: Canis reversus ad suum vomitum, & sus lota in volubroluti;* quod à S. Gregor. in Pastor. ad 31. part. explicatum attulimus superiori concione. Jeremias cap. 2. *Quàm vilis facta es nimis, iterans vias tuas!* Israelem alloquitur repentem Ægyptum, ubi cum crudelem olim servisset servitutem, ostendit se vilissimum omnium populorum esse, qui post acceptantis signis, & portentis, & tantã victoriã libertatem, iterum se dedat Ægyptijs, qui eum crudelius habebunt, quàm tempore primæ servitutis; unde Israëlitis semper obstitit Deus ne in Ægyptum redirent, malens etiam ut Babylonijs servirent & Assyrijs, quàm Ægyptijs; ut videre est apud Jeremiam.

Ea propter Christus Dominus Paralyticum sanatum sic admonuit Ioan. *Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat;* in quibus verbis subindicat illum hominem propter aliquod peccatum incidisse in paralytim, & propter perseverantiam in peccato, tandiu in infirmitate perseverasse, scilicet spatio triginta octo annorum: denique, si repeteret peccatum, gravius illum esse puniendum, quod graviori peccato gravior pœna debeat: ceterum peccatum recidivi primo semper esse majus, præcise ex lapsu.

Sed nihil expressius, nihilque fortius dici potest, quàm quòd Christus de Iudæis dixit sub figura hominis Dæmoniacy; primò quidem liberati, sed iterum peius à Dæmone vexati ob negligentiam. Ita enim loquitur Mat. 12. & Lucæ 11. *Cum autem spiritus immundus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, & non invenit. Tunc dicit, Revertar in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, & ornata: tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus: sic erit & generationi huic pessima:* Sensus est: Si quis Energumenus à Dæmone liberatus sit, qui ut fieri solet, expulsus sit in loca deserta ubi nulli homines sunt, qualia esse solent quæ sine aquis sunt, ut scilicet nulli possit nocere: Si qui liberatus est non se custodiat, sed iterum peccet, ac Dæmon expulsus videat te nemini in locis desertis nocere posse: Si videat priorem domum vacantem, id est, liberam & paratam ad habitandum; nam his verbis significatur ex more hominum comoda, & opportuna habitatio; quæ respectu Dæmonum est anima otio dedita, vitiis cooperata, ac spoliata virtutibus: Tunc verò sibi plures aggregat Dæmones, seipso ne-

quiores ac potentiores ad nocendum, quippe per septem, intelliguntur plures: atque iterum corpus ingrediens Energumeni, eos omnes secum in illud adducit: unde fit, ut Energumenus peius tractetur quàm prius; nec sane immeritò, qui, ut advertit Sanctus Chrysostr., duplici re non sit emendatus, & prioribus calamitatibus, & liberatione secuta. *Sic erit & generationi huic pessima:* Etenim Iudæi cum adhuc essent idololatræ, antequam Abraham vocaretur à Deo, erant in statu tolerabiliore, quàm cum Christum Dominum reiecerent: tam ex parte intellectus, quia pauciores habebant errores, ob maiorem ignorantiam, quàm ex parte voluntatis, quia pluribus, & maioribus vitiis implicati fuerunt. Addo etiam ratione pœnæ: Nam ut advertit S. Chrysostr., cum è captivitate Babylo-nica revocati essent, quoniam se se non emendaverunt, id circò gravissime omnium puniti sunt in excidio Hierosolymitano. Quæ omnia (inquit Chrysostr.) non ad illos solum, verum etiam ad nos ipsos dicta esse credamus: Nam divina luce illuminati, & à prima delictorum miseria erepti, si rursus ad eandem malignitatem revertimur, gravior profectò punitio nos expectabit: neque verò tantum punitio, sed etiam pejor conditio; nunquam enim nisi in peius incidemus.

Cur verò peccatum recidivæ semper sit gravius & peius curetur; Oritur 1. ex natura rei: Nam in rebus omnibus lapsus est minor, quàm relapsus; ut in morbis iste est periculosior; & in vulneribus, quod iteratum est ægrius curatur; & in offensis quæ iterata est, vix condonatur. 2. Ex punitione Dei, uti diximus de Energumeno; eò enim pertinet tota Christi Parabola; 3. Ob novas hujus peccati circumstantias, ingratitude, perfidiæ, & contemptus, ex quibus gravius sit peccatù: 4. Quia virtute redeunt præterita peccata,

& novum additur, uti dictum est supra: sicut septem Dæmones veniunt, & redit ille qui fuerat expulsus. 5. Attenditur potius status, quàm peccatum: nam etiamsi peccata essent pauciora, deterior tamen est status: Quia & ipsis gratiis, & cognitione, & sensis pietatis quæ habuit, abutitur in malum qui relabatur: unde ornamenta domus, id est ingenium mysteriorum cognitione excultum & rerum divinarum scientiâ, convertit in Dæmonis obsequium: ex quo fit ut illi sint pessimi hæretici qui olim Catholici fuerunt: & in sæculo depravatissimi, qui aliàs in Religionibus vixerunt: quod & dicit Augustinus, Epistol. 137. scilicet, se nunquam meliores invenisse quàm qui in Monasteriis profecerunt; neque expertum peiores quàm qui in Monasteriis ceciderunt: ut hinc arbitretur (inquit) in Apocalypsi scriptum: *Et qui in sordibus est sordescat adhuc: & qui justus est justificetur adhuc*: Et idè videmus relapsos ferè esse incorrigibiles, ut sunt Apostata à fide & à Religionibus: quæ res & fidem Catholicam & Religiosum statum maximè commendat. Sed ad aliud.

Dixi 2. Optabilius fuisse in eodem peccato semper permansisse quàm in idem relabi. Heu! quid hoc est? Quemadmodùm ex pœnis nulla est major quàm peccatum, quando DEVS sinit aliquem in illud labi, quia nullo est malum majus illo: Ita nullus est status illo miserabilior quàm cum ipsum peccatum optabilius est. Sic Sanctus Augustinus optavit superbæ Virgini ut caderet: audeo dicere, inquit, expedit Virgini superbæ cadere. Quid enim prodest Virgini sua Virginitas, si per superbiam damnetur? Fatuæ siquidem Virgines ab ipso Sponso exclusæ sunt: *Amen dico vobis nescio vos*. Jam vide qualis sit ejus status, cui fuerit optabilius semper in peccato remansisse? quod dicitur non tantum ratione demeriti, quia

continuatio actus mali, non tantum valere ad demeritum, sicut boni actus ad meritum, quantum ipsius aut prima, aut iterata productio: sed etiam ratione aliarum considerationum, quas in præcedentibus tetigimus. Id significavit S. Petrus in secundâ suâ Epistolâ cap. 2. *Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione Domini nostri, & Salvatoris IESU CHRISTI, hi rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem, retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato. Contigit enim eis illud verbum Proverbijs: Canis revertens ad suum vomitum; & sus lota in volute abro luti*: Triplicem hinc rationem reddit Apostolus Petrus.

1. Est, ob majorem cognitionem: *Melius erat illis non cognoscere viam justitiæ*: quia Iac. 4. *scienti bonum facere, & non facienti peccatum est illi*, & Luca 12. *Servus qui cognovit voluntatem Domini sui, &c. & non fecit, &c. vapulabit multis*: quia ubi major est cognitio, plus est libertatis, & malitiæ: 2. Ob contemptum & ingratitude: *ab eo quod traditum est illis sancto mandato*; abiciens enim dona à DEO accepta, majorem voluntatis DEI notitiam, justitiam, & cetera Spiritus Sancti bona, verè ingratus est, immò & impius. 3. Quia relabens ferè semper incidit in majora peccata: quod significat vox illa, *retrorsum converti* plerumque enim vel fidem deserit, vel suam possessionem, insigni aliquâ in moribus mutatione. Vide autem ex allatis similitudinibus turpitudinem relapsus, & ejus malitiam, præ quâ sit optabilius in peccato perseverasse.

Ex quibus omnibus fit ut ejusmodi homo sit sub maledicto, hoc est, reprobis censeatur: Hebr. 6 *Terra enim sapè venientem super se, bibens umbrem, & generans herbam opportunam* illis

illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: (quia ejus fructus ad maturitatem perducitur, nam uti dicitur Marci 4.) Terra ultrò fructificat primum herbas, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spicâ: Pergit Apostolus, Proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledictio proxima: cuius consummatio in combustionem: nam deseritur eiulmodi terra, & infelices herbae ab agricolis comburuntur: quibus verbis significatur dissimilis justorum, & impiorum exitus, ac miserandus hominis relapsi status: ut in presenti sit reprobus, hoc est à Deo derelictus, & privatus omnigratiâ efficaci pertinente ad justificationem, & proximus maledicto, hoc est illi pœnæ quâ improbi in æternum à Deo rejiciuntur. *Item maledicti in ignem æternum:* Unde additur, *cujus consummatio, in combustionem:* id est cuius finis & exitus est amandari in ignem æternum, quâ re nihil gravius dici potest: Præsertim quoniam ut addit Chrysostr., non sunt hæminæ Pauli, non sunt verba hominis, sunt Spiritus Sancti, sunt Christi qui in ipso loquitur, id est, in Paulo. Cùm verò audis maledictum, cogita grave admodum ac durum Urbis Ierichuntinæ anathema factum à Iosue his verbis, quibus illam iræ Divinæ ac justitiæ per supplicium quasi hostiam dedicavit, ac consecravit libr. Iosue cap. 6: *Sit civitas hæc anathema: & omnia quæ in eâ sunt Domino:* Et postea destructâ civitate, quasi abolito per justificationem peccato: audi quæ Iosue contra recidivos imprecetur: *In tempore ille imprecatus est Iosue, dicens: Maledictus vir coram Domino, qui suscitaverit & edificaverit civitatem Iericho. In primogenito suo fundamenta illius jaciât, & in novissimo liberorum ponat portas ejus:* Imprecatur ei qui ausus fuerit ædificare Iericho, omnis posteritatis abolitionem, ita ut dum ædificium inchoarit, primogenitus ejus moriatur: si pergat ædificare, alios amittat liberos: sic perficiat, eâdem ratione, mors auferat eiulti-

mum liberorum. Ne autem sine effectu putes fuisse eiusmodi imprecationem, audi quid fecutum sit, uti scriptum est 3. Reg. cap. 16. Nam cùm post annos 700. sub Rege Achab, quidam nomine Hiel urbem Iericho reædificare conatus esset, cùm eius jaceret fundamenta ei mortuus est primogenitus ipsius, Abiram, & cùm opus finiret, ac portas poneret, extulit Segub, novissimum liberorum suorum: neque verò hi tantum duo liberi mortui sunt, sed inter ædificandum, quotquot medii erant inter primum & ultimum, ut annotavit Rupertus cap. 20. in Iosue; ut ambiendo conditoris nomen, rotum cum affectu perderet genitoris honorem: ut scilicet hinc intelligat recidivus se sub maledicto, ac reprobationis contineri, vixque sperari posse salutem, sed omnium meritum, quasi filiorum, & virtutum interitum: Certè videmus in Scripturâ homines nequissimos, & post magna scelera esse conversos, etiam si diutissimè in peccatis perseverassent; ita Rex Nabuchodonosor, quem Augustinus opponit Pharaoni: Sed hic postremus factus pœnitens, cùm esset relapsus induratus est. Quàm magna sunt Manassis peccata; invenit tamen pœnitentiæ locum: Salomon pluribus annis infatuatus, & Idololatra, tandem resipuit, & à nonnullis inter Sanctos numeratur: Quàm graviter pœnitentia peccavit David, reus adulterii & homicidii; sed semel correctus perseveravit: At Roboam filium Salomonis non prima peccata perdidit, sed relapsus; At si prima Saülis inobedientia ejus reprobationem inchoavit, ejus relapsus in secundam eum in reprobum sensum dedit. Non quòd non plurimi per primum peccatum mortale damnentur; plures quoque, si in peccato perseveraverint; sed quòd paucis admodum relapsis gratia concedatur, & quòd passim relapsi in gravissima deinde peccata labantur, & demum in ultimam ruinam.

Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora, & viciniora saluti, tamen si ita loquimur. Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis Sanctis & ministratis. Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad explorationem spei, usque in finem.

Liceat enim apud vos iisdem prorsus uti verbis, quibus Paulus apud Hebr. cap. 6. eundem finiens discursum: Nam quamvis duriora vobis sæpe dicere cogor, tamen ut cum Chrysoft. loquar, melius est vos verbis terrere, ne re ipsa doleatis. Quin & aliunde nihil veritati addimus, sed semper minora rebus ipsis loquimur: *Confidimus autem de vobis, &c.* Illud verò quod in eam spem erigit, est quod Deus rationem habebit multorum bonorum operum præteritorum: *Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, &c.* Sed præcipuè vestrarum eleemosynarum, à quarum studio, neque nunc cessatis, qui ministratis Sanctis, & ministrastis: Ego enim scio quanta sit vis eleemosynæ, quanta virtus: scio dixisse Christum, *Date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis:* Item dictum Tob. 4. *Quoniam eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras:* Item, Sapientis in Eccli. 3. *Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis:* Non quòd sola eleemosyna sufficiat, sed quia qui facit misericordiam, ille quoque misericordiam consequetur: Hinc illud consilium peccatoribus do, ut nunquam omitant eleemosynas, quod consilium dedit Daniel Regi Nabuchodonosori, cap. 4. *Quamobrem Rex consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis tuis:* Quod si non est injustus Deus ut obliviscatur operis tui, & dilectionis quam ostendisti in nomine ipsius: Tu quoque ò peccator, noli

oblivisci laboris tui, cum pœnitentiam de primo peccato egisti. Cogita enim tuum timorem, tuum pudorem, tuas lachrymas, cum ageres pœnitentiam, si tamen eam unquam egisti. Quid quæris iterum dolore, quid flere, quid te affligere? Quid faciebas, cum te pœniteret? quàm tibi scæda, quàm levis, quàm indigna videbatur misera illa delectatio, quàm nunc ita perditè insequeris? Cogita quantum tibi steterit recuperata innocentia & conscientia emundatio? Cur tantos labores vis tam facilè disperdere? Cantic. 5. *Expoliavi me tunicam meam, quomodo induar illam? lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos?* Cur iterum vis subire laborem pœnitentia? An non facilius carere voluptate peccati, quàm pœnitentia labores sustinere? Certè pœnitentia, teste Tertulliano lib. de ipsa cap. 9. in peccatorem pronuntians, pro Dei indignatione fungitur? ut intelligas eam in peccatorem deservire. Quid igitur te illi iterum obligas? Quid in peccatum relaberis? Quia (inquis) iterum parcat Deus, si me iterum pœniteat. Sed 1. Quid tibi tam facilem relapsus veniam polliceris? cum Apostolus dicat, *Impossibile esse ejusmodi homines renovari ad pœnitentiam* & ut mollissimè explicem hanc impossibilitatem, significatur maxima difficultas & quod in paucissimis accidat. Quid igitur sperare potes, te unum fore ex illis?

2. Quàm illud divinam veniam indignum, ideò Deum offendere, quòd se præbeat facilem ad veniam? Nemo idcirco deterior sit, quia Deus melior est; toties delinquendo, quoties ignoscitur: ait Tertul. Nonne ad contrarium te ejus bonitas vocat?

3. An illud rectè intelligis quòd dixisti, si me iterum pœniteat? An facilem credis pœnitentiam? Certè Chrysoft. homil. 9. in Epist. ad Hebr. ex his omnibus pœnitentiam quasi medicamentum componit: Primum est (inquit) ex suorum peccatorum condem-

natione, & ex confessione; *delictum* ait David, *cognitum tibi feci. & iniustitiam meam non abscondi*: Et alius: *dispeccata tua prior, ut justificeris.* 2. Ex multâ humilitate: est enim veluti catena quædam aurea, & si initium acceperit, sequuntur omnia: nam si peccatum fueris confessus, ut oportet confiteri, sit humilis anima: eam quippe versans & agitans conscientia, efficit ut sit contracta: oportet autem alia quoque addere humilitati, si talis sit, qualem beatus David habebat, dicens, *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies*: Nam quod est contritum, non exurgit, non ferit, sed est paratum ad malè patiendum: Post humilitatem verò opus est intensis precibus, & multis lacrymis, & interdiu & noctu: *Lavabo enim, inquit, per singulas noctes lectulum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo*: & post orationem ad eò intensam, multâ opus est elemosynâ: hoc enim est quod reddit admodum validum medicamentum pœnitentiæ; & quomodò in Medicorum adjumentis est medicamentum, quòd multas quidem capit herbas, sed unam quæ obtinet principatum; ita etiam in pœnitentiâ, ipsa est herba quæ principatum maximè obtinet: Deinde non irasci, neque injuriæ acceptæ meminisse & omnibus peccata remittere: *Remittite* (inquit) *ut remittatur vobis*: Et fratres ab errore convertere, & se in Sacerdotes, ut convenit, gerere: *Et si fecerit, (inquit) quispiam peccata, remittentur ei*: Eos tueri ac protegere quibus sit injuria, iram non habere, omnia placidè & moderatè ferre, Hæc Chrysost. Vide an hæc tibi facilia, ac levia videantur: ad hæc, veniant in memoriam quæ cum esses in luctu sensisti, quæ cogitasti, quæ judicasti: Veniat in mentem tuus ille pudor, tuus timor, tua verecundia: *Quem enim fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescis?* Rom. 6.

4. Illud cogita quod agens de simili argumento, monet Athanas in qq. ad Antiochum q. 93, si frequenter cadas, ac resurgis, periculum

Tom. II.

esse, ne mors in casu te occupet, nec spatium habeas resurgendi; nam (inquit) quis sit finis noster futurus, incertum est; oportet igitur nos certiores fieri, ne quando in peccatis antevertamur, & inveniamur impœnitentes, & abiciamur in cruciatum sempiternum Proverb. 27. *Ne gloriaris in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies*; memento dicti S. August. Qui pœnitentibus veniam promissit, non semper peccantibus pœnitentiam promittit: immò ne leviter sperares, impossibile dixit Apostolus, *eos qui post veritatem agnitam prolapsi sunt, renovari ad pœnitentiam*: Quia scilicet ei qui tam facilè relabatur vix datur pœnitere. Quæ omnia non eo consilio à me dicta sunt ut vos in desperationem inducerem, ac peccatores summo verem à pœnitentiâ. Novi enim 1, quod ait Tertul. lib. de pœn. c. 8. Non statim, inquit, succidendus ac subruendus est animus desperatione, si secundæ quis pœnitentiæ debitor fuerit: pigeat sanè peccare rursus, sed rursus pœnitere non pigeat: pigeat iterum periclitari, sed non iterum liberari. Iteratæ valetudinis, iteranda medicina est. Gratus in Dominum extiteris, si quod tibi Dominus offert, non reculasaveris. Offendisti, sed reconciliari adhuc potes. Habes cui satisfacias, & quidem volentem. Novi 2, quandiu in hac vitâ sumus, nunquam oclusam esse januam misericordiæ: atque uti loquitur S. Athanasius q. 93, ad Antiochum, Deum semper ad se revertentem respicere, attentâ mutabilitate naturæ humanæ. Sed monere volui ne Dei bonitate in ipsius offensam abutamur, ne perfidâ securitate nos decipiamus. Quam enim certum est Deum, ad se revertentem repellere neminem; tam etiam certum est Deum paucis admodum relapsis uberem illam ac præstantem gratiam largiri, sine quâ licet reverti possunt, si habeant ordinariam, quæ nunquam negatur; nunquam tamen revertentur.

Unum hîc superesset ut causas attexerem,

00

unde

unde oriatur ut tam facilis sit in nobis ad priora relapsus: Cùm sint innumeræ causæ illæ mihi nunc occurrunt.

1. Quòd graviores soleant esse tentationes: uti docuit Christus exemplo Energumeni, *assumit enim demon septem alios spiritus nequiores se*: unde major esse debet & nostra diligentia, & nostri diffidentia. Ne dicas, potui redire, igitur redibo iterùm, *Nunquid qui dormit non adyacet ut resurgat?* Vicas potiùs recedi, igitur cadere possum. Vide fiat in urbibus, quæ deprehensæ sunt ab hostibus; nam si recipiantur istæ urbes, quàm studiosè custodiuntur: omnia timentur, omnia suspecta sunt: Hoc est quod tam sæpè Christus inculcat Apostolis, *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem.*

2. Causa, Quia naturâ nostra semper est pro-na in malum Genes. 3. *Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum proni sunt ab adolescentiâ suâ*: & quanquam ad tempus obnitatur, tamen ut ait Ambrosius, nemo diu fortis est. Itaque nos semper oportet esse in prociectu Proverb. 28. *Beatus homo qui semper est pavidus.* Ad eò ut ad minimum odorem mali resiliere oporteat: semper enim timendæ sunt invidiæ.

3. Causa quia non satis fugiuntur occasiones. Idem manens idem, natum est semper idem facere. Cur putas Moysen, cùm esset educturus Israël ab Ægypto, noluisse ut aliquid ibidem relinqueret, non uxores, non parvulos, non greges? *Non remanebit ex eis ungula.* Ne occasionem haberent Israëlita redeundi. Et certè unusquisque interroget conscientiam suam, cur redierit ad crimen, nisi quia occasio remansit. Vnde Christus præcipit eruendum oculum, manum præscindendam, & pedem; ne putes sufficere ut oculum claudas, aut manum retrahas & pedem.

4. Causa est, Quia semper in nobis manet radix, scilicet habitus & inclinatio. Vti igitur non sufficit arborem excindere aut herbam, si

radix manet, quia semper pullulat, ita non sufficit per pœnitentiam tollere & excindere peccatum. Nam si radix manet, hoc est habitus, faciliter erit recursus. Et hinc origo est cur pauci emendentur: quia non laborant, ut habitus pravi eradicentur: quòd non fit nisi per actus contrarios.

5. Causa est. Quia etiam si pœnitentia sufficiat, ut peccatum deleatur, non tamen ipsa sola sufficit, ut illud non redeat, nisi fiat vitæ mutatio; quæ tamen est in paucis. Quotus quisque enim est qui mores mutet, & agendi consuetudinem? Nunquid idem est luxus est vestitus, eadem mensarum deliciæ, ludi, occupationes, & cõversationes, & similia? Non ergò miram si eadem peccata redeant. Et hoc est quod à suis petebat S. Benedictus, eum in ejus disciplinam venirent qui sæculo renuntiabant; cùm scilicet ab illis depõceret mutationem morum.

6. Et communissima causa est. Quia vix est sincera pœnitentia. Semper enim aliquis remanet affectus animi ad peccatũ, & prior pœnitentia id eò sæpè facta est, quia peccati admitti conscientia torquebat, sed ubi prior ille remorsus sublatus est, statim redit amor ad peccatum: Ita gemit S. Ephrem in lib. qui inscribitur Reprehensio sui. *Inflammatum est cor meũ (nempe à primâ peccati titillatione) immutata est pia cogitatio mea, quia gratia præterita cùm sit actus & intellectus & voluntatis non semper durat, obscurata mens mea, scilicet à passione, & tentatione; velut canis revertat ad vomitũ; significatur relapsus: Non est pœnitentia mea pura; id est sincera, & integra; quæ est germanissima & communissima causa relapsuum.* Hinc oculos ad te retorquet mi Auditor, & dignas tuo sensu, & tua cognitione cogitationes concipe, & certo proposito tuam fac certam salutem. Hic agitur de æternitate, quam tibi felicem precor. Amen.